

L. A. ČÁRSKA

Z Á P I S K Y

MALEJ GYMNAZISTKY

PRELOŽILA

DR. MÁRIA KLIMOVÁ

O. TRÁVNÍČEK A SPOL. ŽILINA

DO CUDZIEHO MESTA K CUDZÍM ĽUĎOM.

Klop, klop! Klop, klop! Klop, klop! — klepocú kolesá a vlak sa ženie ďalej.

V tomto rovnakom zvuku stále počúvam slová, opakujúce sa desaťkrát, stokrát, tisíckrát. Pozorne počúvam a zdá sa mi, že kolesá hudú neprestajne svoje nekonečné:

»Ach, tak, tak! Ach, tak, tak! Ach, tak, tak!«

Kolesá klepocú a vlak sa ženie bez prestania ako vietor, ako strela...

V obloku letí oproti nám krovie, stromy, strážne búdky a telegrafné stĺpy, postavené popri trati...

Letí to náš vlak a ony ticho stoja na mieste? — Neviem, nemôžem si to uvedomiť.

Vôbec neviem si tak mnoho všeličoho vysvetliť, čo sa so mnou stalo v posledných niekoľkých dňoch.

Bože, aké divné veci sa stávajú na svete! Či by som si bola pomyslela ešte pred niekoľkými týždňami, že musím opustiť náš maličký, útulný domček na brehu Volgy a sama, samučká cestovať tisíce vierst k akýmsi ďalekým, celkom neznámym príbuzným? ... Ešte vždy sa mi zdá, že je to všetko len sen, ale — beda! — nie je to sen!

»Petrohrad!« počujem kdesi za chrbtom hlas sprievodcu a hneď aj vidím pred sebou jeho dobrú, širokú tvár a hustú, červenkastú bradu.

Sprievodca vlaku sa volal Nikifor Matviejič. Staral sa celou cestou o mňa, nosil mi čaj, postielal mi na lavicu a keď mal čas, zabával ma. Rozprával mi, že má práve

takú dcérku, ako som ja, že sa volá Ňura a žije s matkou a bratom Seriožom v Petrohrade. Dal mi do vaku svoju adresu — »pre prípad«, keby som ho chcela navštíviť a soznámiť sa s Ňuročkou.

»Ľutujem vás veľmi, slečinka,« povedal mi Nikifor Matviejič neraz počas cesty, »že ste sirota, ale Boh káže, aby sme siroty milovali. Ste opustená, ako by ste boli sama, ako prst na svete: svojho petrohradského strýca nepoznáte a jeho rodinu tiež nie... To je veru všelijaké... Ale keby vám bolo niekedy smutno, prídte k nám. Mňa síce sotva kedy nájdete doma, lebo som skoro stále na cestách, ale žena s Ňurkou vás rady uvidia. Sú milé...«

Podakovala som sa vľúdnemu sprievodcovi a sľúbila mu, že ich navštívim...

»Petrohrad!« zvolal za mnou ešte raz známy hlas a sprievodca vlaku dodal, obrátiac sa ku mne:

»Sme na mieste, slečnika. Dovoľte, vezmem vaše vecičky, aby ste tu nezostali. Pozrite len, ako sa každý ponáhľa!«

Naozaj, vo vozni nastal veľký zmätok. Cestujúci, páni i dámy, v náhlivosti socali sa pri shľadávaní a balení svojich vecí. Akási starenka, ktorá celou cestou sedela oproti mne, stratila mešec s peniazmi a kričala, že ju okradli. Čiesi decko plakalo v kúte. Pri dverách stál verklikár a hral na rozheganom verkli smutnú pesničku.

Pozrela som oblokom von. Pane Bože! Čo komínov som videla! Komíny, komíny a komíny! Celý les komínov. Z každého sa valil šedočierny dym a strácal sa kdesi v nebi. Pršal drobný jesenný dážďik a celá príroda bola akási zachmúrená, plakala a žalovala sa.

Vlak šiel pomalšie. Kolesá prestaly klepať svoje nespokojné »ach, tak, tak!« Klopky už omnoho pomalšie, ako by sa ponosovaly, že rušeň násilím zdržuje ich rýchly, veselý beh.

Potom vlak zastal.

»Sme na mieste, prosím,« volal Nikifor Matviejič.

Vzal do jednej ruky svoju teplú šatku, podušku a batožinu, chytil ma druhou pevne za ruku a viedol ma von z vožňa, ťažko sa predierajúc zástupom.

MOJA MAMIČKA.

Mala som láskavú, dobrú mamičku. Žily sme spolu v malom domčeku na brehu Volgy. Domček bol čistučký a jasný; z oblokov nášho príbytku videly sme širokú Volgu, ohromné dvojposchodové lode a loďky, prístav na brehu, zástupy ľudí i jednotlivé osoby, ktoré chodievaly v určitých hodinách na prechádzku k tomuto prístavu, aby videly prichodiacie lode... I my s mamičkou sme ta chodievaly, ale len zriedka: mamička bola v našom meste učiteľkou, preto nemohla chodiť so mnou na prechádzky tak často, ako by som bola chcela. Mamička hovorievala:

»Počkaj len, Lenočka, keď nasporím peňazí, pôjdeme po Volge od nášho Rybinska až do Astrachánu! Pokocháme sa výletom veru!«

Tešila som sa a čakala jar.

Do jari mamička usporila niekoľko groší a rozhodly sme sa, že hneď, ako prídu prvé teplé dni, uskutočníme svoje plány.

»Len čo zmizne ľad na Volge, vydáme sa na cestu!« povedala mamička, hladiac ma nežno po hlávke.

Ale keď sa ľady pohly, mamička prechladla a začala kašľať. Ľady odplávaly. Volga bola čistá, ale mamička stále kašľala. Akosi odrazu schudla, zbledla ako vosk, stále sedávala pri obloku, hľadela na Volgu a tešila sa:

»Hneď, ako mi prejde kašeľ a trošku sa popravím, pôjdeme do Astrachánu, Lenočka.«

Ale prechladnutie a kašeľ neprestával. Tohto roku bolo leto chladné a vlhké a mamička bola so dňa na deň slabšia, bledšia a priezračnejšia.

Prišla jeseň, blížil sa september. Nad Volgou krúžily veľké krdle škovránkov, ktoré odletovaly do teplých krajín. Mamička už nesedela v izbe pri obloku, ale ležala v posteli a zima ju drvila, hoci bola rozpálená ako oheň.

Raz ma zavolala k sebe a povedala:

»Počuj, Lenočka! Skoro ťa opustí tvoja mamička navždy... Ale, neplač za mnou, dušička moja. Budem sa s neba stále na teba dívať a radovať sa zo svojej dobrej dcérky. Ale...«

Nedala som jej dohovoriť a horko som zaplakala. Mamička plakala tiež a jej oči boly potom také smutné, ako oči anjela, ktorého som videla na veľkom obraze v našom kostole.

Keď sa mamička trochu utíšila, pokračovala:

»Viem, že v krátkom čase ma Boh povolá k sebe. Staň sa jeho svätá vôľa! Buď dobrá, keď ma tu nebude, modli sa k Bohu a spomínaj ma... Pôjdeš k strýcovi, môjmu bratovi, ktorý žije v Petrohrade... Písala som mu o tebe a prosila ho, aby sirote poskytol prístrešie...«

Pri slove »sirota« čosi mi úžasne stislo hrdlo...

Plačúc, stála som pri mamičkinej posteli ako mŕtva. Prišla Marjuška (kuchárka, ktorá bola u nás celých desať rokov — prišla k nám hneď, ako som sa narodila a mala nás s mamičkou veľmi rada) a odviedla ma, hovoriac, že mamička potrebuje pokoj.

Vyplakaná, zaspala som toho večera v Marjuškinej posteli a ráno... Ach! čo bolo ráno!...

Prebudila som sa včasráno, asi o šiestej a hneď som chcela bežať k mamičke.

Vtom prišla Marjuška a povedala:

»Modli sa, Lenočka. Pánbožko povolal tvoju mamičku k sebe; zomrela.«

»Mamička zomrela,« opakovala som ako ozvena.

Striaslo ma. Potom mi čosi zahučalo v blave a celá izba, Marjuška, povala, stôl, stoličky — všetko mi tancovalo pred očima. Nevieam, čo sa ďalej so mnou stalo. Hádám som spadla v mdlobách na zem...

*

Spamätala som sa, keď už mamička ležala vo veľkej bielej truhle, v bielych šatách, s bielym venčekom na hlave. Staručký, šedivý kňaz čítal modlitby, speváci spievali a na prahu spálne sa modlila Marjuška. Prišli akési starenky a tiež sa modlily; potom hľadely so súcitom na mňa, kývaly hlavami a šepkaly čosi bezzubými ústami...

»Sirota! Úbohá sirota!« kývajúc hlavou a hľadiac na mňa, povedala smutne Marjuška a rozplakala sa. Starenky plakaly s ňou...

Na tretí deň doviedla ma Marjuška zasa k bielej truhle, v ktorej ležala mamička a povedala mi, aby som mamičke bozkala ruku. Kňaz potom požehnal mamičku, speváci zaspievali čosi veľmi smutného; prišli akísi mužskí, zavreli bielu truhličku a vyniesli ju z nášho domčeka.

Plakala som nahlas. Na to pribehly ku mne už známe starenky a povedaly mi, že idú mamičku pochovať, že nemám plakať, ale modliť sa.

Bielu truhlu odniesli do kostola a po skončení služieb božích, prišli zasa akísi ľudia, zdvihli rakev a odniesli na cintorín. Tam už bola vykopaná hlboká čierna jama, do ktorej spustili mamičkinu truhličku. Potom jamu zasypali

hlinou, postavili na rov biely krížik a Marjuša ma odviedla domov.

Cestou mi vravela, že ma večer odprevadí na stanicu, posadí do vlaku a pošle k strýčkovi do Petrohradu.

»Ja nejdem k strýcovi!« odsekla som jej, »nepoznám strýca a bojím sa ísť k nemu!«

Ale Marjuška mi povedala, že také veľké dievčatko nesmie hovoriť takéto reči, že to počuje mamička a iste ju to bolí.

Utíšila som sa a snažila som sa predstaviť si strýcovu tvár.

Petrohradského strýka som dosiaľ vôbec nevidela, ale v mamičkinom albume bola jeho fotografia. Bol na nej v zlatom vyšívanej uniforme, s mnohými vyznačeniami a hviezdou na prsiach. Vyzeral veľmi vážne a ja som sa ho akosi bála.

Po obede, ktorého som sa sotva dotkla, zabalila Marjuška všetky moje šaty a bielizeň do starého kufríka, uvarila mi čaj a doviedla ma na stanicu.

DÁMA V KOČKAVÝCH ŠATÁCH.

Keď vlak došiel, vyhľadala Marjuška známeho sprievodcu a poprosila ho, aby sa o mňa cestou staral. Potom mi dala kartičku, na ktorej bolo napísané, kde býva môj strýko v Petrohrade, spravila mi krížik na čelo a napomenúc ma: »No, buď len dobrá!« rozlúčila sa so mnou...

Celou cestou bola som ako vo sne. Darmo sa namáhali cestujúci vo vozni, aby ma rozveselili, darmo sa usiloval dobrý Nikifor Matviejič cestou upútať moju pozornosť na objavujúce sa dediny, budovy, stáda... Nič som nevidela, ničoho si nevšímala...

Tak som došla do Petrohradu...

Keď som so svojím ochrancom vystúpila z vlaku, bola som celkom omámená hukom, krikom, trmou-vmou.

Zakrútila sa mi hlava z toho ruchu, huku a kriku. V našom mestečku pri Volge nebolo tak rušno.

»A kto vám príde oproti, slečinka?« vytrhol ma z myšlienok hlas môjho sprievodcu.

Jeho otázka ma trochu znepokojila.

Kto mi príde oproti? Nevieť!

Keď ma Marjuška odprevádzala, povedala mi, že strýkovi do Petrohradu poslala telegram, v ktorom mu označila deň a hodinu môjho príchodu, ale či mi strýc príde, či nepríde oproti, to som veru nevedela.

A potom, keby strýko aj bol na stanici, ako ho poznám? Veď som dosiaľ videla len jeho fotografiu v mamičkinom albume!

Takto uvažujúc, behali sme s mojím sprievodcom, Nikiforom Matviejičom, po stanici a bedlivo sme pozorovali tváre pánov, ktorí sa aspoň trošku ponášali na strýka na fotografii. Ale na stanici som nenašla nikoho podobného.

Bola som už dosť ustatá, ale predsa som ešte stále dúfala, že strýčka uvidím.

Držali sme sa s Nikiforom Matviejičom tuho za ruky, rýchlo sme chodili stanicou, vrážali s času na čas do okoloidúcich, predierali sme sa skupinami a zastávali sme pred každým, len trošku vážnejšie vyzerajúcim pánom.

»Tu, tu je pán, ktorý sa ponáša na strýka!« zvolala som s novou nádejou, ťahajúc svojho sprievodcu k vysokému, šedivému pánovi v čiernom klobúku a v širokom, modernom kabáte.

Ponáhľali sme sa, skoro sme bežali za vysokým pánom.

Keď sme ho už-už mali dohoniť, pobral sa vysoký pán ku dverám čakárne prvej triedy a zmizol nám s očí. Ponáhľala som sa za ním, Nikifor Matviejič šiel za mnou...

Tu sa stalo čosi neočakávaného: potkla som sa o nohu okoloidúcej dámy, ktorá mala kockavé šaty, kockavý kabát a kockavú mašľu na klobúku. Dáma strašne skríkla, pustila veľký kockavý slnečník a vystrela sa, aká bola dlhá a široká, na drevenú dlážku.

Hneď som sa jej chcela ospravedlniť, ako sa na dobre vychované dievčatko svedčí, ale ona ani len raz nepozrela na mňa.

»Hlúpa! Sprostá! Neokresaná!« kričala dáma v kockavých šatách tak, že sa to ozývalo po celej stanici. »Letí ako slepá a zvalí človeka na zem! Hlúpa, slepaňa! Budem žalovať prednostovi stanice! Riaditeľovi železníc! Starostovi mesta! Aspoň mi pomôžte vstať, vy neokrôchaná!«

Trepala okolo seba rukami, chcela sa zdvihnúť, ale nechcelo sa jej to podariť.

Napokon sme spolu s Nikiforom Matviejičom postavili dámu v kockavých šatách na nohy, podali jej ohromný slnečník, ktorý pri páde ďaleko odletel, a začali sme sa jej spytovať, či sa neudrela.

»Pravdaže som sa udrela!« kričala zlostným hlasom, »pravdaže som sa udrela. Aká otázka! Človek by sa tu mohol aj zabiť, nielen udrieť! — A len ty si vina! Len ty!« osopila sa zrazu na mňa, »letíš, ako divá, protivné dievčatisko! Počkaj len, zavolám strážnika a dám ťa odvieť na políciu.«

A v zlosti trepala slnečníkom o zem.

»Strážnik! Kde je strážnik? Zavolajte ho!« začala znovu kričať.

Bála som sa. Veľmi som sa bála. Neviem veru, čo by sa bolo stalo, keby sa nebol vmiešal do toho Nikifor Matviejič a nezastal sa ma.

»Prestaňte, slečna, nestrašte dieťa! Vidíte, že je dievčatko celé vyjašené,« prehovoril môj ochranca miernym hlasom, »veď, koniec koncov, ona za to skoro ani nemôže... Je celá utrápená. Ponáhľala sa za strýkom a v náhlosti vám skočila na nohu a vy ste spadli. Je sirota. Včera mi ju sverili v Rybinsku, aby som ju v Petrohrade dovedol k strýkovi. Má strýka generála... Generál Ikonin... Nepoznáte náhodou jeho rodinu?«

Len čo môj ochranca vyslovil posledné slová, hneď sa stala s dámou v kockavých šatách neobyčajná zmena. Hlava s kockavou stužkou, telo v kockavom kabáte, dlhý, zahnutý nos, červenkasté kučery nad ušami a veľké ústa s tenkými belasými perami — všetko sa pohlo, zvlnilo, za-

tancovalo akýsi veľmi čudný tanec a zároveň aj ústa začaly vydávať chripľavé, škrekľavé, hvízdavé zvuky. Dáma sa smiala, posmešne smiala z celého hrdla, pustila z ruky ohromný slnečník a chytala sa za boky, ako keby ju zrazu pochytily akési bolesti.

»Cha, cha, cha,« smiala sa nahlas, »podívajmeže sa! Strýko! Generál Ikonin, pomyslime si len, Jeho Excelencia mal prísť na stanicu privítať túto princeznú! Takú vznešenú slečnu, len čo je pravda! Cha, cha, cha! Tá vyžaduje pozornosti! Naozaj! No, nehnevaj sa, slečinka, tento raz ňa neprišiel privítať strýko, ale poslal mňa. Nevedel, čo si ty za vtáčika... Cha, cha, cha!«

Neviem, ako dlho by sa mi ešte bola posmievala, keby mi zas nebol prišiel na pomoc Nikifor Matviejič a nepre-rušil ju:

»Prestaňte sa, slečna, vysmievať nerozumnému dieťaťu,« povedal vážne: »To je hriech! Slečinka je sirota... úbohá sirota. A Boh siroty...«

»Čo vás do toho. Čušte!« oborila sa na neho dáma, ale prestala sa smiať.

»Doneste jej veci za nami,« dodala potom trošku miernejšie a obrátiac sa ku mne, povedala nedbalo: »Poďme. Nemám času zapodievať sa s tebou. No, hýbaj sa! Chytre!«

Chytila ma prudko za ruku, ponáhľala sa so mnou k východu.

Sotva som stačila za ňou.

Pri bočnej staničnej budovej stála skvostná brička, do ktorej bol zapriahnutý krásny vraník. Šedivý, vážny pohonič sedel na prednom sedlisku.

»Poďte, Štefan,« zvolala hlasno dáma.

Kočiš trhol opratami a nádherná brička prišla až ku schodom stanice.

Nikifor Matviejič položil do bričky svoju batožinu, potom pomohol vystúpiť dáme v kockavých šatách, ktorá zaujala skoro celé sedadlo a mne nechala miestečko ako pre bábiku a nie pre živé, deväťročné dievča.

»Nuž, milá slečinka, buďte s Bohom,« zašepkal mi láskavo Nikifor Matviejič, »a Boh daj, aby ste sa u strýčka chytrého a šťastne všimli. A ak sa vám niekedy zachce — prídte k nám. Adresu máte. Bývame na kraji mesta, pri hradskej, pri Mitrofanijevskom cintoríne, za bránou... Zapamätáte si to? Ňurka sa veľmi zaraduje! Má rada sirôtky. Je veľmi dobrá.«

Môj priateľ by sa bol iste dlhšie so mnou shováral, keby sa nebol shora ozval hlas dámy:

»Teda, ako dlho ťa ešte budem čakať, hlúpe dievčatisko?! Čo sú to za rozhovory s mužikom? Hneď si sadni, počuješ?!«

Striasla som sa, ako keby ma bol niekto bičom šibol, pred týmto sotva známym, mne však už nepríjemným hlasom a hneď som si išla sadnúť, keď som svojmu ochrancovi ešte raz krátko stisla ruku a zaďakovala.

Kočič trhol opratami, kôň sa pohol a brička, mierne sa kolembajúc a striekajúc na chodcov blato a špinavú vodu z kaluží, chytrého letela rušnými mestskými ulicami.

Držala som sa tuho za okraj koča, aby som nevypadla na dlažbu a hľadela som udivená na veľké, päťposchodové budovy, na nádherné obchody, na konské dráhy a omnibusy, idúce s ohlušujúcim lomozom ulicou a srdce sa mi nevoľky svieralo strachom pri myšlienke, čo ma očakáva v tomto veľkom, cudzom meste, v cudzej rodine, u cudzích ľudí, o ktorých som tak málo počula a vedela.

---

* mužik = ruský sedliak.

RODINA GENERÁLA IKONINA. PRVÉ NEHODY.

»Matilda Francevna dovedla dievča!«

»Tvoju sestrenicu a nie dievča!«

»Tvoju tiež!«

»Cigániš! Nechcem takú sestrenicu! Je chudobná!«

»Ani ja nechcem!«

»Ani ja! Ani ja!«

»Cengá! Nepočuješ, Fedor!«

»Doviedla! Doviedla! Sláva!«

To všetko som počula, keď som stála pred dvermi, obťahnutými zeleným voskovým plátom. Na medenej tabuľke, pribitej na dverách, bolo vyryté veľkými, peknými písmenami:

Skutočný štátny radca
MICHAL VASILIEVIČ IKONIN.

Za dverami sa ozvaly rýchle kroky a sluha v čiernom fraku s bielou vestou a nákrčníkom, akého som dosiaľ vidala len na obrázku, otvoril dvere dokorán.

Len čo som prekročila prah, zdalo sa mi, ako by ma niekto chytil za ruku, položil mi ruky na plecia, zakryl mi rukou oči a v ušiach som mala zároveň plno šumu, huku a smiechu, až sa mi zakrútila hlava.

Keď som sa trošku spamätala a v očiach sa mi rozjasnilo, videla som, že stojím vprostred nádherne zariadenej izby s mäkkými pokrovcami, so skvostným pozlá-

teným náradím a ohromnými zrkadlami od zeme až po povalu. Akživ som nevidela takej nádhery, preto sa nečudujem, že sa mi zpočiatku zdalo, že snívam.

Okolo mňa stály tri deti: dievčatko a dvaja chlapci. Dievčatko mohlo mať asi toľko rokov ako ja. Malo bledožlté, jemné vlásky s dlhými, spustenými kučerami, ktoré boli sviazané nad uškami ružovými stužtičkami. Vrchnú peričku malo vyhrnutú — čo prezrádzalo hlavatosť — ale ponášalo sa na peknučkú porcelánovú bábiku. Malo oblečené veľmi pekné biele šatočky s čipkovým volánom a ružovým opaskom.

Prvý chlapec, ktorý bol starší, mal oblečené šaty gymnazistu a veľmi sa ponášal na sestru; druhý, malý, kučeravý, mohol mať na prvý pohľad najviac šesť rokov. Živá, ale chudučká a bledá tvárička, zdala sa akousi chorľavou, ale jeho sivé, bystré očka zapichly sa do mňa s najväčšou zvedavosťou.

To boli deti môjho strýka: Jurko, Nina a Tolja, o ktorých mi veru neraz rozprávala nebohá mamička.

Deti hľadely mlčky na mňa. Ja — na deti.

Chvíľku bolo ticho.

Zrazu mladší chlapec, ktorému bolo už pridlho stáť, zdvihol ruku, dotkol sa ma ukázováčikom a povedal:

»Takáto figúrka!«

»Figúrka! Figúrka!« opakovalo za ním zlatovlasé dievčatko, »naozaj figúrka! Pravdu si povedal!«

A tlieskajúc rúčkami, poskakovala okolo mňa.

»To je vtipné! Máte sa veru aj na čom smiať!« povedal gymnazista zvysoka, »ona je predsa obyčajná dážďovnica!«

»Aká dážďovnica? Prečo dážďovnica?« spytovaly sa mladšie deti.

»Či nevidíte, že nám dlážku namáčala? V galošiach sa to vteperí do hosfovskej izby. Múdra je! Len čo je pravda! Čo nám spravila? Kaluž. Je dážďovnica!«

»A čo je to dážďovnica?« spýtal sa Tolja, hľadiac so zrejším obdivom na brata.

»Hm! Hm! Hm!« — gymnazista bol v pomykove. — »Hm! Je to rastlina, ktorá sa hneď zavrie, keď sa jej dotkneš...«

»Mýlite sa,« — vykĺzlo sa mi z úst, ani som nezbadala ako. — (Nebohá mamička ma učila prírodopis, preto som na svoj vek vedela dosť.) »Rastlina, ktorá sa pri dotyku zaviera, je niečo celkom inšieho — volá sa mimóza, a dážďovnica je červík, ktorý pred dažďom vylieza...«

»Hm!« prerušil ma gymnazista, »ako by to nebolo jedno, či je to rastlina, alebo živočích. Ešte sme sa o tom v škole neučili. A vlastne, prečo pcháte nos, do čoho vás nič? Pozrime len na mudrca!...« osopil sa náhle na mňa.

»Protivná, zlá!« súhlasilo s ním dievčatko a prižmúrililo belasé očká. »Keby ste si dali radšej pozor na seba, ako opravovali Jurka,« dodala posmešne, »Jurko je tisíc ráz vtipnejší ako vy. Vy sa dohrabete v galošiach do hosfovskej izby. To je už len krásne!«

»Vtipné!« zamrmlal gymnazista cez zuby.

»A dážďovnica si predsa!« zavrešfal jeho braček a rozchichotal sa. »Dážďovnica a žobráčka!«

Sčervenela som hnevom. Nikto ma tak ešte nenazval. Že ma pomenoval žobráčkou, urazilo ma väčšmi ako všetko ostatné. Vidavala som žobráčky pri chrámových dverách a neraz som im dávala almužny, keď mi mamička kázala. Prosily »pre Krista« a nafahovaly ruky za almužnou. Ja som nikdy nenafahovala ruky za almužnou a nikoho som

o nič neprosila. Nemá preto práva tak ma prezývať! Hnev, trpkosť, urážka — všetko sa naraz vzbúrilo vo mne, nemohla som sa premôcť, chytila som toho, kto ma takto pohanil, za plecía a začala som ním triasť z celej sily, zhlboka dýchajúc z rozčúlenia a hnevu.

»Neopovažuj sa viac takto hovoriť. Nie som žobráčka! Neopovažuj sa nadávať mi do žobráčok! Neopovažuj sa! Neopovažuj!«

»A si žobráčka! Si žobráčka! Budeš u nás z milosti žiť. Matka ti zomrela a nenechala ti peňazí. Boly ste obidve žobráčky, áno!« opakoval chlapec, ako naučenú úlohu. A nevediac už, čím by ma ešte väčšmi urazil, vyplazil jazyk a začal robiť všelijaké grimasy. Jeho brat a sestra sa nahlas smiali a tešili sa z tohto výstupu.

Nebola som nikdy zlá, ale keď mi Tolja urazil mamičku, to som už nemohla zniesť. Strašne som sa nazlostila a s hlasným výkrikom, lebo som nevedela, čo robím, z celej sily som sotila bratanca.

Potočil sa najprv na jednu, potom na druhú stranu a aby udržal rovnováhu, zachytil sa stolíka, na ktorom stála váza. Váza bola veľmi krásna. Boly na nej namaľované kvety, bociany a akési smiešne, červovlasé dievčence v pestrých, dlhých šatách, s vysokými účesmi a s otvorenými vejármi na prsiach.

Stolík sa rozkolísal práve tak ako Tolja. S ním sa rozkolísala aj váza s kvetmi a tmavovlasými dievčencami. Potom sletela na zem... Ozval sa silný úder!

Tresk!

A tmavovlasé dievčence, kvety a bociany, všetko sa premiešalo a zmizlo vo veľkej hromade kúskov a črepov.

TETA NELA A STRÝČKO MICHAL. ROZBITÁ VÁZA.

Nastalo na chvíľku hrobové ticho. Na detských tvárach zjavil sa strach. Aj Tolja stíchol a obracal na všetky strany nafakané oči.

Jurko prvý prerušil tichosť.

»Krásna vec! Na moj' pravdu!« zašomral.

Ninočka pokývala peknou hlavičkou, dívala sa na hromadu črepov a vážne povedala:

»Mamina obľúbená japonská váza!«

»No a čože?« okríkol ju starší brat. »Kto je na príčine?«

»Ja nie!« skríkol Tolja.

»Ani ja,« poponáhľala sa s odpoveďou Ninočka.

»Teda, hádam ja?« urazil sa gymnazista.

»Ty tiež nie, ale dážďovnica,« zvolala Ninočka.

»Pravdaže dážďovnica,« potvrdil Tolja.

»Dážďovnica to bola. Musíme to žalovať slečne. Zavolajte sem vychovávateľku Matildu Francevnu! No, čo stojíte s otvorenými ústami?« rozkázal Jurko mladším deťom. »Nechápem, prečo vás necháva bez dozoru!«

Pokrčil plecami, odišiel do druhej izby a po chvíli zjavil sa zasa v hosťovskej izbe a viedol so sebou Matildu Francevnu, dámu, ktorá mi prišla oproti na stanicu.

»Čo to za krik? Aký to huk?« spýtala sa, hľadiac na nás prísny, skúmavým pohľadom.

Deti ju obklopily a začaly jej odrazu, nadúšok rozprávať, ako sa všetko stalo. Keby som v tej chvíli nebola

bývala taká rozrušená žiaľom, bola by som iste podvrátila tie hrozné cigánstva, ktoré kričaly z každej vety Ikoninových detí...

Ale nič som nepočula a nechcela počuť. Stála som pri obloku a hľadela som na nebo, na sivé petrohradské nebo a myslela som si:

»Tam hore je moja mamička. Dáva sa na mňa a všetko vidí. A možno je nespokojná so mnou... Iste ju bolí, že sa jej Lenočka tak nerozumne správala...«

»Mamička drahá,« šepkalo moje prudko tlčúce srdiečko, »či som ja vina, že sú takí zlí, takí zlomysefni, že mi nedajú pokoja?«

»Či si hluchá?« ozval sa zrazu za mnou nahnevaný hlas a ostré prsty dámy v kockavých šatách vryly sa mi do pleca. »Správaš sa ako opravdivá uličnica. Už na stanici mi podstrčila nohu...«

»To je nie pravda!« prerušila som ju prudko, celá bez seba, »to je nie pravda! To som neurobil! Nevdojak som sa srazila s vami!«

»Čuš!« Tak skríkla, že neďaleko od nej stojaci Jurko si zapchával uši.

»Nie dosť, že si bezočivá a sprostá, ale ešte cigániš a škriepiš sa! Pekný poklad sme získali do domu, naozaj!«

Kmásala ma za plecia, za ruky, za šaty a v očiach jej pritom horela zlosť.

»Veď ňa trest neminie,« sipela Matilda Francevna, »prísne ňa potrestáme! Choď si vyzliecť kabát a stiahnuť galoše. Už si to mala dávno urobiť!«

Ozval sa zvonček, musela stíchnuť. Deti, počujúc cenganie, dávaly sa do poriadku a naprávaly si šaty. Jurko si vystieral šaty, Tolja si pričesával vlasy. Len Ninočka

neprejavovala vzrušenie, poskakovala na jednej nôžke a šla pozrieť na chodbu, kto prišiel.

Cez hosfovskú izbu prešiel lokaj. Kráčal tíško po mäkkých pokrovcoch. Bol to lokaj, ktorý nám otváral.

Hneď potom ozval sa z chodby veselý Ninočkin hlas:
»Mama! Tata! Tak neskoro!«

Počuli sme zvuk bozku a o chvíľku vošla do izby veľmi krásna pani, oblečená do jasnosivých šiat, a tučný pán, veľmi dobráckeho výzoru, s práve takou, len trochu veselšou tvárou, akú mal strýko na mamičkinej fotografii.

Krásna, veľmi vkusne oblečená pani a Ninočka ponášaly sa ako dve kvapky vody, ako by Ninočka panej z oka vypadla. Obe mali chladnú, povedomú tvár a pyšno ohrnutú peru.

»Zdrávstvuj, dcérka!« povedal mi tučný pán hlbokým hlasom. »Poď bližšie, aby som si ťa mohol obzrieť! No — no, bozkaj predsa strýka. Nehanbiže sa. Chytro!« žartoval so mnou.

Ani som sa nepohla s miesta. Tvár vysokého pána sa síce veľmi ponášala na strýkovu tvár na fotografii, ale kdeže ostala zlatom vyšívaná uniforma? Vážny výzor a vyznačenia, ktoré boli na fotografii? Veru nie, povedala som si, toto je iste nie strýko Michal.

Keď videl moju nerozhodnosť, obrátil sa vysoký pán k panej a tíško jej povedal:

»Je ešte nesmelá, Nela! Odpusť, ale musíš sa veru postarať o jej výchovu.«

»Ďakujem pekne!« odpovedala pani a zamračila sa, pričom ešte väčšmi vynikla jej podoba s Ninočkou. »Mám dosť starostí s vlastnými deťmi! Dáme ju do gymnázia, tam hádam z nej dačo vykresú...«

»Pravdaže, pravdaže,« súhlasil vysoký pán.

Obrátil sa ku mne a dodal:

»Zdrávkuj, Lena! Prečože sa mi nechceš pozdraviť? Som tvoj strýko Michal!«

»Strýko?« vyklázlo mi, ani som nezbadala. »Vy — vy že ste môj strýko? Kde máte uniformu a vyznačenia? Uniformu a vyznačenia, ktoré som videla na fotografii?«

Najprv nechápal, čo chcem. Keď si domyslel, čo mienim, zasmial sa veselo a nahlas mocným, zvučným, hlbokým hlasom.

»Ach tak!« povedal dobrácky. »Chceš vidieť vyznačenia a hviezdu? No, vyznačenia a hviezdu doma nenoším, dievčatko. Mám ho schované v skrini a pripínam si ho len málokedy... Ale, ak budeš rozumná, nebudeš sa veru u nás nudiť — a ja ti potom za odmenu ukážem hviezdu a vyznačenia...«

A sklonil sa ku mne, zdvihol ma k sebe a úprimne ma bozkal na obidve líčka.

Strýko sa mi hneď zapáčil. Bol taký prívetivý a dobrý, že mi bol voľky-nevoľky hneď príjemný. A potom, keď bol rodným bratom zosnulej mamičky a to nás ešte väčšmi sblížovalo. Už-už som ho chcela chytiť okolo hrdla a bozkávať mu milú, usmievavú satvár, keď tu nenazdajky ozval sa nado mnou nepříjemný, škrekľavý hlas nového, neočakávaného nepriateľa — Matildy Francevny.

»Len sa s ňou priveľmi nemaznite, Herr General (pán generál), je veľmi zlá,« povedala Matilda Francevna. »Je tu ešte len pol hodiny, ale urobila už mnoho zlého a škarredého.«

A protivným, škrekľavým hlasom vyrozprávala Matilda Francevna všetko, čo sa stalo, kým strýc a teta neprišli. Deti potvrdily jej slová, ale nikto z nich sa ani

slovičkom nezmienil, prečo sa to stalo a kto zavinił nepríjemnosti. Všetkému bola na vine len Lena...

»Úbohá Lena... Mamička, prečo si ma opustila?«

Čím dlhšie Nemka rozprávala, tým smutnejšou a zamračenejšou sa stávala strýkova tvár a tetine oči hľadely na mňa prísnejšie a chladnejšie. Črepy rozbitej vázy, stopy po mokrých galošiach a strapatý Tolja — všetko hovorilo zreteľne proti mne.

Keď Matilda Francevna skončila, teta Nela sa prísne zamračila a povedala:

»Ak ešte raz vykonáš niečo podobného, prísne ťa potrestem!«

Strýko na mňa smutne pozrel a dodal:

»Tvoja matka bola v detstve veľmi tichá a poslušná, Lena. Ľutujem veru, že sa tak málo na ňu ponášaš...«

Z bolesti a urážok by som sa bola rozplakala; bola by som strýka chytila okolo hrdla a povedala mu, že to všetko, čo tu na mňa povedali, nie je pravda, že ma urazili celkom bez príčiny, že som nezavinila, čo vraveli. Ale slzy ma dusily a nemohla som vypovedať ani slova. Ale či som sa mohla odvážiť? Aj tak by mi — neuverili...

Vtom sa zjavil na prahu izby lokaj v bielych rukavičkách, so servítkou v ruke a oznamoval, že je obed hotový.

»Choď si vyzliecť kabát, umyť ruky a pričesať vlasy,« rozkázala mi teta Nela suchým, prísnyim hlasom. »Ninočka pôjde s tebou.«

Ninočka neochotne nechala matku, ktorá si držala maznáčika na rukách. Zvolala krátko: »Poďme!« a viedla ma cez celý rad vidných, vkusne zariadených izieb.

Kým som si umývala ruky, Ninočka si ma veľmi pozorne a skúmavo obzerala, nakloniac zlatovlasú hlavičku trošku nabok.

Myslela som si, že by sa hádam chcela dať so mnou do reči a že sa akosi nemôže osmeliť a vľúdne som sa usmiala na ňu.

Ale ona spravila grimasu, začervenala sa a obrátila sa chrbtom.

Z jej pohybu som vycítila, že sa na mňa pre niečo hnevá a umienila som si, že jej dám pokoj.

HRBÁČIK. NOVÝ NEPRIATEĽ.

Keď sme vošli do jedálne, horel už nad dlhým stolom luster, ktorý izbu jasne osvetľoval.

Celá rodina sedela už pri obede. Teta Nela mi ukázala prázdne miesto vedľa Matildy Francevny, ktorá teda sedela medzi mnou a Ninočkou, a táto zas mala s druhej strany matku. Oproti nám sedel strýc Michal a obaja chlapci.

Vedľa mňa bola ešte jedna prázdna stolička. Bola som zvedavá, kto si na ňu sadne.

»Majú u Ikoninov ešte jedno dieťa?« pomyslela som si.

A ako by na potvrdenie mojich myšlienok, zadíval sa strýc nepokojným pohľadom na prázdne miesto a spýtal sa tety:

»Zas má trest? Áno?«

»Zaslúžila si ho,« pokrčila teta plecami.

Strýc sa jej chcel ešte niečo spýtať, ale prv ako vyslovil slovo, zacengal ktosi v chodbe tak prudko, že si teta Nela zapchávala uši a Matilda Francevna poskočila na stoličke.

»Protivné dievčatisko! Koľko ráz som jej už kázala, aby tak nerachotila!« povedala teta zlostne a obrátila sa ku dverám.

Tiež som ta kukla. Na prahu jedálne stála malá, škarredá postavička so zdvihnutými plecami a podlhovastou bledou tvárou. Mala dlhý, krivý nos, tenké, bledé pery, nezdravú farbu pleti a husté, čierne obočie na nízkom čele. Na tejto hrubej, nedobrej, vráskavej tvári boli

pekné iba oči. Veľké, čierne, bystré a prenikavé oči horely ako dva drahokamy a trblietaly sa ako hviezdy na chudej, bledej tvári.

Keď sa dievčatko trošku obrátilo, uvidela som veľký hrb.

»Úbohé, úbohé dievčatko! Preto teda má takú utrápenú, bledú tvár.

Skoro som sa rozplakala z ľútosť nad ňou. Nebohá mamička ma vždy učila milovať chudákov, ktorých dokaličila príroda a ľutovať ich. Ale malého hrbáčika, ako vidno, neľutoval nikto okrem mňa. Matilda Francevna premerala ju prenikavým pohľadom od hlavy až po päty a spýtala sa so zlostnou grimasou na tenkých perách:

»Ráčili ste zas byť potrestaná?«

A teta Nela letmo pozrela na hrbáčika a povedala krátko:

»Dnes zas nedostaneš múčnik. A zakazujem ti už posledný raz, aby si pri príchode tak hrmotila. Neopovažuj sa vylievať si zlosť na nevinných veciach. Ešte skazíš zvonček, ty zlá!«

Pozrela som na hrbáčika. Bola som presvedčená, že bude hanbou celá červená, že bude smutná, že sa jej oči zalejú slzami. Ale nestalo sa nič! S celkom ľahostajnou tvárou pristúpila k otcovi a bozkala ho letmo na tvár. Ani nepomyslela privítať sa s bratmi, so sestrou a s vychovávateľkou. Mňa, ako by ani nevidela.

»Júlia,« obrátil sa strýko k hrbáčikovi, keď si sadol na prázdne miesto pri mne, »nevidíš, že máme hosťa? Privítajte sa s Lenou. Je to tvoja sesternica.«

Malý hrbáčik zdvihol oči od taniera s polievkou, do ktorej sa už bol s celou chuťou pustil a pozrel ukradomky na mňa.

Bože! Aké to byly oči! Zlé, závistivé, uriekavé, pichľavé, ako oči mladého vlka, ušľvaného lovcami... Ako by som bola bývala jej dávnym, zlým nepriateľom, ktorého z celej duše nenávidí... To som vyčítala z čiernych očí hrbatého dievčatka...

Keď podávali tortu — čosi červeného, vkusného, čo sa podobalo vežičke na veľkej porcelánovej mise, teta Nela obrátila k lokajovi krásnu, chladnú tvár a prísne povedala:

»Staršia slečinka dnes nedostane tortu.«

Pozrela som na hrbáčika. V jej očiach bol akýsi zlý lesk a už aj tak bledá tvár jej zbledla ešte väčšmi.

Matilda Francevna mi položila na tanierik kúsok ružovej vežičky, ale nemohla som tortu jesť, pretože sa na mňa dívaly s odporom, nenávisťou a hnevom dve závistivé, čierne oči.

Nemohla som zjesť svoju porciu, keď moja susedka nič nedostala. Preto som odtisla tanierik, nahla som sa k Júlii a tíško som zašepkala:

»Prosím, nehnevajte sa! Ani ja nebudem jesť!«

»Nestarajte sa o mňa!« zašomrala celkom potichučky, ale s najväčším výrazom zlosti a nenávisťi v očiach.

Keď sa obed skončil, všetci vstali od stola. Strýko s tetou hneď niekam odišli, a nás, deti, poslali do učebne, veľkej izby, susediacej s detskou.

Jurko hneď zmizol kamsi. Pri odchode oznámil Matilde Francevne, že sa ide učiť. Júlia šla za ním. Nina s Toljom začali sa hlasno zabávať a mňa si vôbec nevšímali.

»Jelena!« ozval sa za mnou známy, nepríjemný hlas, »choď do svojej izby a usporiadaj si veci! Večer by bolo neskoro. Musíš ísť dnes zavčasu spať, zajtra pôjdeš do gymnázia.«

Do gymnázia?

Počula som dobre? Dajú ma do gymnázia? Bola by som vyskočila z radosti. Hoci som v strýcovom dome strávila ešte len dve hodiny, poznala som už celú farchu života, ktorá ma očakáva v tomto veľkom, chladnom dome, v spoločnosti srditej vychovávateľky a zlých bratancov a a sesterníc. Nebolo teda divu, že som sa potešila správou, že pôjdem do gymnázia, kde ma iste privítajú inakšie ako tu. Tam nebudú len dve dievčence, ale asi tridsať rovnakých dievčienec, medzi ktorými sa iste najdu i dobré i milé deti, ktoré mi nebudú robiť také výstupy, ako nadutá, hlavatá Ninočka a zlá, nevlúdna a nejemná Júlia. A tam iste nebudú také zlostné dámy, ako je Matilda Francevna...

Po tejto zpráve som sa rozveselila, až mi dušička poskočila. Ponáhľala som sa vybalíť si veci, ako mi to vychovávateľka rozkázala. Ani som si nevšimla Ninočkinej poznámky, ktorú o mne povedala bratovi:

»Pozri len, Tolja, pozri! Naša dáždovnica je už nie dáždovnicou — je z nej hotová koza v sarafáne!«

A Tolja odpovedal:

»Ona iste nosí šaty po mamičke. Je ako vo vreci!«

Robila som sa, ako by som nepočula a ponáhľala som sa preč.

Prebehla som cez chodbu a cez dve-tri už nie také veľké izby, z ktorých jedna bola, myslím, spálňa a druhá šatnica, vošla som do detskej izby, do tej izby, kam ma zaviedla Ninôčka, keď som si chcela pred obedom umyť ruky.

»Nemohli by ste mi povedať, kde mám svoje veci?« spýtala som sa zdvorilo mladej slúžky, ktorá tu už zostlala dve postele.

Jej milá, ružová tvár sa mi prívetivo usmievala.

»Vy nebudete tu spať, slečinka,« povedala slúžka, »vy budete mať vlastnú izbičku: pani generálová tak rozkázali.«

Hneď mi prišlo na um, že pani generálová je teta Nela a zaprosila som slúžku, aby mi ukázala moju izbičku.

»Na chodbe, štvrté dvere napravo, až na konci,« počuovala ma láskavo a zdalo sa mi, že jej oči s potešením hľadeli na mňa, keď vravela: »Ľutujem vás, slečinka. Ťažko u nás privyknete. Pán Boh vie, že sú naše deti zlé!« smutno si vzdychla a hodila rukou.

Srdce mi hlasno tíklo, keď som vybehla zo spálne.

Prvé... druhé... tretie... počítala som dvere na chodbe. Tu sú štvrté dvere, ktoré mi slúžka označila. Keď som ich s veľkým rozčúlením otvorila, uvidela som malinkú izbičku s jedným oblokom. Pri stene stála prostá postieľka, umyvač a skriňa. Ale to ma hneď prestalo zaujímať, keď som zazrela, že vprostred izby ležaly moje kufriky a okolo nich na dlážke sa váfala bielizeň, šaty, celý môj skromný majetok, ktorý Marjuška tak pozorne poskladala, keď ma vystrájala na cestu. A nad všetkými týmito mojimi pokladmi sedela Júlia a hrabala sa bezočivo na dne môjho kufriku.

Keď som to uvidela, v prvej chvíli nemohla som vypovedať ani slova. Stála som mlčky pred ňou a nevedela, čo jej mám povedať. Potom som sa spamätala, otriasla a povedala rozčúleným, chvejúcim sa hlasom:

»Nehanbíte sa dotýkať sa toho, čo je nie vaše?«

»Do toho ňu nič!« odvrkla mi bezočivo.

Vtom ruka, hrabajúca sa bez prestania na dne kufriku, vytiahla malý balíček, zabalený v papieri a starostlivo sviazaný stužičkou. Vedela som, čo je v balíčku, preto

som sa ponáhľala k Júlii, aby som jej ho vytrhla z rúk. Ale nepodarilo sa mi to. Hrbáčik bol obratnejší a rýchlejší. Vyzdvihol ruku s balíčkom vysoko nad hlavu a netrvalo ani chvíľu, už vyskočil na stoličku, ktorá stála vprostred izby.

Rýchle strhla obal, pod ktorým sa zjavila stará, ale vkusná škatuľka — necessair, ktorú mávala nebohá mamička pri práci a ktorú mi dala nedlho pred smrťou. Veľmi som si cenila tento darček, lebo každý predmet v tejto škatuľke pripomínal mi drahú mamičku. Tak opatrne som škatuľku vždy brávala do ruky, ako by bola zo skla a mohla sa každú chvíľku rozbiť. Preto ma veľmi trápilo a bolelo, keď som videla, ako sa Júlia v nej bezohľadne hrabala a hádzala na zem predmet za predmetom.

»Nožnice — škatuľka na ihly — náprstok —« vyhazovala vec za vecou. »Tak, to je všetko... celá garnitúra... A čo je toto?« A vytiahla maličkú fotografiu mojej mamičky, ktorá bola položená v škatuľke až na spodku.

Skríkla som a skočila k nej.

»Počujte...«, zašepkala som, trasúc sa z rozčúlenia, »to je nie pekne od vás... to nesmiete... Tie veci nie sú vaše — ale moje, moje. Nepatrí sa brať cudzie veci...«

»Daj mi pokoj a... a nefňukaj!« okríkol ma hrbáčik a výsmešne sa mi zasmial do tváre: »Ty si mohla vziať moje veci, však?... No — čože mi odpovieš?« Zlostne zapišťala.

»Ja že som si vzala vaše veci? Čo by som vám ja mohla vziať?« zvolala som veľmi urazená.

»Len sa nerob takou, že to nevieš! Pozrimeže na neviniatko! A ja som ti tak dôverovala! Musím sa mať pred

tebou na pozore! Ty protivná, odporná žobráčka! Lepšie by bolo, keby si bola ostala tam, odkiaľ si prišla. Bola som predtým omnoho spokojnejšia, pretože som bývala sama a nie s protivnou Ninkou, mamičkiným maznáčikom, ale mala som vlastnú izbičku. Tu zrazu... si prišla ty a mňa preniesli do detskej izby k Ninke a k vychovávateľke... Ach — ach! Ako ťa za to nenávidím, ty ška-redá, protivná! Vezmi si všetky svoje veci, všetko!»

Zdvihla vysoko ruku s mamičkinou fotografiou, chcela ju iste odhodíť, práve tak, ako urobila s nožničkami a pekným strieborným náprstkom, ktorý mala mamička tak rada.

Zachytila som jej ruku.

Tu sa hrbáčik rozzúrila, zohol sa chytro k mojej ruke a z celej sily ma uhryzol do prsta.

Skríkla som nahlas a ustúpila.

Vtom sa rozletely dvere a do izby sa vrátila Ninočka.

»Čo je? Čo sa stalo?« priskočila ku mne. Vtom zbadala, že sestra drží v ruke fotografiu, dupla nôžkou a skríkla netrpezlivo:

»Čo to máš? Hneď mi to ukáž! Hneď! Julka, ukáž!«

Ale Júlia miesto podobizne — ukázala jej jazyk. Ninočka sa rozzúrila.

»Ach! Ty protivný hrbáč!« vykrikla, vrhla sa oproti Júlii a kým som sa spamätala, už bola pri nej na stoličke.

»Ukáž mi to, a hneď!« skríkla prenikavo.

»Neviem, prečo by som ti to mala ukazovať,« pokojne jej odpovedala hrbatá a zdvihla ruku s fotografiou ešte vyššie.

Tu sa stalo niečo neočakávaného. Ninočka sa namáhala vytrhnúť Júlii podobizeň z ruky, poskočila na stoličke,

stolička sa prevrhla a obidve s veľkým hukom spadly na zem, spolu so stoličkou.

Krik — nárek — slzy — bolesť.

Nine začala tiecť krv z nosa a kvapkala na ružový pás a biele šaty. Jej plač sa rozliehal po celom dome...

Júlia skrotla. Poudierala sa tiež na ruke a na kolene, ale bola ticho, len tajne vzdychala.

Na prahu dverí sa zjavila Matilda Francevna, Fedor, Duňaša, Jurko a Tolja.

»Veľmi pekné!« pretiahol Jurko svojím spôsobom.

»Čo je to? Čo sa stalo?« kričala Matilda Francevna a Boh vie prečo, utekala hneď ku mne a chytila ma za ruku.

S údivom pozrela som jej do okrúhlych očí, lebo som vedela, že som nič nezapríčinila. Ale tu sa môj pohľad stretol so zlými, ako by vlčimi, blčiacimi Júlinmi očami. Vtom už aj Júlia pristúpila k vychovávateľke a povedala:

»Matilda Francevna, potrestajte Lenu. Ona udrela Ni-nočku.«

»Ja? Ja že som ju udrela?« opakujem ako ozvena. »Čože? ... Sotva verím vlastným ušiam.«

»Hádam len nechceš cigániť?« okríkla ma Júlia. »Pozri, Nine ešte vždy tečie krv z nosa.«

»Veru, naozaj »tečie«. Asi tri kvapky,« zašomral Jurko ako znalec a dôkladne prezeral trošku opuchnutý Ni-nočkin nos. »Tieto dievčence sú naozaj čudné stvorenia. Ani len poriadne pobíť sa nevedia. Tri kvapky! Nestoja za reč!«

»To je nie pravda!« chcela som sa ospravedlniť, ale ani som nedokončila vetu, lebo čiesi kostnaté prsty sa mi vryly do pleca a Matilda Francevna ma ťahala kamsi preč z izby.

STRAŠNÁ IZBA. ČIERNY VTÁK.

Nahnevaná Nemka fahala ma cez celú chodbu a strčila ma do akejsi tmavej, chladnej miestnosti.

»Tu budeš,« zahučala zlostne, »keď sa nemôžeš spriatelíť s deťmi!«

Hneď potom som počula, ako zarachotil kľúč v zámke a zostala som sama.

Vôbec som sa nebála. Mŕtva mamička ma naučila nebáť sa ničoho. Ale zmocnil sa ma dosť nepríjemný pocit, keď som zostala celkom sama v neznámej, chladnej a tmavej izbe. No omnoho väčšmi sa ma dotkla urážka a poníženie zlých, hlúpych, klebetných dievčeniec.

»Mamička! Moja drahá mamička!« šepkala som, spínajúc ruky, »prečo si mi len zomrela! Keby si tu bola so mnou, nikto by sa neopovážil trápiť tvoju úbohú Lenočku!«

Slzy mi vystrekly z očí a srdiečko mi prudko zabúchalo.

Pomaličky začaly moje oči privykať tme a mohla som už rozoznávať predmety, ktoré boli okolo mňa. Boly to akési skrine a police vedľa steny, v úzadí sa nejasne rýsoval oblôčik. Chcela som dojsť k nemu, keď tu zrazu začula som akýsi podivný šumot. Zastala som a zdvihla hlavu. Čosi ohromného, guľatého, s dvoma, vo tme horiacimi svetlami, približovalo sa povetrím ku mne. Dve ohromné krídla pleskly mi prudko nad hlavou. Vietor, spôsobený týmito krídlami, zavial mi do tváre a horiace svetlá sa vždy väčšmi a väčšmi blížily.

Nikdy som nebola strachoš, ale teraz sa ma zmocnila hrôza. Triasla som sa strachom a čakala som, kým sa potvora priblíži. A priblížila sa veru!

Dve žiariace, okrúhle oči hľadely na mňa chvíľu, ešte chvíľu, a zrazu — ma čosi veľmi udrelo do hlavy ...

Skríkla som strašne a zamdletá spadla som na zem ...

*

»Pozrimeže sa na tú netýkavku! Pre každú hlúposť zamdlie! Aká chúlостivá!« Počula som nepríjemný hlas a keď som s námahou otvorila oči, uvidela som nad sebou tvár Matildy Francevny, horiacu nenávisťou.

Táto tvár bola teraz až bledá z ľaku a spodná pera sa jej křčovito triasla.

»Kde je strašidlo?« šepkala som, celá roztrasená.

»Nieto tu strašidla!« spustila vychovávateľka, »nevymýšľaj si také nesmysly. Vari si taká sprostá a myslíš si, že je Jurkova obyčajná, malá sova strašidlo? — Filka, poď sem, ty hlúpy vták!« zavolala vľúdne.

Obrátila som hlavu a pri svetle lampy, ktorú iste doniesla a postavila na stôl Matilda Francevna, uvidela som veľkého výra s ostrým zobákom dravca a s okrúhlymi svietiacimi očami.

Výr sa s veľkou zvedavosťou díval na mňa, s hlavou sklonenou nabok. Teraz, pri svetle lampy a v prítomnosti vychovávateľky, nebolo na ňom nič strašného. Matilda Francevna sa pravdepodobne vtáka vôbec nebála, lebo sa obrátila ku mne a hovorila celkom pokojným hlasom:

»Počúvaj, ty škaredé dievčatisko, tento raz ti odpustím, ale neopováž sa ešte raz ubližovať niektorému z detí. Lebo by som ťa vybila bez zmilovania ... Počuješ?«

Ubíť! Mňa — ubíť?

Nebohá mamička nikdy na mňa ani len hlasnejšie ne-skríkla, bola vždy spokojná so svojou Lenočkou, a te-raz... Prútom sa mi vyhráža! A prečo? Mráz mi pre-behol celým telom. Urazená vychovávateľkinými slovami až do hlbín duše, šla som ku dverám.

Protivný hlas Matildy Francevny ma zastavil.

»Aby si sa neopovážila cigánif strýcovi, že ťa nastra-šila domáca sova a že si zamdlela!« vravela mi Nemka, zlostne odsekávajúc každé slovo. »Na sove niet predsa nič strašného a len taký sprostáčik, ako si ty, mohol sa na-ľakať nevinného vtáka. Ale, čo sa s tebou tak dlho zapo-dievam... Bež spať!«

Musela som poslúchnuť.

Akou nevlúdnou sa mi zdala Júliina komôrka, v ktorej som v budúcnosti mala bývať, po našej útulnej rybinskej spálničke.

Úbohá Júlia! Iste jej bolo ľúto opustiť tento úbohý kútik, ktorý mi musela postúpiť! Iste sa jej, chuderke, teraz nežije sladko!

Celkom som zabudla, že len pre túto »úbohú chuderku« ma zavreli k sove do komory a pre ňu mi sľúbili výprask, a poľutovala som ju z celého srdca.

Vyzliekla som sa, pomodlila k Pánu Bohu, ľahla som si do úzkej, nepohodlnej postieľky a prikryla som sa. Veľmi čudnou sa mi zdala v nádherne zariadenom strýcovom byte táto stará posteľ s ešte staršou prikrývkou. V hlave sa mi zrodila hrozná myšlienka, ktorá vysvetľovala, prečo mala Júlia túto chudobnú izbietku a starú prikrývku, kým Ninočka mala krásne šatočky, krásnu izbu a hromadu hra-čiek. Nevoľky som sa rozpomenula, ako teta Nela pozrela na hrbaté dievčatko, keď prišlo do jedálne, a videla som

aj tetine oči, hľadiace s takou láskou a nežnosťou na Ninočku.

V tej chvíli som všetko pochopila: Ninočku majú radi, celá rodina sa mazne s ňou, lebo je živá, veselá a pekná a úbohého hrbáčika nemá nikto rád.

»Julka — zlostník — hrbáčik« — spomenula som si na mená, ktorými ju menovali bratia a sestra.

Úbohá Júlia! Úbohá, malá kalika! Teraz som už malému hrbáčikovi odpustila všetko, čím sa oproti mne previnil. Bolo mi ho nesmierne ľúto.

»Musím dokázať, aby mi bola priateľkou,« umienila som si, »presvedčím ju, že je nie pekné: cigániť, klebetiť o iných a zalíškam sa jej trošku. Veď chuderka od nikoho nepocíti ani trochu lásky! A mamička v nebi sa zaraduje, keď uvidí, že jej Lenočka spláca nepriateľstvo láskou.«

S týmto dobrým úmyslom som zaspala.

Tej noci sa mi snívало o ohromnom čiernom vtákovi s guľatými očami, ktorý mal tvár ako Matilda Francevna. Vták jedol ružovú tortu, ktorú dávali na obed ako tretie jedlo. A hrbatá Júlia chcela za každú cenu potrestať čierneho vtáka za to, že nechcel prijať miesto po sprievodcovi Nikiforovi Matviejičovi, ktorého povýšili na generála.

V GYMNÁZIU. NEVLÚDNE PRIVÍTANIE. SOM GYMNAZISTKOU.

»Priviedla som novú žiačku, Anna Vladimírovna. Ale už vopred vás upozorňujem, že je celkom skazená. Budete mať s ňou mnoho práce. Je bezočivá, cigáni, je nesnášalivá a neposlušná. Trestajte ju často! Frau Generalin (pani generálová) nebude proti tomu.«

Po tejto dlhej reči premerala si ma Matilda Francevna víťazným pohľadom.

Ale ja som ani len nepozrela na ňu. Uprela som celú svoju pozornosť na vysokú, peknú paniu, s vyznačením na prsiach, ktorá mala vlasy biele ako mlieko, ale pritom vyznela mladnutú, sviežu tvár bez vrások. Jej veľké oči, jasné, ako oči dieťaťa, hľadely na mňa s viditeľným smútkom.

»Ej-ha, ej-ha, čože to pekného počúvam o tebe, dievčatko?« povedala tíško, krútiac pritom šedivou hlavou.

Pritom bola jej tvár taká pokojná a láskavá ako tvár mamičkina. Lenže moja mamička mala vlasy čierne ako havran a pani v belasých šatách bola celkom šedivá. Ale jej tvár nezdala sa staršou ako tvár mojej mamičky a veľmi ma na ňu upomínala.

»Ej-ha, ej-ha!« opakovala, ale celkom bez hnevu, »a nehanbíš sa, dievčatko?«

Ach! A ako som sa hanbila! Bolo mi z hanby skoro do plaču. Ale nie preto, že by som sa priznávala k niečomu — necítila som sa v ničom vinnou — ale len preto, že ma tak ohovorili pred milou, láskavou riaditeľkou ústavu, ktorá sa tak ponášala na mamičku!

Do gymnázia sme šly spolu: Matilda Francevna, Júlia a ja. Malý hrbáčik sa ponáhľal do triedy a mňa zdržala riaditeľka ústavu Anna Vladimírovna Čiriková. Jej ma tak zle predstavila Matilda Francevna.

»Len si pomyslíte,« pokračovala, »to dievča« — pritom hodila hlavou v tú stranu, kde som stála — »je u nás ešte len deň a už toho toľko navyčičňalo, že to ani vypovedať nemôžem!«

Začala obširne vyratúvať moje previnenia. Už som to nemohla zniesť. Oči sa mi zalialy slzami, zakryla som si tvár rukami a rozplakala som sa nahlas.

»Dieťa! Dieťa! Čo ti je?« ozval sa nado mnou hlas dámy v belasých šatách. »Tu nepomáhajú slzy, musíš sa usilovať, aby si sa polepšila... A len už neplač, neplač!« dodala a pohladkala ma nežne po hlávke mäkkou bielou rukou.

Neviem, čo sa v tej chvíli so mnou robilo, ale viem, že som zrazu chytila jej ruku a pritisla ju na ústa. Riaditeľka bola prekvapená mojou neočakávanou vďačnosťou; potom sa chytro obrátila k Matilde Francevne a povedala:

»Buďte bez starosti. My si už dáme rady s dievčatkom. Oznámte generálovi Ikoninovi, že je prijatá.«

»Ale neráňte zabudnúť, vážená Anna Vladimírovna,« pripomenula Matilda Francevna, skriviac významne ústa, »že s Jelenou nevykonáte nič bez prísnosti. Trestajte ju čím najviac!«

»Nerobím podľa cudzej rady,« odpovedala riaditeľka pokojne, »mám vo výchove detí vlastnú metódu.«

Kývla sotva viditeľne hlavou, z čoho Nemka mohla pochopiť, že nás môže nechať.

Matilda Francevna rýchlym pohybom ruky potiahla si kockavý plášť, pohrozila mi prstom miesto rozlúčenia a zmizla za dverami.

Keď sme osamely, zdvihla mi moja nová ochránkyňa hlavu a držiac v svojich nežných rukách moje líca, povedala tichým, ale až do duše prenikajúcim hlasom:

»Nemôžem veriť, dievčatko, že by si bola taká.«

Zasa sa mi slzy tisly do očí.

»Nie, Nie! Nie som taká, nie!« vykrikla som prudko a plačúc pritúlila som sa k pani riaditeľke.

Dočkala, kým som sa vyplakala, potom povedala, hľadiac ma po hlave.

»Budeš v prvej triede. Skúšať ťa teraz nebudem, len pozdejšie, aby si mala čas pripraviť sa. Teraz pôjdeš do triedy, aby si sa soznámila s novými spolužiačkami. Doviesť ťa ta nemusím, choď len sama. Deti sa spriatelia chytrejšie bez pomoci starších. Buď dobrá a ja ťa budem mať rada. Chceš, aby som ťa mala rada?«

»Ach — ach!« nemohla som nič viac vysloviť. Dívala som sa radostne na jej pokojnú, prekrásnu tvár.

»Pousiluj sa teda, aby si bola taká, ako chcem,« kývla hlavou, »teraz choď do triedy! Na chodbe, prvé dvere vpravo. Ponáhľaj sa! Už sa vyučuje.«

Mlčky som sa poklonila a pošla ku dverám. Na prahu som sa obrátila, aby som ešte raz videla riaditeľkinu milú, vymladnutú tvár a šedivé vlasy. Hľadela za mnou.

»Choď s Bohom, dievčatko! Sesternička Júlia Ikoni-nová ťa soznámi s ostatnými dievčencami.«

Pani Čiriková ma prepustila, kývnuc vľúdne hlavou.

*

»Prvé dvere vpravo! Prvé dvere...«

Stála som v dlhej, vidnej chodbe. Po oboch stranách boli dvere s čiernymi tabuľkami a v pomykove obzerala som sa dookola. Na čiernych tabuľkách boli napísané číslice, označujúce stupeň triedy.

Nad najbližšími dverami bola čierna tabuľka, označená jednotkou, tam bola teda najnižšia trieda. Smelo som šla ku dverám a otvorila.

V laviciach so stolmi na spôsob púdlí, sedelo asi tridsať, lebo i vyše tridsať dievčienec. Sedely v lavici po dvoch a písaly niečo do modrých sošitov. Za vysokou katedrou sedel červovlasý pán v okuliach, so zastrihnutou bradou a čítal čosi nahlas. Oproti pri stene je stolíček, za ktorým sedí a pletie pančuchu nepekná, červovlasá slečna žltej pleti, so šikmými očami, pehavá, s tenkým vrkočom, pripätým na tyle.

Len čo som sa zjavila na prahu, všetkých tridsať dievčienec obrátilo na mňa ako na povel čierne, plavé a gaštanové hlavičky.

Nepekná slečna so šikmými očami zavrtela sa nepokojne na svojom mieste. Štíhly pán s bradou a okuliarmi, sediaci za zvláštnym stolom na vyvýšenom mieste, pozorne si ma obzrel od hlavy až po päty a spýtal sa celej triedy, hľadiac cez okuliare:

»Nová?«

Gaštanové, plavé a čierne dievčence naraz odpovedaly rôznymi hlasmi:

»Nová, Vasilij Vasiljevič!«

»Ikoninová druhá!«

»Sestra Júlie Ikoninovej.«

»Včera prišla z Rybinska.«

»Z Kostromy.«

»Z Jaroslavi.«

»Z Jeruzalema.«

»Z Južnej Ameriky.«

»Ticho!« skríkla slečna v belasých šatách.

Učiteľ, ktorého deti volaly Vasilom Vasiljevičom, zapchával si uši, potom zasa spustil ruky a spýtal sa:

»Ktože z vás mi povie, ako a kedy sa stávajú z dobre vychovaných dievčienec sliepky?«

»Keď kotkodákajú!« smelo odpovedala ružová zlatovláska z prvej lavice, ktorá mala veselé očká a noštek, podobný gombičke, trochu dohora.

»Tak je,« odpovedal učiteľ, »preto by som prosil, aby ste prestaly kotkodákať. — Nuž, naša najmladšia,« obrátil sa ku mne, »ste sestra alebo sesternica Ikoninovej?«

»Sesternica,« chcela som odpovedať, ale vtom vstala v blízkej lavici bledá Júlia a povedala sucho:

»Ja ju, Vasilij Vasiljevič, nepokladám ani za sestru, ani za sesternicu.«

»A to prečo? Prečo je u vás v nemilosti?«

»Pretože stále cigáni a škriepi sa!« vykričlo z lavice plavovlasé dievča s veselými očami.

»Odkiaľ to viete, Sobolevová?« Učiteľ pozrel na ňu.

»Ikoninová mi to povedala. Všetkým to rozprávala,« odpovedala smelo a veselo Sobolevová.

»Zvláštne!« usmial sa učiteľ. »Pekne ste si opísali sesternicu, Ikoninová. To vám musím povedať! Naozaj! Aj keby bola naozaj taká, ja by som na vašom mieste zatajil pred spolužiackami, že sa mi sesternica stále škriepi a vy sa tým, mne sa zdá, práve chváľite. Hanbite sa, vynášať domáce škriepky! A potom... Ťažko veriť, že by to dievčatko v smútočných šatočkách sa stále škriepilo a hašterilo. Či nemám pravdu, Ikoninová druhá?«

Otázka patrila mne. Vedela som, že mám odpovedať, ale nemohla som.

Stála som zarazená pri dverách učebne a hľadela som stále do zeme.

»No, dobre, dobre. Nerobte si z toho nič!« povedal vľúdne učiteľ. »Sadnite si a píšete diktát... Žebelevová, dajte jej sošit a pero. Sadne si vedľa vás,« určil učiteľ.

Pri jeho posledných slovách vstalo v najbližšej lavici ako mucha čierne dievča s malými očami a tenkým vrkočom, s tenkými perami a nevľúdnou tvárou.

»Sadnite si!« povedala mi nie priveľmi láskavo, odťahla sa ďalej a urobila mi miesto vedľa seba.

Učiteľ otvoril knihu a v triede nastalo ticho, ako bolo predtým.

Vasilij Vasiljevič opakoval niekoľko ráz tú istú vetu, preto sa jeho diktát písal veľmi ľahúčko. Zosnulá mamička ma učila ruštinu a počty. Bola som veľmi pilná, a hoci mám ešte len desať rokov, píšem už dosť dobre. Dnes som sa naozaj pousilovala, aby som sa dobrému učiteľovi zavďačila a napísala som celú stránku veľmi pozorne a pekne.

»Bodka. Dosť. Žuková, soberte sošity!« rozkázal učiteľ.

Slabučké dievčatko s ostrým nosom — ktoré malo asi toľko rokov ako ja — sbieralo sošity.

Vasilij Vasiljevič vyhľadal môj sošit, chytro ho otvoril a začal ho prezerať najprv.

»Výborne, Ikoninová, výborne! Nemáte ani jednej chyby a všetko ste napísali pekne a čisto,« povedal spokojne.

Hneď nato ozval sa z poslednej lavice ostrý hlas:

»Vždy sa usilujem, pán učiteľ, prečo by ste teda nemali byť spokojný s mojou prácou?« ozvala sa cez celú triedu moja sesternica Júlia.

»Ach! To ste vy, Ikoninová prvá? To, čo som povedal, veru, neplatí o vašej práci, ale o práci vašej sesternice,« ponáhľal sa učiteľ vysvetliť.

A vidiac, že sa začervenala, potešoval ju:

»No, no, to vás nemusí bolieť. Hádám, vaša práca bude ešte lepšia.« A chytrou vyhľadal z hromádky jej sošit, otvoril ho, prezrel diktát a... zalomil rukami. Potom nám ukázal Júliin sošit, práve tú stránku, na ktorú teraz písala, zdvihol ho vysoko nad hlavou a spýtal sa celej triedy:

»Čo je to, dievčence? Diktát, napísaný žiačkou, alebo zábavka akéhosi kuriatka, ktoré si namočilo pazúriky do atramentu a pobehalo po sošite?«

Na celej stránke Júliinho sošitu boli iba veľké a malé machule. Celá trieda sa smiala. Tenká slečna, ktorá, ako som sa neskoršie dozvedela, bola triedničkou, zalomila rukami a Júlia stála pri svojom stolíku s hrozne stiahnutým obočím a zlou, veľmi zlou tvárou. Bolo na nej vidno, že sa nehanbí, ale že sa hnevá. Medzitým učiteľ prezrel namáranú stránku a počítal chyby:

»Jedna — dve — tri chyby — štyri — päť — desať — pätnásť — dvadsať... V desiatich riadkoch — dvadsať chýb. Hanbite sa, Ikoninová prvá! Ste najstaršia a píšete najhoršie zo všetkých. Vezmite si príklad zo svojej mladšej sesternice! Veru je to veľmi zahanbujúce!«

Ešte chcel niečo povedať, ale vtom zacengal zvonček, oznamujúci koniec hodiny.

Dievčence začaly kričať a všetky vstaly. Učiteľ zostúpil s katedry, poklonil sa triede, slečne triedničke podal ruku a odišiel.

ZNEPOKOJOVANIE. JAPONKA. PÄTORKA.

»Akože sa voláš? Cigánka?«

»Áno, Cigánka . . .«

»Nie, Škriepnica . . .«

»Ach! Proste, Protivná!«

»Áno, áno, tak je. Protivná! Povedz, ako sa voláš!«

»Kofko máš rokov?«

»Tá má už mnoho rokov! Sto rokov už má! Už je starou matkou. Pozrite len, aká je shrbená a koľko má vrások! Stará mama, stará mama, kde máš vnúčatá?«

Veselá a ako ortuľ živá Sobolevová šklbla ma za vlasy.

»Au!« skríkla som.

»Au! Vieš, kde žije vtáčik „Au“?« zasmiala sa všetečnica nahlas, kým ma ostatné dievčence so všetkých strán obstúpily tak, že som bola uzavretá v tesnom kruhu. Všetky sa tvárily veľmi nepriateľsky. Čierne, sivé, belasé oči dívaly sa na mňa, blýskajúc zlostnými plamienkami.

»Hádam ti len nezdrevenel jazyk?« kričala černovlasá Žebelevová — »a či si taká hrdá, že sa s nami ani shovárať nechceš?«

»Akože by nebola, keď ju Jaško tak vychválil. Dal nám ju všetkým za príklad! Nám, starým žiačkam — novú! Hanba! Hanba! Jaško nás zahanbil!« kričalo pekné, bledé dievčatko, ktoré sa volalo Ivinová — najväčší šibal a — a ako som sa neskôršie dozvedela — aj najhroznejší čert z celej triedy.

»Hanba! Hanba! Ivinová má pravdu! Pravdu!« kričaly všetky dievčence odrazu.

»Veď my Jaškovi ukážeme! Vyvedieme mu niečo! Urobíme mu do budúcej hodiny parný kúpeľ!« kričaly v jednom kúte. »Podkúrime mu! Podkúrime mu!« kričaly v druhom.

»Daj si pozor, nováčka, ak nebudeš v pomste proti Jaškovi s nami, nevyplatí sa ti!« ozývalo sa z tretieho kúta.

Nerozumela som ničomu, čo dievčence kričaly, stála som celá ohlušená a zmeravená. Slová »Jaško — prichystať kúpeľ — podkúriť,« som celkom nechápala.

»Nesmieš nás zahanbovať, počuješ, to je nie pekné, vieš!« priskočilo ku mne veľmi tučné, ako guľka guľaté dievčatko, Sonička Rošová. »Daj si pozor!«

»Daj si pozor! Daj si pozor! Ak nás budeš zahanbovať, tebe podkúrime! Daj si pozor!«

»Vy si myslíte, že sa tá pomstí za nás? Lenočka? Nepomyslí na nikoho, len aby ona vynikla a mohla si myslieť: „Aha, o koľko som bystrejšia ako ostatné!“«

Obzrela som sa, kto to vraví. Na bledej tvári Júliinej bolo vidno, že sa hnevá. Oči jej horely zlosťou, obe pery mala skrivené.

Chcela som jej odpovedať, ale nemohla som. Dievčence, hroziace a kričiace, hrnuly sa ku mne so všetkých strán. Tváre im horely. Oči svietily.

»Neopováž sa nás zahanbovať! Počuješ? Neopováž sa, lebo ti ukážeme, sprosté dievčatisko!« kričaly.

Zazvonil zvonček, oznamoval hodinu aritmetiky a dievčence sa hneď rozpráhly odo mňa a bežaly na miesta. Len samopašná Ivinová sa nechcela utíšiť.

»Slečna Cigánka, ráčte si sadnúť. Nemáme tu kolesku,* čo by vás doviezla na miesto!« kričala stále.

»Ivinová, nezabúdajte, že ste v škole,« ozval sa prísny hlas slečny triedničky.

»Nezabúdam, slečna učiteľka!« povedala Ivinová nevinným hlasom a ešte dodala, ako by sa nič nebolo stalo:

»Slečna učiteľka, však je nie pravda, že ste Japonka a že ste prišli k nám priam z Tokia?«

»Ako? Čo si to povedala?« poskočila chudá slečna na stoličke. »Ako sa opovažuješ povedať niečo takého?«

»Nehnevajte sa, slečna, ja viem, že je to nie pravda. Ale dnes ráno pred vyučovaním mi povedala staršia žiačka Okunevová: „Vieš, Ivuška, že vaša Zoja Iljinišna je japonská vyzvedačka? Viem to určite... a...“«

»Ivinová, nebuď bezočivá!«

»Veď som to ja nepovedala, slečna učiteľka, ale Okunevová z druhej triedy. Ju teda potrestajte! Okrem toho mi ešte povedala, že vás sem poslali, aby ste...«

»Ivinová, ešte slovo — a dostaneš trest!« povedala slečna triednička, rozčúlená do najvyššej miery.

»Ale, veď ja len opakujem, čo povedala Okunevová. Ja som ju len mlčky počúvala...«

»Ivinová, staň si k tabuli! Okamžite! Za trest!«

»Potom Potrestajte aj Okunevovú! Ona to rozprávala, ja som ju len počúvala. Nebudete ma, hádam, len preto trestať, že mám uši... Bože, aké sme len nešťastné! Pravdaže, len také, ktoré sa niečo dozvedia,« spievala neposlušnica ďalej svoju pesničku a ostatné dievčence sa skoro dusily smiechom.

---

* vozík.

Zrazu sa dvere roztvorily a do triedy vstúpil guľatučký pán s hodným bruškom a s takou spokojnou tvárou, ako by sa bol práve dozvedel nejakú radostnú novinu.

»Ivinová drží tabuľu, aby nespadla! Veľmi pekne!« povedal a mädlil si pritom tučné, malé ruky. »Zase vyviedla voľačo?« — A uškrnul sa. Tučnučký pán sa volal Adolf Ivanovič Šarf a učil aritmetiku v nižších triedach.

»Len preto ma potrestali, že mám uši a že som počula niečo, čo sa nepáči Zoji Iljinišne,« nadurdeným hlasom odpovedala všetečná Ivinová, tváriac sa, ako by plakala.

»Škaredé dievča!« povedala Zoja Iljinišna a ja som si všimla, že sa celá triasla z hnevu a rozčúlenia.

Lutovala som ju úprimne. Pravda, nebola mi sympatická a nezdala sa mi ani dobrá, ale ani Ivinová nebola dobrá: trápila úbohú slečnu a preto som ju lutovala.

Medzitým dal tučnučký Šarf aritmetickú úlohu a celá trieda ju počítala. Potom vyvolával žiačku za žiačkou k tabuli a tak to šlo až do konca hodiny.

Nasledovala hodina náboženstva. Katecheta, ktorý už aj vyzeral prísny a drsný, hovoril veľmi stručne a chytro. Dosť ťažko som ho mohla sledovať, keď rozprával, ako Noe vystaval archu a plával so svojou rodinou po šírých vodách, kým ostatní ľudia zahynuli pre svoje hriechy. Dievčence sa pomaly utíšily a začaly pozorovať. Potom vyvolával katecheta žiačky rad-radom k tabuli a skúšal to, čo sa im dal minulú hodinu naučiť.

Vyvolal Júliu.

Začervenala sa, keď katecheta vyvolal jej meno, potom zbledla, ale neodpovedala ani slova:

Júlia nevedela úlohu.

Katecheta pozrel na Júliu, potom vzal notes, ktorý ležal pred ním na stole, namočil pero a napísal Júlii päťtorku, hrubú ako prst.

»Generálova dcéra a tak zle sa učí!« povedal mrzuto.

Júlia bola zarazená.

O dvanástej sa skončila hodina náboženstva a nastala hodinová prestávka. Vtedy gymnazistky jedly a vôbec užívaly voľného času, ako sa ktorej páčilo. Ja som si tiež vyňala z kapsy chlieb s maslom, ktorý mi prichystala starostlivá Duňaša, jediná osoba, ktorá ku mne doma bola priateľská. Jedla som chlieb, rozmýšľala som, ako sa mi bude bez mamičky ťažko žiť na tomto svete a prečo práve ja musím byť taká nešťastná; prečo sa neviem správať, aby ma mal každý hneď rád a prečo boly ku mne dievčence také zlé.

Cez prestávku skoro všetky dievčence jedly a pritom na mňa celkom zabudly. O jednej prišla Francúzka, slečna Merciotová a čítaly sme básne. Potom sme mali hodinu s profesorom nemčiny, chudým ako palica. Na tejto hodine sme písaly nemecký diktát — a o tretej oznámil nám zvonček koniec vyučovania.

Ako krdeľ splašených vtáčat, štebotajúc, hrnuly sa dievčence z brány, kde ich už čakaly matky, sestry, lebo aspoň slúžky, aby ich odvedly domov.

Po Júliu a po mňa prišla Matilda Francevna a pod jej dozorom poberaly sme sa domov.

FILKA SA STRATILA. MŇA CHCÚ POTRESTAŤ.

Zasa rozsvietili veľký, visiaci luster v jedálni a postavili sviečky na oboch koncoch dlhého stola. Zase sa potichu zjavil Fedor so servítkou v rukách a oznámil, že je večera hotová. To bolo v strýcovom dome na piaty deň. Teta Nela vošla do jedálne veľmi vkusne oblečená a veľmi pekná a sadla si na svoje miesto. Strýko nebol doma: mal dnes prísť veľmi neskoro. Boli sme už všetci, okrem Jurka.

»Kde je Jurko?« spýtala sa teta Matildy Francevny. Nevedela.

Vtom sa Jurko prihnal do izby ako búrka a s veľkým nárekom hodil sa matke okolo hrdla. Kričal, fikal a narietal, až sa po celom dome ozývalo. Veľmi divné mi bolo, že Jurko plakal, myslela som si dosiaľ, že vie len pokúšať sestry a brata a „rozumovať“, ako o ňom hovorievala Ni-nočka.

»Čo je? Čo sa stalo? Čo sa Jurkovi stalo?« spytovali sa všetci odrazu.

Dlho sa nemohol utíšiť.

Teta Nela, ktorá sa s ním, ani s Toljom nikdy nemaznala, tvrdiac, že chlapcom maznanie nepristane, tí že sa vždy musia správať po mužsky — tento raz ho niekoľko ráz nežne pohladkala a pritúlila k sebe.

»Čo sa ti stalo, Jurko? No, vrav predsa!« prihovárala sa mu čo najláskavejšie.

Ešte chvíľku fňukal. Napokon vypovedal s veľkým premáhaním, hlasom, prerušovaným plačom:

»Filka sa stratila ... mamička ... Filka ...«

»Ako? Čo? Čože?«

Všetci si oddýchli, ale vyskočili. Filka — nebol nikto iný, ako sova, ktorá ma tak nafakala v prvý večer môjho pobytu v strýcovom dome.

»Filka sa stratila? Ako? Kde? Kedy?«

Jurko nevedel. Ani my sme nevedeli. Filka bola od toho času, ako sem prišla (totiž odo dňa, kedy ju strýko doniesol z vidieka, z poľovačky), stála v tom veľkom skladišti, kam málokedy niekto prišiel, aj to iba v určitých hodinách, a kam Jurko chodieval dva razy denne nakrímiť Filku surovým mäsom a cvičiť ju na slobode. Býval celé hodiny u Filky na návšteve, lebo ju mal radšej ako vlastné sestry a brata. Aspoň Ninočka nás o tom vždy presviedčala.

A teraz — sa Filka stratila.

Hneď po jedení začali všetci Filku hľadať. Len mňa a Júliu poslali do detskej izby, aby sme sa učily úlohy.

Len čo sme osamely, povedala mi Júlia:

»Ja viem, kde je Filka!«

Prekvapená som pozrela na ňu.

»Ja viem, kde je Filka!« opakoval hrbáčik.

»A dobre jej tak ...« vyhrkla, čo robievala vždy, keď sa hnevala, »ba veľmi dobre: Jurko bol na príčine, že ma potrestali, preto sa mu Filka stratila ... Zaslúži si to!«

Vtom som sa rozpomenula na nasledujúci výstup — a všetko som pochopila.

Toho dňa, keď Júlia dostala päťorku z náboženstva, bol strýko vo veľmi zlej nálade. Dostal akýsi list nepríjemného obsahu, preto bol celý večer mrzutý a bledý. Júlia sa bála, že by ju potrestali prísnejšie ako inokedy, prosila preto Matildu Francevnu, aby mu o tom dnes ne-

hovorila — a ona pristala. Ale Jurko to nezamlčal a neočakávane alebo skôr schválne, vybuchol pri večernom čaji tak, že to všetci počuli:

»Júlia dostala pumu z náboženstva!«

Júlia dostala trest. A keď toho večera išla spať, vyhrážala sa — už v posteli — komusi päšťou (prišla som náhodou práve v tej chvíli do izby) a povedala:

»Veď sa mu ja za to odmením. Veď ten to oľutuje!...«

Pomstila sa mu — Filkou. Filka zmizla. Ale ako? Ako a kde mohlo toto malé, dvanásťročné dievča schovať vtáka — nemohla som sa dovtípiť.

»Prečo si to urobila, Júlia?« spýtala som sa jej, keď sme sa po jedení vrátili do učebne.

»Čo som urobila?« striasla sa hrbatá.

»Kde si dala Filku?«

»Filku? Ja? Kde som dala Filku?« kričala celá bledá a rozčúlená. »Ty si sa zbláznila! Ja som Filku ani nevidela! Choď voľakde...«

»Tak teda, prečo si...« začala som, ale nedokončila.

Dvere sa prudko rozletely a do izby vbehla Matilda Francevna, červená ako moriak.

»Veľmi krásne! Veľkolepé! Ty zlomysefná — nehanebnica! Vinnička!«

Prv, ako som mohla pochopiť, chytila ma za plece a vliekla kamsi.

Predo mnou sa mihly známe schodíky, skrine, vrecia a koše, položené pri stenách. Skladište. Dvere do chodby boli otvorené. Stála tam teta Nela, Ninočka, Jurko a Tolja...

»Tu je vinnička, tu!«, víťazne kričala Nemka a strčila ma do kúta.

Uvidela som neveľký kufrík a na jeho dne rozťahnutú, mŕtvolu Filku. Sova ležala s rozťahnutými krídlami, zobákom dohora. Zadusila sa iste z nedostatku vzduchu, pretože mala zobák rozťvorený, ako len najširšie mohla a gupaté oči vypučené.

Prekvapená som pozrela na tetu Nelu.

»Čo je to?« spýtala som sa.

»Ona sa ešte spytuje!« zvolala, či skorej zapískala Matilda Francevna. »Má ešte toľko smelosti, nenapraviteľná hriešnica!« kričala na celý dom, mávajúc rukami ako veterný mlyn lopatkami.

»Nie som vôbec vinná! Verte mi!« povedala som tíško.

»Nie je vinná?« povedala teta Nela, prižmúrila studené oči a dívala sa na mňa. »Jurko, o kom si asi tak myslíš, že by mohol zavrieť sovu do kufríka?« obrátila sa s otázkou k staršiemu synovi:

Jurko rýchle pozrel na mňa:

»Kto by iný, iba dážd'ovnica!« povedal presvedčivo. »Filka ju vtedy v noci naľakala... a ona sa jej za to pomstila... Veľmi duchaplné...« a znovu začal plakať.

»Pravdaže dážd'ovnica!« potvrdila aj Ninočka jeho reči.

Cítila som sa, ako by ma boli oparili horúcou vodou. Stála som ako stĺp a nič nechápala. Veď ma obviňovali z niečoho, v čom som vôbec nemala viny.

Len malý Tolja čušal. Mal široko rozťvorené oči a tvár bielu ako krieda. Držal matku za sukne a stále sa na mňa uprene díval.

Znovu som pozrela na tetu Nelu, ale skoro som ju nepoznala. Jej krásna a vždy pokojná tvár bola taká rozčúlená, až jej potrhávalo ústami, keď vřavela:

»Máte pravdu, Matilda Francevna, to dievča je nepolepšiteľné. Naozaj ju musíme prísne potrestať. Postarajte sa o to. Poďte, deti,« dodala, obracajúc sa k Nine, Jurkovi a Toljovi.

Chytila obe mladšie deti za ruky a vyviedla ich zo skladišťa.

Do skladišťa nakukla Júlia. Mala tvár veľmi bledú, rozčúlenú a pery sa jej triasly práve tak ako Toljovi.

Pozrela som na ňu prosebne.

»Júlia!« zaprosila som, »ty vieš, že som nevinná. Dovedč to!«

Ale Júlia nepovedala ani slova, zvrtila sa na päte a zmizla zo dverí.

Vtom vyšla Matilda Francevna na prah a zavolala:

»Duňaša! Trstenicu!«

Striasla som sa. Na čelo mi vystúpil chladný pot. Cítila som čosi ťažkého na prsiach a čosi mi stislo hrdlo.

»Ubijú ma. Ubijú — mamičkinu Lenočku ubijú: tú Lenočku, ktorá bola vždy taká dobrá a poslušná v Rybinsku, ktorú ľudia nemohli dosť vynachváliť . . . A prečo? Prečo?«

Nevedela som, čo robím, padla som pred Matildou Francevnou na kolená a plačky bozkávala som jej ruky s kostnatými, uzľovitými prstami.

»Nebite ma, nebite!« kričala som zúfalo. »Prosím vás pekne. Mamička ma nikdy takto netrestala. Prosím vás. Pre Boha!«

Ale Matilda Francevna nepočúvala. Vtom strčila Duňaša do dverí ruku s akýmsi podozrivým predmetom. Mala plné oči slz. Dobré dievča ma asi ľutovalo.

»A-a! Dobre!« zapišfala Matilda Francevna a dobre, že nevytrhla prút slúžke z rúk. Potom priskočila ku mne, chytila ma za plece a s celou silou hodila ma na kufor, čo stál v skladišti.

Hlava sa mi prudko zakrútila... V ústach som cítila odrazu teplo i zimu. Vtom...

»Neopovažujte sa dotknúť Leny! Neopovažujte!« ozval sa za mnou čísi chvejúci sa hlas.

Chytro som vyskočila na nohy. Predo mnou stál Tolja. Po líčkach mu tiekly veľké slzy. Golierik na šatočkách mal celkom nakrivo. Bol zadychčaný. Bolo na ňom vidno, že sa sem ponáhľal, dobre nezlomil väzy.

»Slečna, neopovažujte sa biť Lenu!« kričal celý bez seba. »Lena je sirota, zomrela jej mamička... A ubližovať sirotám je hriech! Bite radšej mňa! Lena sa ani nedotkla Filky. Robte so mnou, čo chcete, ale Lene dajte pokoj!«

Chvel sa a triasol. Celé slabé tielko sa mu vlnilo pod zamatovými šatočkami a z belasých očíek tiekly stále nové prúdy slz.

»Tolja, budeš ticho! Počuješ! Hneď prestaň plakať!« okríkla ho vychovávateľka.

»A dáte Lene pokoj?« zašepkal chlapec, fikajúc.

»Do toho ťa nič! Choď do svojej izby!« skríkla zasa vychovávateľka a švihla prútom nado mnou.

Tu sa stalo niečo, čo sme neočakávali, ani ja, ani ona, ba ani len Tolja. Chlapček zavrel oči, slzy prestaly tiecť, Tolja sa veľmi potočil a padol v mdlobách na zem.

Nastal krik, huk, náhlenie.

Vychovávateľka pribehla k chlapcovi, vzala ho do náručia a odniesla kamsi. Zostala som sama a nič som ne-

chápala, na nič nemyslela. Veľmi som bola povďačná milému chlapčekovi, že ma zachránil pred zahanbujúcim trestom, lebo keby Tolja nebol zamdlel, nebol by ma minul trest protivnej vychovávateľky.

Rozmýšľala som o tom všetkom, sadla som si na kraj kufra v skladišti a zaspala som, ani neviem ako, lebo som bola iste vyčerpaná z utrpenia, ktoré som prežila.

MALÝ PRIATEĽ A PEČIENKOVÁ SALÁMA.

»Pst! Nespíš, Lenočka?«

»Čo je?« — Pretieram si oči, neviem, čo sa so mnou deje. »Kde som? Čo sa so mnou stalo?«

Úzkym oblôčikom prenikaly do skladišťa mesačné lúče a v ich svetle som uvidela drobnú postavičku, tíško sa kradnúcu ku mne.

Drobná postavička mala dlhú, bielu košieľku, v akých maľujú anjelov a tvár skutočného anjelika — bielučku ako sneh. Ale to, čo mi anjeli doniesol a čo mi podával drobučkou ručičkou, to nikdy nikomu anjel doniesol. To „niečo“ — nebolo nič iného ako veľký kus hrubej pečienkovej salámy.

»Jedz, Lenočka, jedz!« počula som tichý šepot, podľa ktorého som poznala svojho nedávneho ochrancu, Tolju. »Papaj, prosím ťa! Nejedla si nič od obeda. Čakal som, kým všetci aj s vychovávateľkou pospia, potom som šiel do jedálne a doniesol som ti túto salámu.«

»Ale veď si zamdlel, Toljuško,« čudovala som sa, »ako ťa sem pustili?«

»Nikom ani na um nezišlo, aby ma sem púšťal. Aká si len smiešna! Sám som šiel. Matilda Francevna zaspala pri mojej posteli a ja som šiel k tebe. Nečuduj sa tak veľmi... Mne sa to často stáva. Najprv sa mi zakrúti hlava a bum! Zato som rád, keď sa mi to stane. Vychovávateľka sa potom veľmi bojí, behá sem-tam, plače, pretože sa obáva o mňa a ešte keď je ona príčina! Áno! Nezávidím Matildu Francevnu! Ale teba... teba...«

Tu zrazu šepot prestal a dve drobné, chladné ručičky ovinuly sa mi okolo hrdla a Tolja s tichým plačom sa pritúlil ku mne a šepkal ďalej:

»Lenočka! Milá! Drahá! Dobrá! Odpusť mi! Bol som zlý na teba. Trápil som ťa. Pamätáš sa? Ach, Lenočka! Ale teraz, keď ťa slečna chcela biť, presvedčil som sa, že si dobrá a že si nič zlého nespravila. Tak som ťa, úbohú sirôtku, ľutoval.«

Pritom ma Tolja objal mocnejšie a začal nahlas plakať.

Objala som nežne jeho zlatovlasú hlavičku, posadila som si ho na kolená a pritúlila k sebe. Mala som pritom akýsi pocit šťastia, jasu a radosti. Takou voľnou, veselou som sa cítila. Zdalo sa mi, že mi mamička poslala tohto nového malého priateľa. Tak som túžila už predtým po sblížení s niektorým z Ikoninových detí, ale dostalo sa mi od nich len úsmeškov a nádavok. Veľmi rada by som bola odpustila Júlii a spriatelila sa s ňou, ale odsotila ma od seba a tento maličký, chorľavý chlapček prišiel sám, aby ma potešil. Milý, drahý Tolja! Ďakujem ti za tvoju lásku!

Ako ťa budem mať rada, môj milý, drahý!

A zlatovlasý chlapček vrazil medzitým:

»Odpusť mi, Lenočka... odpusť všetko... som chorľavý, chorý, ale predsa lepší ako všetci ostatní, áno! Papaj salámu, Lenočka, si iste hladná. Len papaj! Lebo si budem myslieť, že sa na mňa hneváš!«

»Áno, áno, idem jesť, môj dobrý, drahý Tolja!«

A aby som ho potešila, rozdelila som mastnú, šťavnatú pečienkovú salámu, polovičku som dala Toljovi a z druhej som si začala uhrýzať.

V celom živote som nejedla nič chutnejšieho.

Keď sme salámu zjedli, podal mi môj malý priateľ ručičku a povedal, hľadiac na mňa veselými, jasnými očkami:

»Tak si zapamätaj, Lenočka, že od tejto chvíle je Tolja tvojím priateľom.«

Stisla som mu zamastenú rúčku a posielala som ho spať.

»Choď, Tolja, choď,« dohovárala som chlapcovi, »lebo príde vychovávateľka...«

»Nič mi nesmie urobiť!...« prerušil ma. »Otecko jej povedal, že ma nesmie rozčúliť, lebo z rozčúlenia zamdliavam... Neopováži sa... Ale ja už pôjdem a ty choď tiež spať!«

Keď ma bozkal, pobral sa Tolja bosými nôžkami ku dverám. Pri dverách zastal. Videla som mu šibalský úsmev na tvári.

»Dobrá noc,« povedal. »Choď už tiež spať. Matilda Francevna už dávno zaspala. Počuj, ona hovorí, že je z Nemecka,« dodal šibalsky... »Ale to je nie pravda... Je z Revelu... Revelská ryba... Tak je to s našou slečinkou!... A pritom sa robí takou dôležitou!... Ha, ha, ha!«

A Tolja s hlasitým smiechom, vybehol zo skladišťa a celkom zabudol, že sa Matilda Francevna a s ňou aj všetci v dome môžu prebudiť...

Ja som tiež hneď za ním šla do svojej izbičky.

Po pečienkovej saláme, zjedenej bez chleba a tak neskoro v noci, ostala mi v ústach nepríjemná masťná chuť, ale v duši som bola veselá, rozradostnená. Prvý raz od mamičkinej smrti som bola veselá, veď som našla v strýcovej chladnej rodine — priateľa.

PREKVAPENIE. OHOVÁRAČKA. ROBINSON A JEHO PIATOK.

Len čo som sa nasledujúceho rána zobudila, pribehla do mojej izbičky Duňaša:

»Slečinka, prekvapenie pre vás! Chytro sa oblečte a ponáhľajte sa do kuchyne, kým nepríde slečna vychovávateľka. Máte tam hostí!« dodala tajnostkársky.

»Hostí? Ja?« začudovala som sa. »A kohože?«

»Však uvidíte!« usmiala sa šibalsky, ale hneď potom jej tvár zosmutnela.

»Ľutujem vás, slečinka!« povedala a sklopila oči, aby skryla slzy...

»Ľutujete? A prečo, Duňaša?«

»Veď viete prečo. Ublížujú vám. Ako aj vtedy, keď sa na vás osopila Matilda Francevna a chcela trstenicu. Šťastie, že došiel mladý pán. Ach, ako vás ľutujem!« skončilo dobré dievča a objalo ma, ani som nezbadala. Potom si chytro utrela zásterkou slzy a povedala zasa veselo:

»Len sa poponáhľajte s obliekaním. Hostia vás v kuchyni čakajú.«

Poponáhľala som sa a o chvíľku som už bola aj učená, aj umytá, aj pomodlila som sa.

»Nuž teda poďme! Ale pozor! Buďte opatrná a neprežraďte ma! Počujete? Viete, že slečna vychovávateľka vám zakázala chodiť do kuchyne. Buďte teda opatrná!« šepkala mi Duňaša veselo na ceste.

Sľúbila som, že budem „opatrná“ a horiac zvedavosťou a netrpezlivosťou, ponáhľala som sa do kuchyne.

Tu sú dvere pomastené sadlom... Prudko som ich otvorila a... Prekvapenie bolo naozaj ohromné a veľmi príjemné, akého som neočakávala.

»Nikifor Matviejič! Aká som rada!« skríkla som radosťne.

Áno, bol to naozaj Nikifor Matviejič v celkom novej uniforme, v sviatočných topánkach a v novom opasku. Iste sa preto lepšie obliekol, že šiel sem. Vedľa môjho starého známeho stálo milučké, bystrooké dievčatko, asi toľké, ako ja a veľký chlapec, s rozumnou, výraznou tvárou a s hlbokými, čiernymi očami.

»Zdrávstvujte, milá slečinka,« povedal Nikifor Matviejič vľúdne a podal mi ruku. »Stretol som vás náhodou na ulici, keď ste šli s vychovávateľkou a so sesternicou do školy. Vyzvedal som sa, kde bývate — a zaskočil k vám. Vzal som so sebou aj Ňurku a Sergieja, aby ste sa soznámili a aby som vám pripomenul, že je nie pekne zabúdať na priateľov. Sľúbili ste, že nás navštívite, ale ste neprišli. Hádám by ste sa len mohli niekedy vypýtať na návštevu a prísť?«

Čo som mu mala odpovedať? Nielen, že sa nesmiem vyprosiť na prechádzku, ale že sa v strýcovom dome nesmiem ani ozvať?

Našťastie ma od toho oslobodila milučká Ňuročka. »Predstavovala som si vás, Lenočka, práve takto, keď mi otecko o vás rozprával!« povedala smelo a bozkala ma.

»Ja tiež!« dodal Sergiej a podal mi ruku.

Bolo s nimi veľmi príjemne a veselo. Nikifor Matviejič si sadol na stoličku pri kuchynskom stole. Ňura so Sergiejom stáli vedľa neho, ja pred nimi — a začali sme všetci odrazu hovoriť. Nikifor Matviejič rozprával, že ešte stále chodí vlakom z Rybinska do Petrohradu a nazad, tak ako

predtým, že ma z Rybinska všetci pozdravujú — domov, stanica, sady a Volga. Ťuročka rozprávala, ako ľahko a ako rada sa učí v škole, Sergiej sa chválil, že už skoro vychodí školu a pôjde ku knihárovi za učňa. Všetci traja sa tak krásne doplňovali, boli takí šťastní a spokojní, hoci boli veľmi chudobní, odkázaní len na otcov malý plat, hoci bývali na konci mesta v malom, drevenom domčeku, v ktorom je niekedy hádam aj chladno a vlhko.

Nevdojak prišlo mi na um, že aj chudobní môžu byť šťastní, kým zas bohaté deti, ktoré majú všetkého dosť, ako Jurko a Nina, s ničím nie sú spokojné.

»Keď sa vám, slečinka, sprotiví toto bohatstvo a ma-znanie,« vravel sprievodca, ako by bol uhádol moje myšlienky, »príďte k nám! Veľmi vám budeme radi...«

Vtom odrazu sa zarazil. Duňaša, ktorá stála pri dverách na stráži, (okrem nej a nás nebolo v kuchyni nikoho), zamávala prudko rukami, dávala nám akési znamenie. Nestihli sme porozumieť, keď sa už aj dvere otvorily a na prahu sa zjavila Ninočka v krásnych bielych šatočkách s ružovými stužkami vo vlasoch.

Chvíľku stála v pomykove. Potom prebehol jej po tvári pohrdavý úsmev, prižmúrila oči a povedala posmešne, ako len vedela:

»Dívajme sa! Naša Jelena má sedliackych hostí! Našla si spoločnosť! Chce byť gymnazistkou a priateli sa s hocijakými sedliakmi... Nenašla nič lepšieho!«

Hanbila som sa nevýslovne za svoju sesternicu pred Nikiforom Matviejičom a jeho deťmi.

Nikifor Matviejič pozrel najprv na zlatovlasé dievčaťko, hľadiac opovržlivo na neho, potom pokrútil hlavou a povedal s výčitkou:

»Ej, ej, slečinka! Vidieť, že nepoznáte sedliakov, keď

sa vám hnusia. Je hanba, strániť sa sedliakov. Sedliak seje, žne a mláti pre vás. Vy to, pravda, neviete, preto vás musím poľutovať!» A usmial sa sotva badateľne.

»Nebudte bezočivý!« zvolala Nina a dupla nôžkou.

»Nie som bezočivý, ale ľutujem vás, slečinka! Ľutujem vás, že ani len také veci neviete...«, odpovedal vľúdne Nikifor Matviejič.

»Bezočivec! Budem žalovať mamičke!« nahnevalo sa dievčatko.

»Ako sa páči, slečinka, nebojím sa! Povedal som len pravdu! Chceli ste ma uraziť, keď ste ma nazvali sedliakom a ja som vám dokázal, že dobrý sedliak je omnoho lepší, ako nahnevaná slečinka...«

»Neopovažujte sa tak hovoriť! Protivný! Neopovažujte sa!« kričala Ninočka, nahnevaná čo najväčšmi a s hlasným plačom odbehla z kuchyne do izby.

»Zle je, slečinka!« zvolala Duňaša. »Bežala žalovať mamičke!«

»Či je za slečinku! Nechcela by som ju ani vidieť!« povedala Ňurka, ktorá celý čas mlčky sledovala výstup.

»Čuš, Ňurka!« napomenul ju láskavo otec, »čo to vravíš...« a zrazu mi položil na hlavu veľkú, upracovanú ruku, pohladkal ma nežno a povedal:

»Lenočka, ste naozaj na poľutovanie, sirôtka moja. S akými deťmi sa musíte zniesť! Ale len trpte, veď Boh... Ale ak to už nevyvládzete trpieť — rozpomeňte si, že máte priateľov... Nestratili ste adresu?«

»Nestratila,« sotva som zašepkala.

»Príď k nám iste, Lenočka!« povedala Ňura veselo a vrelo ma pobozkala. »Už vtedy som ňa začala mať rada, keď mi otecko o tebe rozprával. Mám ňa tak ra...«

Nedokončila, lebo v tej chvíli vošiel do kuchyne Fedor a povedal prísne:

»Slečna Jelena Viktorovna, ráčte k pani generálovej!« a otvoril mi široko dvere.

Rýchlo som sa rozlúčila s priateľmi a šla k tete. Nechcem tajiť, že som mala plno strachu.

Teta Nela sedela pred zrkadlom v šatnici a staršia slúžka Matreša ju česala.

Teta Nela mala oblečený ružový japonský vigan, veľmi neparfumovaný.

Keď ma zazrela, povedala:

»Povedz mi, prosím ťa, Jelena: si rodina svojho strýka a či kuchárkina dcéra? V akej spoločnosti ťa to Ninočka našla v kuchyni? Akýsi sedliak vojak, s deťmi takými ako on... Pán Boh vie, čo sa to s tebou robí. Včera ti odpustili, lebo dúfali, že sa polepíš, ale ako vidno, nemieniš sa polepšiť. Posledný raz ti vravím, správaj sa, ako sa patrí, buď poslušná, lebo vieš...«

Dlho vravela teta Nela takto. Jej sivé oči nehľadely na mňa zlostne, ale tak chladno ako na nejaký predmet a nie na malú Lenku Ikoninovú, príbuznú. Bolo mi horúce z toho pohľadu a oddýchla som si, keď ma teta prepustila.

Za dverami na prahu som ešte počula, ako vravela Matreše:

»Povedzte Fedorovi, aby vyhnal toho sprievodcu aj s jeho deťmi, ak nechce, aby sme zavolali strážnika. Slečinka nepatrí do ich spoločnosti.«

»Vyhnaj Nikifora Matviejiča a Ňuročku a Sergieja!«

Veľmi urazená, šla som do jedálne. Odtiaľ už zďaleka som počula škriepku a krik.

»Žalobnica! Klebetnica! Klebetnica!« kričal zlostne Tolja.

»A ty si hlupáčik! Palček!«

»Nech! Nech! Hoci som malý, ale viem, že je hanba klebetiť na niekoho. A ty si mamičke žalovala na Lenočku! Žalobnica! Ty!«

»Hlupák! Hlupák!« pišťala Ninočka v zlosti.

»Čuš, ty klebetnica! V gymnáziu by ťa za to potrestali, však, Jurko? Nebolo by ti potom do smiechu!« A obrátil sa k Jurkovi, aby potvrdil jeho slová.

Ale Jurko mal plné ústa chleba s maslom a miesto odpovede len niečo zahundral.

Vošla som do jedálne.

»Milá Lenočka!« bežal mi Tolja oproti...

»Pozrimeže!« povedal Jurko zdĺhavo, vyvaľujúc oči.
»Psie priateľstvo do prvej kosti!«

»Cha, cha, cha!« zasmiala sa Ninočka nahlas: »Tak je, do prvej kosti...«

»Robinson s Piatkom!« povedal jej starší brat.

»Neposmievaj sa!« nahneval sa Tolja. »Ty si protivná Streda!...«

»Cha, cha, cha! Streda! Dobre to povedal, vtipne!« smial sa Jurko a pchal si ďalej svedomite do úst chlieb s maslom.

»Už musíme ísť do školy!« sucho povedala Matilda Francevna, keď sa objavila na prahu.

»Neopovažuj sa jej posmievať!« pohrozil Tolja bratovi pästôčkou. »Mňa si nazval Piatkom... Ty zlý!«

»To je nie nádavka, Tolja,« poponáhľala som sa vysvetliť chlapcovi, »to bol taký divoch...«

»Divoch? Nechcem byť divochom!« zase hromžil chlapec. »Nechcem, nechcem... Divosi sú nahí a neumývajú sa. Jedia ľudské mäso!...«

»Piatok bol celkom inakší divoch,« vysvetľovala som mu. »Nejedol ľudské mäso, ale bol verným sluhom istého námorníka. Je o tom rozprávka. A veľmi pekná! Niekedy ti ju prečítam. Mne ju čítala mamička a aj tú knižku mám... A teraz do videnia. Buď dobrý. Musím už ísť do školy.«

Bozkala som chlapca a poponáhľala som sa za Matildou Francevnou obliekať sa na chodbu.

Tu sa k nám pripojila Júlia. Bola dnes akási roztržitá a vyhýbala sa môjmu pohľadu, ako by sa za niečo hanbila.

**POMSTIA SA JAŠKOVI. ZRADILA.
ANNA SIMOLINOVÁ.**

Z prvej triedy ozýval sa huk, krik, vrieskanie a štebotanie. Slečna triednička tam nebola a keď dievčence videli, že sú samy, veľmi kričaly.

Černovlasá Ivinová vybehla na katedru, zabúchala lineárom na stôl a kričala z celého hrdla:

»Dievčence, pamätajte: dnes sa pomstíme Jaškovi.«

»Pomstíme sa, pomstíme sa!« ozvalo sa niekoľko hlasov ako ozvena.

»Čo myslíte, dievčence! Či smieme?« ozvaly sa nesmelé hlasy troch, štyroch dievčenic, najlepších a najtichších z celej triedy.

»Len čušte, vy »dobré!« oborila sa na ne tučná Rošová. »Neopovažujte sa vystúpiť proti triede! Hanbiť by ste sa musely! Počúvajte: Musíme sa všetky spojiť a pomstiť sa Jaškovi; všetky, bez výnimky. A kto nebude s nami, nech sa stratí! Áno!«

Oči »Guľôčky«, ako volaly spolužiačky Žeňu Rošovú, — sa zaiskrily, líca zahorely.

»Dobré« hneď prestaly a zatíchly. Jedna z nich, Tinočka Prižincová, štíhle, bledé dievčatko, najlepšia žiačka z celej triedy, pomaly vstala v lavici a povedala Rošovej:

»Nerozčuľuj sa pre nič za nič, Guľôčka! Ak všetky súhlasia, že sa máme Jaškovi pomstiť — nemôžeme sa nezúčastniť. Ale musíme vedieť, čím a ako ho chcete trápiť . . .«

»O to som sa už postarala,« slávnostne povedala pekná Ivinová. »Dnes máme vedieť nazpamäť báseň: „Demjanova polievka“ — však?«

»Áno, áno!« odpovedala celá trieda odrazu.

»Dobre teda. A my, totižto každá z nás, bude mu prednášať nejakú inú báseň. Nech si Jaško vraví, čo chce, nech sa hnevá, nech kričí, my mu nepovieme „Demjanovu polievku“, ale niečo iného, čo ktorej práve príde na um. Súhlasíte?«

»Súhlasíme! Súhlasíme! Báječne si to vymyslela! Výborne!« kričaly dievčence.

Niektoré od radosti až tleskaly a vyskakovali s miest.

Sedela som na svojom mieste a veľmi som sa čudovala, čo sa okolo mňa robí. Len toľko som hneď vyrozumela, že tridsať malých, nerozumných dievčienec chce sužovať a trápiť veľkého, dospelého rozumného človeka, ktorý je k tomu aj — ich učiteľom. Už som chcela vstať a povedať im, že je nie pekné, čo robia, ba, že je to hnusné a nečestné, ale — ach! — už bolo neskoro. Dvere sa otvorily a do triedy vstúpil Vasilij Vasilievič Jakovlev, učiteľ ruštiny.

Bol veľmi dobrej vôle, šuchal si spokojne ruky, červené z mrazu a milo sa díval na nás cez okuliare.

Úbohý Jakovlev! Keby tušil, čo mu chcú dievčence vyvieť: tridsať zlých, bezcitných dievčienec...

»Zima je, dievčatká! A ten mráz,« povedal, hľadiac na triedu, »iste vám tiež vyštípal nos a líca, keď ste šly do školy, však?«

Dievčence tvrdohlavo čušaly.

»Ivinová!« ozval sa prísny hlas, celkom iný, ako sme počuly len pred chvíľkou, »povedzte úlohu!«

Pekná Ľalia Ivinová chytró vstala a začala odmerano a zvučne:

»Demjanova polievka, báseň od Krylova.«

»Dobre! Prednášajte báseň!«

»Prosím!« odpovedala Ľalia smelo, významne si najprv odkašľala a začala:

**»Na starom dube,
držiac syr v hube,
pani vrana sedela . . .«**

»Dost! Dost!« učiteľ zakýval prudko rukami. »Neviete, čo vravíte. Rošová, prednášajte vy báseň . . . Ivinová, sadnite si a spamätajte sa. Iste vám je dnes nie dobre, len to vás zachraňuje od zlej známky.«

Ivinová si sadla na miesto a vífazne sa poobzerala po triede. Po nej vstala Rošová:

**»Po ulici slona vodili,
aby všetci naňho hľadeli . . .«**

Prednášala slabučkým, chvejúcim sa hláskom.

Učiteľ vypučil oči ako orechy. Tu hľadel na tučnú Rošovú, tu zasa do notesa. Napokon iste pochopil, o čo ide, sčervenal, kývol Rošovej, aby si sadla a napísal jej hrubú päťorku . . .

»Hanbite sa za také darebáctvo!« povedal prísne, »ste veru na zlej ceste. Ale hovorí sa: Ako si kto ustele, tak si ľahne . . . Prižincová, prednášajte vy báseň Demjanova polievka,« vyvolal najlepšiu žiačku z celej triedy.

Táňa vstala celá červená. Nechcela nahnevať učiteľa a dostať zlú známku, ale nemala odvahy postaviť sa proti triede. Slzy mala v očiach, keď začala rozčúleno, jachtavo:

»Opičke na starosť zoslabol zrak,
od ľudí častejšie počula však,
že sa dá ľahučko odpomôcť tomu. atď.«

»Demjanovu polievku! Demjanovu polievku! Prosím, recitujte to, a nie Opičku a okuliare,« zvolal učiteľ prudko. »Aj vy, Prižincová, aj vy? Najlepšia žiačka, moja chlúba!« bedákal hlasom, chvejúcim sa z rozčúlenia a hnevu. »To som veru neočakával od vás! No... keď je tak... sadnite si« — dodal trpkó a v štvorečku notesa sa zjavila nová päťorka.

»Štepanovská... Rochelová... Mordvinová... Šmidtová...« zlostne vyvolával Jakovlev dievčence a každá prednášala nejakú báseň, ale ani jedna tú, ktorú učiteľ chcel, totiž »Demjanovu polievku« — ktorú nám dal na dnes.

Po černookej Säre Rochelovej vyvolal pán učiteľ Júliu, ktorá začala, hľadiac učiteľovi bezočivo do očí:

»Samopašná opička,
somár,
cap,
a krivonohý macko,
chceli sohrať kvarteto.«

»Dosť!« prerušil ju učiteľ mocným hlasom a udrel z celej sily päšťou o stôl.

Vtom sa jeho pohľad stretol s mojím. Videla som mu v dobrých očiach toľko hnevu a zároveň aj toľko smútku, že som sa voľky-nevoľky už vopred zriekla dohovorenej pomsty a chcela som ho uspokojiť.

»A—a—« povedal Vasilij Vasilievič, »Ikoninová druhá, na vás som skoro zabudol. Prednášajte báseň!«

Vstala som pokojne, vyšla som z lavice a začala som prednášať báseň »Demjanovu polievku«, ktorú si žiadal.

Neviem, či mi bolo ľúto triedou utrápeného učiteľa, či som nemala dosť odvahy, aby som nasledovala príklad spolužiakov, ale prednášala som báseň, ktorú sme sa mohli na dnes naučiť a ktorú som veľmi dobre vedela. Čím ďalej som prednášala, tým väčšmi sa zmučená a nespokojná tvár učiteľova vyjasňovala a tým láskavejšie žiarili pod okuliarmi jeho smutné, nahnevané oči.

»Výborne, Ikoninová! Ďakujem! Som spokojný!« povedal mi Vasilij Vasilievič, keď som skončila. »A o vás ostatných poviem všetko pani riaditeľke,« dodal, obrátiac sa k triede. Keď to povedal, namočil pero a napísal mi do štvorčeka v notese veľkú jednotku — najlepšiu známku.

Len čo zacengal zvonček a učiteľ vyšiel z triedy, vyskočily dievčence s miest a obstúpily ma.

»Zradila nás!« kričala prvá.

»Šplhavka!« volala druhá.

»Nehanebnica!« pišfala tretia.

»Von s ňou! Nepotrebuje medzi sebou šplhavcov, von z triedy! Von s ňou! Hneď! Von s ňou!«

Videla som okolo seba strašné, do nepoznania znetvorené tváre, detské oči horely zlým ohňom, hlasy znely ostro, krikľavo, zachrípnuto.

»Keby sme boli chlapci, dostala by si poriadne!« kričala Ealia Ivinová, priskočila ku mne a hrozila mi prstom pred nosom.

»Áno! Áno! Naučily by sme ňu!« súhlasila s ňou vysoká červenovlasá Mordvinová. »Naučily by sme ňu! Ale my ňu sme len vyhnali! Von!«

Udrela ma a uštipla do ruky, až to bolelo.

Len hrbatá Júlia nekričala a nevadila sa. Ale videla som predsa, ako sa jej leskly oči, upierajúce sa popri mne kamsi do diaľky a ako si zlostne hrýzla tenké pery. Vtom ma čiesi ruky chytily popod pazuchy a fahaly ku dverám.

Už ani neviem, ako som šla po chodbe, či som vôbec šla, či nie, spamätala som sa len, keď som sa ocitla vo veľkej, tmavej miestnosti, kde boly iba skrine.

Hneď som pochopila, že ma dievčence zavliekli do gymnaziálnej knižnice a zamkli dvere zvonku. Dvere sa mi totižto nedaly otvorif...

»Mamička! Drahá mamička! Ty vidíš, čo musím vytrpieť u strýka, aj tu!« šepkala som, spínala som úzkostlivo ruky a rozplývala som sa v slzách.

Živo som videla šťastný život v Rybinsku s mamičkou, v domčeku, bez starosti a trápenia... Aký to bol krásny život!

Vyčerpaná hodila som sa do kresla, čo stálo v knižnici, podoprela som si hlavu rukami a rozplakala som sa.

»Ach! Keby sa mi zjavila nejaká dobrá víla a pomohla mi, ako pomohla v rozprávke sudička Popoluške,« zatúžila som v plači, »keby sa zjavila a dotkla sa mi pleca čarovným prútikom — všetko by zasa bolo také ako predtým: mamička by zasa žila, žily by sme ako predtým v Rybinsku, ja by som sa učila pod mamičkiným dozorom a nie v tomto protivnom gymnáziu, kde sú dievčence také zlé a tak ma trápia! Ach, keby sa na svete zjavila taká dobrá víla! Dobrá víla s čarovným prútikom!...«

Len čo som to domyslela, pocítila som zreteľne dotyk čarovného prútika na pleci. Tlmeno som skríkla a zdvihla hlavu. Predo mnou nestála zlatovlasá víla v zlatých šatách, ale krásna, urastená, pätnásť alebo šestnásťročná

dievčina s krásnymi čiernymi kučerami, vlniacimi sa voľne na pleciach, v pekných šatách škoricovej farby a v čiernej zásterke.

Objala ma láskavo a spýtala sa:

»Prečo plačeš, dievčatko?«

Pozrela som do jemnej tváre, do trošku zádumčivých očí, potom som ju chytila okolo hrdla a s veľkým plačom, až sa to ozývalo po celej chodbe, som povedala:

»Som veľmi, veľmi nešťastná! Ach! Prečo ste nie vílou a prečo mi nemôžete pomôcť?«

»Úbohé dievčatko, úbohé malé dievčatko! Ako ťa futujem!« povedala starostlivo. »Nie som víla, som len Simolinová... Anna Simolinová. Ale pousilujem sa, aby som ťa uspokočila a pomôžem ti, v čom len budem môcť. Povedz mi, maličká, čo ťa trápi?«

Pri týchto slovách posadila si ma pekne na lono, pritulila k sebe, hladkala mi vlasy a čakala, kým sa jej sverím so svojím žiaľom.

Všetko som jej povedala. Rozprávala som jej o mamičke, o Rybinsku, o strýkovej rodine a aj o zlých dievcenoch...

Vypočula ma veľmi pozorne a pri mojom rozprávaní často menila výraz tváre. Keď som jej rozprávala o mamičkinej smrti, mala tvár bielu ako krieda, a keď som vravela, ako ma zlá Matilda Francevna chcela telesne potrestať, mladá Anna bola červená ako krv a dupla nohou.

Keď som skončila, Anna ma prudko objala a povedala:

»Veľmi, veľmi ťa futujem, lebo, keď som bola v tvojom veku, aj ja som stratila mamičku. Ale ja som bola predsa len šťastnejšia: ostal mi otecko, ktorý ma má veľmi rád a všetko mi splní, o čokoľvek ho poprosím. A ty, úbohá, nemáš nikoho! Chceš, aby som ti bola priateľkou,

áno? A keď ťa bude zasa niečo trápiť, príď len sem. Bedli, aby sa ostatné zlé dievčence nedozvedely, že sme priateľkami, lebo by ti ubližovali a trápily by ťa ešte väčšmi. V našom gymnáziu sa dievčence z nižších tried nesmú priateľiť s dievčencami z tried vyšších... Ale ak ti niekedy bude veľmi zle — okrúť si šatôčku okolo ruky a vyjdi v prestávke na chodbu. Podľa toho budem vedieť, že ma voláš sem, do knižnice... súhlasíš?»

»Ako by som nesúhlasila!« zvolala som a vo veľkej radosti vrelo som bozkala novú priateľku.

»Na to najdôležitejšie by som bola skoro zabudla! Akože sa voláš, dievčatko?« spýtala sa Anna.

»U strýka sa volám Jelena, ale mamička...«

»Ako ťa volala mamička?« spýtalo sa zvedavo milé dievča.

»Lenočka,« pošepala som tichúčko.

»Nuž teda ťa aj ja budem volať Lenočkou! Dobré? A tak teraz do videnia, Lenočka!« povedala láskavo a nežne ma objala. — »Choď do triedy a nič si nerob zo zlých dievčenic! Však sa ony skoro presvedčia, aké boly k tebe nespravodlivé. S Bohom!«

Ešte raz ma Anna bozkala a ponáhľala sa ku dverám. Dlho som hľadela za ňou, tak dlho, kým jej krásna, pružná postava nezmizla na chodbe.

Postačila krátka štvrťhodinka, aby som túto peknú, dobrú dievčinu mala tak rada, ako som ešte okrem mamičky nemala rada nikoho.

Život v gymnáziu nezdal sa mi už taký smutný, neradosný; veď som našla priateľku, ktorá mi sľúbila, že mi príjemní trpké chvíle a bola som presvedčená, že ma červovlasá Anna má rada ako vlastnú sestričku.

MÔJ ŽIVOT. STRÝKOVA LÁSKA. BITKA.

Blížily sa Vianoce. Ako-tak prežila som už tri mesiace v strýčkovom dome. Za tieto tri mesiace sa mi život v ničom nezmenil; stále som musela trpieť nepriateľstvo Ninočkino a Júliino, hoci Júlia ma od zahynutia Filky už tak netrápievala; musela som trpieť Jurkovo posmievanie, lebo myslel, že je celkom správne, aby chlapci trápili dievčence a aby ich trestala „Revelčianka“, tak totiž od toho nešťastného dňa volal Tolja Matildu Francevnu. Ale od tých čias sa ma neopovážili potrestať — vari preto, aby sa neopakoval prípad s Toljom. S Toljom sme boli od tých čias nerozluční. Keď som si spravila úlohy a mala čas, čítala som mu Robinsona Krusoe. Tak sa môj bratanček oboznámil s týmto románom a keď sa presvedčil, že Piatok bol naozaj celkom neobyčajný divoch — umienil si, že bude teraz mojím Piatkom . . .

V gymnáziu bolo všetko stále také, ako toho nešťastného dňa, keď sme sa mali naučiť báseň. Dievčence mi ani na chvíľu nedaly pokoja — raz jedna, raz druhá ma napádaly. Len Júlia ako by ma nevidela. Keď sa nám náhodou pohľady stretly, sklopila oči, stisla pery a robila sa, ako by ma vôbec nevidela. Zato Anna prišla ma pozrieť, vždy, keď mala čas.

Čudovala som sa, že si dievčence nevšímly nášho priateľstva a našich schôdzok v knižnici.

Ach! Aké to byly schôdzky!

Anna, hoci bola ešte veľmi mladá, (nemala viac, ako pätnásť rokov), precestovala už pol sveta. Videla egypt-

ské pyramídy, do ktorých starí Egypťania pochovávali svojich panovníkov, ktorých volali faraonmi, Eifelovu vežu, najvyššiu vežu na svete, Adriatické more, večne teplé a večne belasé . . .

Na krátkych schôdkach, ktoré trvaly vždy len niekoľko minút, rozprávala mi Anna o všetkom, čo videla a vedela. Ako som sa vždy na ňu tešila a ako som mala rada milú, drahú Annu!

*

»Teda, deti, o dva dni si zatancujeme,« oznámil nám strýčko dva dni pred Štedrým dňom, keď poobede prišiel k nám do izby, kde sme, ako sa svedčí, sedeli s vychovateľkou a počúvali rozprávku o tom, ako nezbedný chlapec udrel dobrého chlapca tak, že mu opuchol nos a ako odmenila matka malého trpiteľa sušenými slivkami a nezbedníka postavila do kúta . . . Rozprávka bola strašne nudná, ale museli sme ju počúvať, lebo sme sa nemali čo učiť. Rozpustili nás už na Vianoce.

Strýc mal výbornú vôľu: práve prišiel odkiaľsi z vonku a doniesol do izby prúd sviežeho, chladného povetria a na fúzoch a na brade biele chumáčiky snehu, ktoré sa dosiaľ nerozpustily.

Prvý vyskočil Tolja, za ním — Nina, za Ninou — Jurko, za Jurkom — Júlia.

Musím povedať, že strýc mal všetky deti rovnako rád, že nerobil rozdielu medzi peknučkou Ninou a hrbatou Júliou. Ale bol málokedy doma, mal veľa práce, preto nemohol deťom venovať mnoho času.

»Oľo,« zvolala Júlia, »na Štedrý večer pozvi určite: Ivinovú, Ramovú, Mordvinovú a Rochelovú! To sú moje najlepšie priateľky . . .«

»No akože!« sekal Jurko, »inakšie ani nemôže byť! Otecko, pozvi — radšej gymnazistov: Valiuka, Rostovceva, Černiavina, Jasvolina, Kotikova, Muchina, Dronského a Skvorcova — miesto dievčienec! Naozaj! Dievčence len pištia, chichocú sa a vravia: »Ach, aká krásna stužka! Ach, aký skvostný opasok! Ach, tá nádherná mašlička! Kot-kot-kot-kot—kotkodák! kot-kot-kot-kot—kotkodák! Sliepky — nič inšie!«

Strýčko sa smial.

»Všetkých pozveme, máme dosť miesta pre všetkých . . . A koho si ty chceš pozvať, Lenočka? Čo?« spýtal sa ma zrazu.

Bola som v pomykove.

»Hádam nejakú priateľku?« spytoval sa strýko a láskavo mi hladkal vlasy.

»Nemám priateľky, strýčko!« povedala som tíško.

»Akože? V celej triede nemáš ani jednu priateľku?«

»Nemám, strýčko?«

»No, teda máš hádam mimo školy nejakú?«

Zamyslela som sa na chvíľu. »Pozvať si Annu?« mihlo sa mi hlavou.

Ale hneď som sa spamätala. Mladé dievča mi zakázalo hovoriť niekomu o našom priateľstve. Preto som sa nemohla osmeliť a pozvať ju k nám. Už, už som sa chcela strýkovi poďakovať za pozornosť a povedať, že nemám známych, keď zrazu začula som Ninočkin posmešný hlások:

»Vari si zabudla na svoju priateľku — dcérku sprievodcu vlaku?«

»Ňuročku! Ňuročku pozvať!« zaradovala som sa. »Že mi to len hneď neprišlo na um! Ako som len mohla na ňu zabudnúť!«

Poprosila som strýka, aby pozval na Štedrý večer dcérku Nikifora Matviejiča.

»S radosťou, dievčatko!« súhlasil strýko, mysliac na svoju zosnulú sestru — moju mamičku. Strýčko bol ku mne vždy veľmi láskavý. »Napíš svojej priateľke listok. Nech príde... Vôbec pozvite všetkých svojich priateľov a priateľky!« — povedal deťom, »ja pozvem len jedného hosťa. Koho — nepoviem...« zakončil so šibalským úsmevom.

»Povedz, otecko, povedz!« volali naraz Júlia, Jurko, Nina a Tolja.

»Poviem vám teda, keď to už musí byť. Je to dcérka môjho predstaveného, pôvabná slečinka, veľmi vzdelaná a jemná. Chcel by som, aby ste sa spriatelili. A teraz ma už pusťte. Musím ísť všeličo pokúpiť na ples. Do videnia!« Bozkával nás rad-radom a ponáhlal sa von.

Matilda Francevna otvorila knihu a pokračovala v čítaní rozprávky, ale už nikoho nezaujímal, ako sa skončí smutná história o chlapcovi s opuchnutým nosom.

Jurko ju prvý prerušil:

»Viem si už predstaviť dcéru toho predstaveného: bude to nejaká fiflenka! Hovorí iste len po francúzsky a chodí ako kačka: kolíše sa na vysokých opätkoch. To bude krása!«

»Ale mne je predsa tisíc ráz milšia, ako sprievdcova dcérka!« povedala Ninočka pomaličky a nafúkano. »Soznámenie s ministrovou dcérou je celkom príjemné, ale s akousi Ňu—roč—kou! Hlúpe meno! Hanbila by som sa zaň!«

»Ňuročka, Kuročka, Podfifuročka, neznie to všetko rovnako? Ja veru nebudem tancovať so sedliackou dcérou. A ani Toljovi nedovolím! Tak veru!« volal Jurko.

»Ale ja budem!« skríkol náhle môj milý Piatok a smelo pozrel na brata.

»Čuš! Neodvrávaj mi!« nahneval sa Jurko. »Taký svrček a bude odvrávať! To by mi ešte chýbalo! Už ani muk! Čuš!«

»Ty čuš!«

Vtom sa stalo niečo, čo by nikto nebol čakal. Jurko udrel Tolju, Tolja Jurka a obidvaja spadli so stoličky priamo pod stôl a pod nohy Matilde Francevne. Vychovávateľka mala otlaky, ktoré každé ráno potierala akousi tekutinou zo zelenej skleničky. Jurko spadol hlavou na otlak Matilde Francevne. Táto skríkla z bolesti a postavila oboch chlapcov do kúta.

Jurko stál v jednom kúte a hneval sa — Tolja v druhom len vzdychal a potichučky si šomral popod nos:

»Ujdem na neobývaný ostrov, budem tam mať kozu a papagája ako Robinson. Papagája naučím hovoriť: »Revelčianka lieči otlaky!« Ach, prečo som nie Robinsonom, prečo som len Piatkom!«

Úbohý Tolja! Úbohý Piatok!

PLES. EŠTE ŃUROČKA.

Aký pyšný krásavec to bol! Štíhly, zelenovlasý, ovešaný zlatými okrasami a rôznymi cukríkmi.

Dávala som sa na okrášlený stromček a rozpomínala som sa na iný stromček: na ten vzdialený, skromný, ktorý mi moja dobrá mamička robievala každý rok. Ach, ten stromček sa mi omnoho lepšie páčil, omnoho lepšie, ako tento pyšný krásavec.

Stojím vprostred izby a snívam...

Je Štedrý večer... Vonku je chumelica, vietor hviždí a my sedíme v teplej, útulnej izbietke a robíme stromček. Mamička má biele šaty a je taká krásna a šťastná.

»Tu máš darček odo mňa, Lenočka!« vraví mi a podáva mi balíček.

Viem už, čo je v ňom. Maličké riadiky, maličký samovar, v ktorom môžem aj čaj variť. Práve to som si želala. Ako moja dobrá mamička vie uhádnuť!...

V týchto krásnych snoch celkom som zabudla na prítomnosť.

»Pozrimeže, veď je tu! Hľadáme ňa po celom dome,« ozval sa zrazu vedľa mňa Ninočkin hlások a vyrušil ma zo snenia.

A vystrojená, pekná Nina vletela do dvorany ako pierko.

Za ňou jej priateľky: Ivinová, Mordvinová, Rošová a Rochelová.

Ako by som sa prebudila zo sna... A aký to bol sen! Predivný! Krásny!

»Hostia sa už schádzajú a jej ešte ani nezíde na um, aby sa šla obliekať! Ešte je v čiernych šatách! Ako mníška! Choď sa chytró preobliecť! Pre teba začneme tancovať neskoršie, ty dáždovnica!« durdí sa moja pekná sesternica.

»Čo si to povedala?« ozval sa okolo nás veselý smiech. »Dážďovnica! Ach, to jej veru pristane! Veď stále len fňuká, stále! Dážďovnica je... Výborne! Výborne!«

»Choď sa preobliecť!« rozkazovala Ninočka.

»Nemám sa prečo preobliekať. Neoblečiem si druhé šaty,« povedala som ticho, ale rozhodne. »Strýčko mi dovolil nosiť za mamičkou smútok celý rok a ja sa za nič na svete nevyzlečiem zo svojich čiernych šiat!«

»A tancovať budeš v smútku?« spýtala sa Žeňa Rošová so široko roztvorenými očami.

»Ja nebudem tancovať!«

»Ty si hlavaňa! Neopovažuj sa kaziť nám slávnosť!«

A kým som sa spamätala, priskočila Žeňa ku klavíru, otvorila ho a zahrala veselú polku. Vysoká, mocná Mordvinová chytila ma okolo pása a vrtela sa so mnou okolo dvorany. Darmo som sa jej chcela vytrhnúť: Mordvinová bola dva razy mocnejšia ako ja. Dievčence skoro zomieraly zo smiechu, keď sa dívaly, ako som sa darmo namáhala vyslobodiť. Najväčšmi sa smiala Ninočka. Až si sadla na zem a pre smiech sa nemohla ani zdvihnúť. Vtom bolo počuť zvonček v predizbe.

»Kto by to mohol byť? Hádám riaditeľova slečna?« povedala Ninočka, zvažnela a chytró vstala.

»Kto? Kto? Aká slečna?« zasypaly ju otázkami dievčence.

»Dcéra oteckovho predstaveného. Veľmi vážená slečna. Jej otec je minister alebo, hádam, ešte dačo vyššie,« vy-

svetľovala im Ninočka s hrdosťou a dívala sa na všetky vífazným pohľadom.

Dievčence „achkaly“ údivom a zarazily sa. Ministrova dcéra! Ach, to je už voľačo!... Budú tancovať s takou váženou slečnou!

»Ach, Ninočka, aká si šťastná, že máš takú vynikajúcu priateľku!« vravela pekná Ivinová, blýskajúc čiernymi očami.

Ninočka len kývla hlavou a na tvári zjavil sa jej výraz spokojnosti a hrdosti.

Vtom sa zjavil Jurko na prahu a volal mňa:

»Bež si privítať hosťa, dážďovnica! Prišla sprievodcová dcéra!«

Ach, čo sa stalo Ninočke? Najprv sa začervenala, potom zbledla a potom zasa sa jej zjavily na tvári rudé škvrny. Na tvárach ostatných dievčat objavil sa výraz posmechu.

»Ej, ej, Nina Ikoninová!« prvá kričala tučná Rošová. »Chvasceš sa len, a nič viac! Krásna dcéra ministrova prišla veru! Konduktorka! To sú aj za známosti! Škoda reči! Ale si sa vyznačila!«

Ninočka, celá červená, vyhovárala sa, ako mohla: ona je vraj nie vina, ale tá protivná dážďovnica! A ministrova dcéra príde tiež, iste príde. Všetci juvidia. S konduktorkou sa ani shovárať nebude a ani chlapcom nedovolí, aby s ňou tancovali. Je dážďovniciným hosťom a nie jej, Ninočky, nech sa teda stará o ňu dážďovnica, nech sa ona s ňou zabáva.

Ninočka vravela ešte dlhšie, ale ja som to už nepočula. Bola som s Ťuročkou na chodbe, pomáhala som jej pri vyzliekaní a aby som zakryla rozčúlenie a znepokojenie, stále som opakovala:

»Ach! Aká som rada, že si prišla Ňuročka! Aká som rada!«

Ňuročka mala oblečené prosté, ale veľmi vkusne ušité vlnené šatočky. Vlásoky mala zapletené na dva vrkoče, ktoré boli sviazané červenou mašľou. Na jej obleku nebolo teda nič nevkusného, ani smiešneho.

Chytila som Ňuru za ruku a viedla do dvorany. Tam už tancovali Jurkovi spolužiaci s Júliinými priateľkami. Lebo dievčence skôr pristaly Júlii za priateľky ako živej a peknej Ninočke, s ktorou sa spriatelily vlastne len pri návštevách jej sestry. Všetko sa motalo len okolo Ninočky a Júlia stála sama v kúte. Keď som ju zazrela, šla som s Ňurkou k nej.

»Prečo netancuješ, Júlia?« spýtala som sa jej.

»Chod' voľakde! Prišla si sa mi posmievať?« odvrkla mi. »Či kalika môže tancovať? Si hlúpa, ak to nechápeš!«

»Úbohá!« povedala Ňurka, súcitne hľadiac na ňu. »Ako vás ľutujem! Ja veľmi rada tancujem, preto si myslím, že musia všetci ľudia radi tancovať!«

»Ak si to myslíte — spravte si krížik na čelo a nebudete si nič myslieť!« prudko prerušila Júlia Ňurku. »Ale želám vám veselú zábavu — ak totiž — vôbec bude...«, dokončila so zlomyseľným úsmevom.

Medzitým Matilda Francevna hrala na klavíri pekný valčík. Malí gavalieri prichodili k malým dámam a prosili o tanec. Dvojice sa krútily. Všetky dievčence tancovaly. Každý chlapec už mal tanečnicu, ba aj môj milý Piatok vrtel sa s tučnou Rošovou. Len Júlia sedela v svojom kúte a Ňuročka vedľa mňa, lebo nikto ju neprišiel pojať.

Veľmi som ju ľutovala. Vedela som, kto je na príčine...

»Či ju nikto nepojme len preto, že je dcérkou sprievodcu vlaku a nie slečnou z váženej rodiny?« Hnevala som sa v myšlienkach. »To je vôbec nie možné! Nemôžu predsa byť títo živí, veselí chlapani takí zlí!«

»Tolja! Tolja!« volala som svojho Piatka, »nemohol by si si zatancovať s Ňuročkou?« spýtala som sa ho.

»Ach, Lenočka!« odpovedal s úprimnou ľútosťou môj milý Piatok. »Mám ňa rád, veľmi rád . . . ale len sa lepšie prizri! Tvoja Ňurka je veľká, vysoká a ja som celkom maličký!« zakončil, rozhodiac rukami.

Bohužiaľ, mal pravdu. Ňura bola veľmi vysokej postavy a Tolja jej bol asi po pás. Bol by to býval veľmi smiešny pár.

Ale Tolja ma vyslobodil z trápenia.

»Pozri, Lenočka!« povedal veselo, »vidíš tam toho štíhleho gymnazistu? Je to Miško Jasvolin. A je to rozumný a zdvorilý chlapec. Prejdi k nemu a popros ho, aby pojal Ňurku.«

Ja som naozaj šla. O chvíľočku som už stála pred pekným zlatovlasým chlapcom a červená ako rak, poprosila som ho, zajachtávajúc sa rozčúlením:

»Prosím vás . . . ak je to možné, pojmite Ňuročku na niektorý tanec!«

Pozrel pokojným, vážnym pohľadom na drobnú osôbku, v čiernych, smútočných šatách, ktorá stála pred ním, a odpovedal veľmi zdvorilo, s poklonou:

»Odpusťte, prosím, mám už dámu!«

A hneď aj začal tancovať so Sárrou Rochelovou.

»Jurko, Jurko!« zvolala som zúfalo, keď som videla, že Jurko práve kráča okolo mňa. »Jurko, prosím ňa, pojmi Ňuročku!«

»To si uhádla!« odsekol bratanec ostro. »Veď tá iste nevie urobiť ani dva kroky v tanci... A potom má iste hlavu olejom namastenú. Sedliaci si vždy mastia hlavu olejom. Daj mi teda pokoj!«

Poskočil na jednej nohe — odišiel.

NEOČAKÁVANÉ STRETNUTIE. MAZÚRKA.
ŇUROČKA SA VYZNAČILA.

»Prišla! Prišla! Prišla!« ozývalo sa radostne vo dvorane.

»Teraz už prišiel inakší hosť, ako voľajaká sprievodcova dcéra!« zasmiala sa Ninočka, keď bežala okolo mňa a Ňuročky. »Dcéra otcovho predstaveného, dcéra ministrova! To je už niečo iného!«

Všetko sa hrnulo na chodbu. Ešte aj Júlia vyšla zo svojho kúta a ponáhľala sa za ostatnými.

Zostaly sme s Ňuročkou samy vo dvorane. Hanbila som sa i len pozrieť na svoju novú priateľku; cítila som, že som len ja na príčine, že ju všetci tak urážajú. Ach, prečo, prečo som ju len pozvala!

»Odpustíte mi, Ňuročka?« spýtala som sa nasmelo a tíško svojej priateľky.

»Ale, čo si to len myslíte, Lenočka?« prekvapeno sa pýtala Ňuročka. »Či vy vôbec môžete za to? Ani trošku som sa neurazila. Omnoho radšej sa zabávam s vami, ako by mal niekto nasilu so mnou tancovať.«

A tuho ma objala, aby ma potešila.

Len čo sme sa bozkaly, hrnuly sa ostatné deti nazad do dvorany.

»Ešte nepoznáte všetkých prítomných, slečna,« počula som zblízka Jurkov hlas. »Dovoľujem si vám predstaviť svoju sesternicu — dáždovnicu!«

»Koho?« — počula som známy hlas.

Pozrela som v tú stranu — a s tichým výkrikom údivu som ustúpila.

Predo mnou stála Anna. Anna, moja milá, drahá priateľka!

»Lenočka! Ty si tu?« ozval sa jej príjemný hlas.

»Anna! Milá Anna!...«

Poponáhľala som sa k nej, chytila som ju okolo hrdla a ubozkávala jej celučkú nežnú, milú tvár.

»Anna! Vy ste — tu? Bože, aká som šťastná!« šepkala som a túlila som sa k nej.

»Lenočka! Ani ja som si veru nepomyslela, že sa dnes s tebou stretnem! Ani tušenia som nemala, že pán Ikonin, tvoj strýčko, je u môjho otca v úrade. Ach! Aké je to všetko čudné a krásne!«

»A kto je toto? Ostatné deti už poznám,« spytovala sa ma Anna, hľadiac na Ťuročku, ktorá stála pri mne.

»To je moja priateľka, Ťuročka!«

»Konduktorka!« zavolať Jurko nahlas zo skupiny detí. Anna neodpovedala, len uprela na prostorekého chlapca prísne, čierne oči. Potom pristúpila k Ťure, objala ju a povedala:

»Teší ma, že sa môžem s vami poznať. Ste Lenočkinou priateľkou a ja som tiež jej staršia družka. Buďme priateľkami.«

Ťura sa začervenala radosťou. A mala aj prečo! Krásna, vzdelaná slečna vyznačila ju pred očima všetkých ostatných detí, ktoré sa jej tak bezohľadne posmievaly.

Ninočka sa odula. A Júlia tiež. Stále sa krútily okolo Anny a usilovne sa snažily upútať jej pozornosť na seba. Júlia poznala mladú slečnu už z gymnázia, ale nevedela, že je dcérou otcovho predstaveného.

Ale, ako sa zdalo, Anna nechcela venovať pozornosť nikomu, okrem Ťury a mňa. Sadla si medzi nás a spy-

tovala sa, ako trávime sviatky, zaujímalo ju, ako sa Ňura v škole učí, a stále ju chválila.

Keď si Matilda Francevna zasa sadla ku klavíru a zahrala mazúrku, prišli Annu pojať dvaja gavalieri odrazu: Miško Jasvolin a Jurko.

Ale mladé dievča povedalo s úsmevom: »Ďakujem, nájdite si iné dámy! Ja som si už vybrala tanečnicu!«

»Koho?« opýtali sa obaja chlapci odrazu.

»Túto!« ukázala Anna na Ňuročku. »Však si, prosím vás, zatancujete so mnou?« spýtala sa jej s milým úsmevom.

Ňuročka sa z radosti celá začervenala.

»Ďakujem vám!« povedala, vďačne hľadiac na svoju priateľku.

Jurko si hrýzol pery a dupkal nohou.

»To bude zábava, ten konduktorkin tanec! Bude sa splašene prevaľovať s boka na bok. Teším sa na to!« šomral a menil farbu v tvári.

Dievčence ľútostivo hľadely na neho. Chlapci ho tešili, ako mohli.

»To nič nerobí! Nič nerobí!« šomral Jurko ďalej. »Uvidíme, ako bude tancovať! Asi tak, ako koza na ľade! To bude krása!«

Ale skončilo sa to inakšie.

Pri prvých zvukoch mazúrky Ňuročka pôvabne chytila do dvoch prstov peknú sukničku, druhú ruku podala Anne, sklonila hlavu trošku na bok a niesla sa ľahko, pružne a pekne po parketách.

Deti zadržovali výkriky prekvapenia. Sprievodcova dcérka tancovala znamenite, ešte lepšie, ako slečna Simolinová! Aj Matilda Francevna spravila v hre niekoľko chýb, keď pozorovala tancujúcu dvojicu. Zo su-

sednej izby prišli dospelí a nemohli sa vynadívať na dievčence.

Tie sa kĺzaly po parketách raz ako dve vzdušné víly, raz rýchlo ako škriatkovia, budily údiv krásnymi krokmi a nevychodily ani na chvíľu z taktu.

»Výborne! Výborne!« tlieskali starší, ktorí stáli okolo dverí, keď dievčence, zadychčané a ustaté, prestaly tancovať.

»Výborne! Výborne!« volaly aj deti, ktoré už celkom zabudly, že sa pred chvíľkou posmievaly tej, ktorú teraz zasa nahlas chválily.

»Krásne! Úchvatné!« bol opočuť so všetkých strán.

»Tancujete báječne! Kde ste sa to naučili?« spýtal sa Miško Jasvolin, pristúpiac k Ťuročke.

»Ah! Nikde som sa neučila,« priznala sa Ťuročka úprimne. »Ale mám v škole spolužiačku, ktorá mi ukázala, ako sa tancuje mazúrka, polka a valčík.«

»Úchvatne tancujete!« chválil ďalej Miško, ktorý si myslel, že je najlepším tanečníkom v triede. »Smel by som prosíť?«

Ťuročka neprejavila neochotu, neváhala a šla s ním tancovať.

Potom ju vykrútili Kolja Valjuk, Váňa Rostovcev, Volodža Muchin, Sergej Dronskij — a ona tancovala rada so všetkými a zabudla, ako s ňou predtým zaobchodili.

»No, ešte tvrdíš, že je to koza na ľade? Že sa váľa s boka na bok?« spýtal sa Tolja Jurka, lebo cez celý čas ani s oka nespustil tancujúcu Ťuročku.

»Čuš, ty skrčok,« odvrkol mu brat.

»Ty ... ty ... ty ... ty si zlý chlapec!« odrazil ho Tolja, plakal a zajachtával sa zo zlosti, že nenašiel súcejšej nádavky.

Anna spozorovala tento výstup, ktorý sa odohral neďaleko od nás.

»Poďže sem, Tolja!« zavolala chlapca. »Máš Lenočku rád?« spytovala sa ho, keď Tolja prišiel k jej stoličke.

»Veľmi rád!« priznal sa úprimne. »Ale len od nedávna. Prv som ju nemal rád a tiež som ju prezýval „dážďovnica“, ale, keď som videl, aká je dobrá, obľúbil som si ju! Takto! Takto!«

A ovinul mi ručičky okolo hrdla a bozkal ma tak, že to bolo počuť v celej dvorane.

»Tak!« dodal radostne!

»Ach! Ty šibal!« zasmiala sa Anna a objala ho. »A mňa máš tiež rád?«

Tolja sa na ňu dlho, pozorne díval a potom povedal:

»Vás ešte nemám rád, lebo vás ešte dobre nepoznám. Ale páčite sa mi. Ste veľmi pekná. Máte také krásne oči! Také oči som ešte nevidel. Keby som bol taký veľký ako otecko, vzal by som si vás za ženu!«

»Ach! ty šibal!« zasmiala sa Anna veselo, ale hneď zasa zväžnela a tíško mu povedala:

»Počuj, Toljuško! Ty musíš Lenočku brániť, ochraňovať, musíš byť jej rytierom...«

»Ale ba; ja budem radšej jej Piatkom,« zrazu prerušil Annu môj milý bratanček.

»Nuž, buď jej čím chceš — ale nesmieš dovoliť, aby jej niekto ubližoval... Počuješ? Aby som sa ti odmenila, vydám sa za teba, keď budeš veľký! Chceš?«

»Veľmi rád!« potešil sa Tolja.

Anna sa zasmiala nahlas, bozkala ho a pustila ho, aby sa šiel hrať...

Po večeri obrali stromček. Každé dieťa dostalo krásny, drahý darček. Všetci boli spokojní a šťastní. Ja som do-

stala peknú škatuľu listového papiera. Tolja dostal trúbu a trúbil tak, že Anna tvrdila celkom vážne, že mu veronica ohluchne.

Keď posledné sviečky dohorely, vyniesli stromček. Prišli Fedor a Duňaša s metlami v rukách a zamietli izbu. Otvorili obloky a nás, deti, zaviedli večerať.

Pri večeri sa Ňuročka ešte raz vyznačila.

Dávaly sa hádanky. Miško Jasvolin dal veľmi zaujímavú:

»Prvé,« povedal, »je druh piesne — druhé — diel sveta a spolu je to škola. Čo je to?«

»Diel sveta? ... mhm ... diel sveta ...« rozmýšľal Jurko nahlas. »Diely sveta poznám ... sever, juh, východ, zá ...«

Ani nedopovedal, lebo ohromný smiech ho prerušil.

»Sever, juh, východ a západ — sú teda podľa teba diely sveta?« kričal jeho priateľ Miško Jasvolin najhlasnejšie zo všetkých. »A to je žiak druhej triedy! Ten to vie! A Európa, Ázia, Afrika, Amerika a Austrália — to sú čo? Diely sveta! Ej, ej, Jurko! Už je po našej sláve!«

Jurko bol v strašnom pomykove, červený až po uši a šomral si popod nos:

»Diely ... strany ... to je skoro jedno! Hlúpa hádanka!«

Deti sa začaly zasa nahlas smiať.

»Ako? Všetko jedno? A to vraví gymnazista! A žiak druhej triedy?«

Zrazu, neočakávane vstala Ňuročka, ktorá sedela medzi mnou a Annou.

»Nemôže za to! Nemôže za to! Hádanka je naozaj fažká!« bránila Jurka.

»A vy by ste ju uhádli?« volal Miško Jasvolin so smiechom. »Nože, skúste!«

»Ja som ju už rozlúštila,« odpovedala skromne Ňuročka. »Prvé je gymn«, (po slovensky hymna) »druhé — Ázia a spolu je to „gymnázia“* (po slovensky gymnázium)« — dodala.

»Tak je! Výborne! Výborne!« kričal Mišo.

»Výborne! Výborne!« opakovali deti za ním.

»Aká je táto Ňuročka vtipná... My by sme to sotva uhádly!« šepkala Sára Rochelová Lalii Ivinovej.

Po večeri sa začali hostia rozchádzať.

»S Bohom, Anna! S Bohom moja milá priateľka!« lúčila som sa s ňou na chodbe a pomáhala som jej pri obliekaní.

»Sbohom, Lenočka! Buď trpezlivá, ak ňa bude niekto trápif. Teraz sa budeme môcť vídaf v škole častejšie!«

»Veľmi sa na to teším!« odpovedala som a bozkávala som ju.

»A ty, Tolja, počúvaj! Nedaj sesterničke ubližovať,« povedala chlapcovi, keď sa s ním lúčila, »nezabudni, že som tvojou verenicou a ty — jej rytierom!«

»Nie rytierom, len Piatkom!« opravil ju chlapec vážne.

Ňuročka odchádzala posledná. Dlhو ma bozkávala a sľubovala, že ma zas príde pozrieť.

Jurko, Ninočka a aj Júlia, rozlúčili sa s ňou vľúdne, ako so sebe rovnou, lebo uznali, ako sa k nej najprv nerozumne správali.

---

* Správne rozlúštenie hádanky len v ruštine možné.

UDALOSŤ. CUDZIA VINA.

Prešly Vianoce aj Tri krále — a nastaly zas nudné, všedné dni. Zasa ma Duňaša zobúdzala každé ráno a vystrájala do školy, zasa som sedela ako aj Jurko a Júlia päť hodín denne v triede, kým sa Ninočka s Toljom doma učili.

Ale medzitým sa môj život v škole trochu premenil. Keď dievčence videly, že sa priatelím s Annou, ktorá bola v gymnáziu všeobecne obľúbená, hneď ma prestaly trápiť. Pravdaže, ešte stále byly ku mne ako cudzie, ale aspoň ma v škole netrápily a neurážaly.

Bol január. Jasný, slnečný deň. Malé gymnazistky behaly sem-tam. Bola práve prestávka a po nej nasledovala hodina náboženstva. Ale katecheta poslal lístok, v ktorom oznamoval, že je chorý, a my sme sa dozvedely, že nám miesto náboženstva bude Japonka diktovať z červenej knižky, ktorú veľmi starostlivo opatrovala, nikomu ju nepožičiavala a schovávala ju do košíčka na ručné práce. Z inej knižky nám nikdy nediktovala.

Hneď po cenganí zjavila sa na prahu učebne jej suchá, chudá postava a ozval sa prísny hlas:

»Deti, buďte ticho! Napíšeme si diktát! Prichystajte si perá a sošity a čakajte ma. Idem na chvíľku k pani riaditeľke. Hneď sa vrátim.«

»Diktát! Fuj! To je protivné!« povedala Ľalia Ivinová. »Prosím vás, povedzte mi, môže byť niečo odpornejšieho, ako diktát?«

»Japonka je ešte odpornejšia. Japonka je ešte odpornejšia, tisíc ráz odpornejšia!« vrešľala samopašná Sobolevová.

Naozaj, Japonka bola ešte odpornejšia. Neprestajne nás hrešila, hnevala sa, veľmi nás trápila. Ani jedna žiačka v celej triede ju nemala rada. Stále čosi žalovala riaditeľke, čihala na nás, počúvala nás a stále nám krivdila. Nečudovala som sa, že jej to dievčence odplácaly.

»Ak chcete,« ozval sa zrazu Júliin hlas, ktorý všetky prekričal: »Ach chcete, vykonám čosi, aby sme nemohly mať diktát! Chcete?«

»Vari by si to dokázala? A ako? Nesmysel! Akože by si to mohla prekaziť, keď Japonkina knižka je, ako obyčajne, v košíčku na ručnú prácu a Japonka nám príde už o päť minút diktovať!« čudovaly sa dievčence.

»Uvidíte, že nenájde knižku a nebude diktovať!« zvolala Júlia slávnostne a odbehla kamsi.

Dievčence schválne ešte ostaly na chodbe a čakaly Júliu. Ja som šla prvá do triedy, aby som si prichystala sošit. Bola som prekvapená, keď oproti mne sa valí zrazu Júlia, celá červená, rozčúlená s očami horiacimi ako dva uhľíky.

»Čo si tu robila, Júlia?« spýtala som sa, keď som ju zastavila.

»Čo vás do toho, slečna »dážďovnica«! Kto chce mnoho vedieť — chytro ostarne!«

Pritom niekoľko ráz pozrela do kúta, kam jej oči stále blúdily. Pozrela som tiež v tú stranu a vykričala som preľaknutá. Vedela som už, čo sa stalo. V kúte stála okrúhla pec, v ktorej sa vždy kúrilo. Teraz boly dvierka otvorené a zazrela som, ako v peci horí jasným plame-

ňom malá, červená knižka; stránka za stránkou sa skrúca, černie a obracia sa na popol.

Bože môj! Japonkina červená knižka! Hneď som ju poznala!

»Júlia, Júlia!« šepkala som v hrôze, »čo si to urobila?«

Ale Júlia, ako by sa bola do zeme prepadla.

»Júlia, Júlia!« volala som sestrenicu zúfalo, »kde si? Ach, Júlia!«

»Čože je? Čo sa stalo? Prečo kričíte, ako nejaká uličnica?« spytovala sa ma prísne Japonka, ktorá sa zrazu zjavila pri dverách. »Či sa svedčí, tak vykrikovať?«

Ale keď spozorovala môj strach a rozčúlenie, čihavým pohľadom premerala si ma od hlavy po päty, svraštila prísne obrvy a spýtala sa ma hrubo:

»Čo ste robili v triede? Hneď mi odpovedzte! Načo ste tu boli?«

Stála som ako oparená, nevedela som, čo mám povedať. Líca mi horely, oči som mala upreté na zem.

Vtom prudký výkrik Japonky prinútil ma zdvihnúť hlavu a spamätať sa...

Stála pri peci — zazrela asi otvorené dvierka — nahaňovala ruky k plameňu a zúfalo nariekala:

»Moja červená knižka, moja nešťastná knižka! Darček mŕtvej sestry Žofie! Aký žiaľ! Aký veľký žiaľ!« A klesla pred pecou na kolená, rozplakala sa a chytala sa za hlavu.

V plači a nariekaní bolo počuť stále rovnaké výkriky zúfalstva a bolesti:

»Moja červená knižka... moja knižka!... Darček od Žofie, mojej nešťastnej, jedinej, zosnulej sestry Žofie!«

Veľmi som Japonku futovala. Skoro som sa s ňou rozplakala.

Pristúpila som k nej tichými, opatrnými krokmi, dotkla som sa ľahko jej ruky a zašepkala som:

»Keby ste vedeli, slečna, ako veľmi ľutujem ... že ... že ...«

Chcela som dokončiť vetu a povedať, že naozaj veľmi ľutujem, že som sa neponáhľala za Júliou a nezadržala ju, ale prv, ako som to mohla vysloviť, vyskočila Japonka ako ranené zviera, chytila ma za plecía a začala ma triasť z celej sily:

»Aha, ľutujete! Teraz už ľutujete! A predsa ste to urobili. Ó, vy zlé, samopašné dievča! Zlé, bezcitné, ukrutné stvorenie! Spáli moju knižku! Moju nevinnú knižku, jedínú pamiatku po drahej Žofii!«

Triasla ma vždy väčšmi a väčšmi, líca jej horely, oči mala vytreštené ako oči mŕtvej Filky. Bola by ma iste aj udrela, keby neboly dievčence práve pribehly do triedy a neobstúpily nás so všetkých strán, zvedavé, čo sa tu stalo.

Japonka ma drsno chytila za ruku, vtiahla do prostriedku triedy, hrozila mi výstražne rukou nad hlavou, kričala, ako len mohla:

»Toto je zlodejka! Mladá zlodejka, deti! Stráňte sa jej! Ukradla mi malú, červenú knižku, ktorú mi darovala nebohá sestra a z ktorej som vám dávala písať diktáty. Nevie, prečo sa Ikoninová druhá dopustila takej nehanebnosti, ale dopustila sa jej a musí byť potrestaná. Je — zlodejka!«

Zlodejka! ... Bože môj! Mamička moja! Počuješ to?

Hlava sa mi zakrútila. V ušiach mi hučalo a búchalo. Spamätala som sa len vtedy, keď som začula ľahký šelest papieru na prsiach.

Bože môj! Čo je to? Na čiernej zásterke, medzi golierikom a pásom, kolíše sa mi veľký štvorec papieru, pripevnený sponkou na prsiach. A na papieri je napísané veľkým, čitateľným písmom: »Zlodejka! Chráňte sa jej!« Hrôza! Bola som pripravená na všetko, ale na takéto niečo predsa len nie. Budem s touto pohanou sedieť v triede, chodiť cez prestávku po chodbe, modliť sa po vyučovaní a všetky — aj dospelejšie gymnazistky, aj dievčence z nižších tried budú si myslieť, že Ikoninová druhá je zlodejka!

Bože! Bože! . . .

To už bolo viac, ako mohla preniesť malá trpiaca sirota! Poviem, hneď poviem tejto zlej, prudkej Japonke a všetkým dievčencom, že Júlia zničila červenú knižku a nie ja! Áno, Júlia! Áno, poviem to, nech sa stane, čo chce! Moje oči hľadaly v skupine dievčat hrbáčika. Práve sa na mňa dívala! A ako sa na mňa dívala! Žalostne, prosobne, zúfalo! . . . Strašný to bol pohľad! Aký zármutok, aká hrôza sa v ňom zrkadlila!

»Nie! Nie, Júlia! Buď pokojná!« pomyslela som si, lebo som veľmi ľutovala malého hrbáčika.

»Neprezradím ňu! Neprezradím, ani neviem začo! Máš matku, ktorú by zarmútilo a bolelo tvoje previnenie, a moja mamička v nebi dobre vie, že som celkom nevinná. Tu na zemi nebude nikoho bolieť môj hriech tak, ako by bolel tvoj! Nie, nie, ani za neviem čo ňu neprezradím!«

Hneď, ako som sa takto rozhodla, spadol mi so srdca kameň, ktorý ma predtým dusil. Ba akýsi, skoro radostný pocit vedomia, že trpím za iného, naplnil mi prsia hrejivým teplom.

A keď po skončení nemeckého čítania, ktoré sme mali miesto diktátu, celá trieda s hukom vyhrnula sa na priestrannú chodbu, šla som i ja za ostatnými.

»Pozrite, dievčence, zlodejka ide, zlodejka!« počula som okolo seba hlasy drobných dievčeniec z iných tried.

»Anna Simolinová! Simolinová! Kdeže si, Anička? Anna! Pozri len, čo sa stalo s tvojou malou priateľkou!« kričala ktorási žiačka z vyššej triedy, zatiaľ čo ma obštúpil krdeľ väčších a menších dievčeniec.

Triasla som sa v strachu. Moja Anna! Na ňu som celkom zabudla! Ako to prijme? Čo si o mne pomyslí? Nie! Nie! Musím odtiaľto chytro ujsť a schovať sa niekam do tmavého kútika, prv, ako bude neskoro.

Ale beda! Už bolo neskoro! Už som sa nemohla schovať!

»Kde je? Čo sa jej stalo? . . . Lenočka! Lenočka!« ozval sa za mnou milý, vľúdny hlas, ktorý by som bola poznala medzi tisícami inými hlasmi a Anna, predierajúc sa krdľom dievčeniec, pristúpila ku mne.

»Lenočka! Čo sa ti stalo? Ach!« sotva stačila vysloviť moja staršia priateľka, keď spozorovala hrozný nápis na mojej hrudi.

Chvíľku hľadela na mňa vážne a prenikavo dobrými očami. Jej tvár mala taký prísny a nevľúdny výraz, aký som na tej prekrásnej, milej tvári ešte nikdy nevidela. Potom zrazu ako slnko jasným lúčom úsmev ožiaril jej drahú tvár. Pozrela chytro lesknúcim sa radostným pohľadom na dievčence, čo stály okolo mňa, čo sa tisly na nás, a povedala jasným ako struna zvučným hláskom, ukazujúc na mňa.

»Toto dievčatko nevykonalo nič zlého. Jej trest je iste nezaslúžený a dostala ho omylom. Jelena Ikoninová nemôže byť zlodejka. To vám vravím ja — Anna Simolinová!«

Pristúpila dvoma krôčkami ku mne, chytro natiahla ruku a jedným pohybom strhla mi s pŕs hrozný papier s hanebnou potupou. Začala som ju tuho, radostne objímať.

POKÁNIE.

Mala som hroznú noc!

Prebúdza sa a zasa som zaspávala a nemohla som sa upokojiť. Keď som zaspala, opakovalo sa vo snách všetko, čo som cez deň vytrpela. »Japonka« zúrila, keď sa dozvedela, že mi Simolinová strhla s prs papier s pohanou a keď po vyučovaní prišla po nás Matilda Francovna, všetko jej čím najpodrobnejšie vyžalovala. Vychovávateľka, pravdaže, hneď všetko povedala tete Nele (strýko nebol našťastie doma) a teta Nela... Čo všetko som musela vypočuť od tety Nely!

Radšej by som sa bola prepadla niekam, ako počúvala tie hrozné slová, vyslovované takým ostrým, prenikavým hlasom. Teta Nela mi vravela, že som nevďačná, zaťatá, že neviem oceniť, čo pre mňa spravili, povedala mi, že robím hanbu strýkovmu menu a aj ona, že sa musí hanbiť, že jej rodina je zlodejkou, a ešte mnoho, mnoho iného... Ach! To bolo hotové utrpenie! Keď dohovorila, poslala ma, aby som sa šla učiť a za trest som nedostala obed a nesmela som sa ani shovárať a ani hrať s ostatnými deťmi.

»Také skazené dievča ako ty,« povedala mi napokon teta chladno a odmerane, »môže svojím priateľstvom iným len škodiť.«

Ach, to už bolo primnoho!

Ani trošku ma nebolelo, že som sa nesmela stýkať s ostatnými deťmi, ale preveľmi ma trápilo, že som nesmela ísť ani k Toljovi, svojmu milému, vernému Piatkovi.

Nuž sadla som ti teda ku knihám, ale učím sa sa nemohla. Hlava ma úžasne bolela, myšlienky ma trápily.

Keď sa dobrá Duňaša dozvedela, že mám ostať bez obeda, doniesla mi večer, tak, aby Matilda Francevna nevedela, chleba s maslom, kúšтик mäsa a kúšтик torty. Ale ja som vôbec nemohla jesť, ani mäso, ani tortu a ustatá, ľahla som si, aby som skôr zaspala. Ale až do polnoci som vôbec nemohla zaspáť a keď som potom zaspala, snívaly sa mi také hrozné a ťažké sny, že som každú chvíľku kričala zo sna a prebúdzala sa.

Snívalo sa mi napríklad, že sa driapem na akýsi vysoký vrch a ľahám za sebou vozík. Vo vozíku sedí Matilda Francevna a šibe ma bolestne bičom. S vrchu rúti sa priamo oproti nám Japonka, celá červená, s očami vytreštenými, ako mala kedysi Filka. Letí priamo ku mne, kmáše ma za pleciami, trasie ma, ako len vládze... Pod vrchom horko narieka Tolja. Zafaté prsty Japonkine ma tlačia, bolí ma to, chcem ich striasť s pliec a nemôžem. Tolja čím ďalej, tým usedavejšie narieka. Napokon, po ťažkom úsilí, sa oslobodzujem z pazúrov svojho nepriateľa a... a... prebúdzam sa...

Pri mojej posteli ktosi nahlas plače a vzdychá. Počujem čísi ťažký dych. Učmudená lampôčka pred ikonou (svätým obrázkom) prskla a zhasla. V izbe bolo tma ako v rohu. Ani na krok nebolo vidno. Ale stále som počula čísi neprestajný plač.

»Si to ty, Tolja?« spytujem sa tíško, lebo som bola presvedčená, že len Piatok môže tak plakať pre svojho Robinsona.

Nedostala som odpoveď. Len hlasitý plač sa ozýval kdesi celkom blízko. Hľadám zápalky. Rozsvietila som sviečku, ktorá vždy býva na nočnom stolíčku pri po-

steli, zdvihla som ju vysoko nad hlavu a obzrela som sa po izbe.

Bože môj! Snívam či bdiem?

Pri posteli kľučí hrbatá Júlia, s hlavou zarytou do periny pri mojich nohách a plače — roní horké slzy.

»Júlia, milá Júlia! Čo sa ti stalo? Poď sem! Kto ti ublížil?« spytujem sa jej.

Neodpovedala mi ani slova, len sa ešte väčmi rozžialila a rozplakala. S námahou vyslobodila som si nohy z Júliiných rúk, vyskočila som z postele.

»Júlia, prečo plačeš? Povedz!«

Z prs sa jej vydral mocný vzdych. Potom zodvihla s postele slzami zaliatu tvár, prudko mi chytila obe ruky a začala ich pokrývať horúcimi bozkami, ktoré nemaly konca-kraja.

»Lena... Lena! Ty úbohá! Svätá! Áno, áno, si svätá! Prečo musíš tak trpieť?« horekovala. »Prečo, prečo?«

A zoslabnutá z plaču, zasa klesla na posteľ.

Našla som chytro pohárik, naliala som do neho vody, priložila som ho Júlii k ústam a vrela som tíško:

»Napi sa, Júlia, upokojíš sa!«

Pritom som vľúdne hladkala čiernu hlavičku dievčata, tak, ako to robievala kedysi mne moja mamička. Júlia po veľkom nútení napila sa trochu vody, pričom jej zuby zvonily o pohárik a zrazu ma pritísila k sebe a stisla v náručí tak tuho, že som sotva dýchala.

Chvíľku sme tak ostaly. Potom ma zrazu zasa odsotila a začala plakať, takže sotva mohla vypovedať:

»Nie, nie, ty mi neodpustíš! Ty mi nemôžeš odpustiť! Som veľmi zlá!«

»Odpustila som ti, Júlia! Už dávno som ti odpustila!«
odpovedala som, lebo som ju chcela uspokojiť.

»Ty, ty si mi odpustila? Mne si odpustila, mne? Mne, čo som ňa trápila, mučila, čo som ti ubližovala? Koľko ráz si pre mňa už dostala! Ja som aj Filku zavrela do kufra; ale som ani nepomyslela, že by sa tam mohla zadusiť. Filka — zahynula... A teba chceli ubiť miesto mňa zlej, zlej! A dnes? Ach! Čo si dnes už za mňa vytrpela! Lena! Nešťastná, milá Lena! Aká som zlá, zlá a škaredá!« nariekala Júlia.

»Už dosť, Júlia! Veď nemôžeš za to!«

»Že nemôžem za to? Ja? Ach, Lena! Lena! Ty dobre vieš, že som ja zlodejka a ty? Ty si svätá Lena! Svätá! Klaniam sa ti!«

A prv, ako som ju mohla zadržať, hodila sa predo mnou na kolená, objímala mi nohy, začala ich bozkávať a kropiť slzami.

»Dosť už, Júlia, dosť!« povedala som jej a zdvihla som ju namáhavo. »Tak sa nesmieš správať, to je hriech! Maj ma len rada, to mi stačí!«

»Mám ňa mať rada?« skríkla a hneď prestala plakať. »Už ňa mám dávno rada, Lenočka, okrem otecka, mám len teba rada... Ty jediná si neubližovala úbohej, nešťastnej kalike... Len preto som zlá, Lenočka, že som hrbatá... Druhé deti sú zdravé, mocné, krásne, načo som teda na svete?... Ale teba mám už dávno rada... Lenže som to ani nevedela... neverila som tomu... až dnes, keď som videla, že ňa potrestali miesto mňa a neprezradila si ma, skoro mi srdce puklo... Rozhodla som sa, že zajtra poviem Japonke pravdu pred celou triedou. Poviem všetko aj mamičke a vychovávateľke — všetkým to po-

viem, všetkým! Len keď si ma ty, Lenočka, obľúbiš! Lenočka, obľúbiš si zlého, škaredého hrbáčika?»

Keď som sa zadívala do jej utrápenej, chudej tváre, opuchnutej z plaču a do jej smutných očí, keď som sa zadívala na úbohú postavičku s vpadnutými prsiami a končistými pliečkami — cítila som v hĺbke duše mocnú, bolestne páľčivú ľútosť s ňou.

»Budem fa mať rada, Julinka!« povedala som tíško.

Hodila sa ku mne, objala ma, zasypala mi tvár a ruky horúcimi bozkami a tíško mi zašepkala do ucha:

»Teraz som šťastná! Prvý raz v svojom živote úplne šťastná... veríš mi, Lenočka...?«

STRAŠNÁ NOVINA. ZASLÚŽENÝ TREST.

»Na rybinskej železnici sa vyšinul vlak číslo 2 neďaleko stanice Juminova, sto vierst od Petrohradu. Rušeň a tri vozne sú zničené na trosky. Mŕtvi a ranení sú aj medzi personálom, aj medzi obecnstvom. Škoda je ešte nie zistená. Ranených doviezol do Petrohradu zvláštny pomocný vlak...«

Práve som sedela pri raňajšom čaji, keď teta Nela, krásna a vybliekaná ako obyčajne, v ružovom vigane, čítala Matilde Francevne túto zprávu z novin. Matilda Francevna pritom nalievala čaj.

Tresk! Cvang, cveng, cveng! — vykĺzol sa mi pohár s horúcim čajom z roztrasenej ruky a s buchotom sletel na zem.

Vlak číslo dve, rybinský vlak, ktorým som prišla a s ktorým chodieval Nikifor Matviejič! Hrôza! Ach! Hrôza! ...

Zabudla som na všetko ostatné, vyskočila som, celá poliata horúcim čajom, s rukami oparenými, celá som sa triasla strachom a vravela som:

»Tetuška Nela! To je on! Zahynul, iste zahynul!«

»Kto? Čože ti je? Prečo si rozbila pohár? Ty farbavec farbavý!« hnevala sa na mňa teta. »Ktože zahynul? Vrav predsa srozumiteľne!«

»Ňurin otecko... Jeho vlak sa vyšinul z koľají... Nikifor Matviejič... Pustte ma k nim — pustte, prosím vás!«

Nevedela a neuvažovala som, čo robím a bežala som ku dverám.

Ale mocná ruka ma chytila za plece.

»Máš rozum, hlúpe dievčatisko?« počula som za sebou tetin prísny hlas a keď som sa obzrela, videla som jej nahnevanú tvár. »Kamže bežíš? Čo chceš?«

»Ach, pusťte ma k nim! Pusťte, prosím vás!« nariekala som a chcela som sa vytrhnúť z držiacich ma rúk. »Prosím vás, pusťte ma ta... Je ranený, zabitý... Chcem ísť k Ľuročke... Chcem jej pomáhať, opatrovať raneného otecka. Bol ku mne taký dobrý, keď som cestovala sem po mamičkinej smrti! Pusťte ma k nemu... k Ľure... prosím vás!«

»Prestaň s takými hlúpymi rečami!« okríkla ma teta. »Obriaď sa trochu, vezmi si čistú zásterku — túto si si celú poliala čajom — a choď do školy!«

Chytila som sa za hlavu... Prvý raz v živote pocítila som strašnú zlosť! Bola som zúfalá! Zdalo sa mi veľmi bezohľadným, že ma nepustili k nim. Srdce mi prestávalo biť pri myšlienke, že moji priatelia trpia, že ich postihlo nešťastie a že nemôžem byť pri nich!

»Ak mi nedovolia...« šepkala som, spínajúc krčovitú ruku, až mi v prstoch pukalo, »ak ma nepustíte k nim, nemôžem si ináč poradiť... ale neposlúchnem!«

Zakryla som si tvár rukami, vybehla som z jedálne.

Medzitým, čo ma Duňaša preobliekala, vírily mi v hlave rôzne myšlienky.

Čo robiť? Čo si počať? Ako by som uvidela Ľuru a milého priateľa, jej otca? Mám jej písať? List ide veľmi dlho a Pán Boh vie, kedy by som dostala odpoveď. Za deň sotva! A čo sa všetko môže stať za deň!... Bože môj! Bože môj!

Mám čakať, kým sa strýko vráti z úradu a potom ho poprosím, aby ma dal zaviesť k mojim priateľom? Strýko chodievala často rovno z úradu do klubu na obed a Pán Boh vie kedy, ako neskoro sa odtiaľ vráti domov, niekedy tam sedáva až do polnoci pri šachu, svojej obľúbenej hre.

S tým nemôžem počítať. Musím vymyslieť niečo iného...

Zrazu mi prišla na um skvostná myšlienka!

»Ujdem! Áno, ujdem! A to hneď zo školy! Ale musím niečo vyviešť, niečo vykonať, niečím sa previniť, aby ma potrestali a aby ma po vyučovaní zavreli. A keď všetci odídu zo školy a ja si odsedím trest, poponáhľam sa k Nure, miesto domov... Hádám len nepríde po mňa Matilda Francevna a ak aj príde, už ma nenájde. Do tých čias budem už preč — na ceste...«

Veľmi som sa zaradovala, lebo som si myslela, že je môj úmysel veľmi prostý a dúfala som, že sa mi všetko podarí.

Cestou od strýka do školy premýšľala som, čo by som mala vykonať, aby ma mohli zavrieť. Prvú hodinu sme mali francúzštinu, a veselú, dobrú a láskavú Francúzku sme sa nikdy neopovážili nahnevať. Druhú hodinu sme mali s — Jakovlevom. Ale ten by mi odpustil všetko, tomu by som mohla hocičo vyviešť, lebo sa dosiaľ veľmi dobre pamätal na moje — ako vravel — slušné správanie, keď som kedysi jediná z triedy tak krásne recitovala »Demjanovu polievku«, keď ostatné dievčence... Tretiu hodinu máme — náboženstvo. Náš katecheta bol najprísnejší zo všetkých učiteľov a trestal vždy čo najprísnejšie každú chybu v svojom predmete... Bude to síce hriech, keď popletiem biblické dejiny, ale nemôžem si pomôcť,

lebo ináč by ma nepotrestali a nedostala by som sa k svojim priateľom!

Tak hlboko som sa zamyslela nad rozlúštením tejto otázky, že som ani nespozorovala, že sme už došli k známym dverám.

»A buďte dnes dobré!« napomínala nás Matilda Frančevna. Každý deň nás napomínala týmito slovami, keď sme so školníkom vyzliekali Júliju kabát a vyzúvali galoše.

Potom vychovávateľka zmizla vo dverách s kockavým kabátom a kockavou stužkou na klobúku, a my s Júliou, chytiac sa družne za ruky (teraz sme nikdy ináč nechoďily), poponáhľaly sme sa do triedy.

»Prečo si taká smutná a bledá, Lenočka?« spýtala sa ma Júlia starostlivo.

»Bledá? Som bledá?« spýtala som sa, tváriac sa čím najpokojnejšie.

»Áno, si, a aj viem prečo!« pokračovala sesternica, »ľutuješ úbohého Nikifora Matviejiča a Ňuročku, však?«

»Áno,« odpovedala som pokojne, ale moje myšlienky blúdily celkom inde.

Na hodine francúzštiny a na hodine Vasila Vasiljeviča bola som ako na ihlách.

»Bože, ako sa to skončí? Ako sa to všetko skončí?« premýšľala som.

Nasleduje hodina náboženstva. Katecheta vstúpil hneď po cenganí do triedy.

Dozorkyňa Sobolevová stala si doprostred triedy a pomodlila sa nahlas modlitbu pred vyučovaním. Ešte prv, ako doznely posledné slová modlitby: »Aby sme prospievaly Tebe, Stvoriteľu náš, na slávu, svojim rodičom na potešenie, cirkvi a vlasti na prospech,« otvorily sa dvere

dokorán a do triedy vstúpila Anna Vladimírovna — naša pani riaditeľka.

»Zdrávuňte, deti,« povedala nám, kývla vlúdne šedivou hlavou a usmievala sa široko mladistvou tvárou. »Prišla som sa presvedčiť, ako napredujete v náboženstve... Dôstojný pán, prosím nevenujte mi pozornosť, pokračujte vo vyučovaní, ako keby ma tu nebolo,« vyzvala zdvorilo katechetu.

»Hneď sa presvedčíte o úspechu, Anna Vladimírovna, a my sa zasa pochválime,« odpovedal katecheta s úsmevom. »Ikoninová druhá« — vyvolal ma — »povedzte nám, čo ste sa mali na dnes naučiť.«

Vstala som z miesta. Nohy som mala ťažké, ako by boli z olova, len ťažko som mohla nimi pohybovať a hlave mi hučalo tak, že som zprvu vôbec nemohla pochopiť, čo žiadajú odo mňa.

»Čo ste sa mali na dnes naučiť?« opakoval katecheta otázku.

Vedela som veľmi dobre, čo sme mali, ba vedela som výborne nazpamäť povest o krásnom Jozefovi, ktorého zlí bratia predali zo závidi do Egypta — ale jazyk mi vypovedal službu. Bola som v pomykove:

Čo mám robiť? Mám dobrú Annu Vladimírovnu nahnevať, keď budem zle odpovedať? ... Mám si takto zaslužiť trest? ... Že by ma potom trest neminul, som vedela určite. (U nás boli žiačky, ktoré nevedely náboženstvo, vždy tak potrestané, že ich na dve-tri hodiny po vyučovaní zavreli.) Tak by som sa potom mohla dostať k Ťure a jej otcovi, ktorý hádam už v tejto chvíli umiera... Či radšej chcieť, aby ma pani riaditeľka pochválila, keď jej plynne vyrozprávam úlohu a zato potom neuvidieť svojich priateľov, ktorí sú v takom ťažkom postavení?

Nie, nie! Nikdy! Za nič na svete!

Hneď som bola rozhodnutá.

»Čo sme mali na úlohu?« tretí raz opakoval katecheta otázku, ale už omnoho prísnejšie.

Hľadím naň tupým, bezvýrazným pohľadom a čuším. Čuším, ako by som mala plné ústa vody. »Poveš o Jozefovi. Poveš o Jozefovi!« šepká mi z prednej lavice zúfalá Júlia.

»Poveš o Jozefovi,« opakujem hlúpo ako papagáj.

»Teda mi povedzte, kto bol Jozef,« vraví katecheta, ako by si ani nebol všimol mojej divnej odpovede, sadá si pohodlnejšie do kresla a čaká odo mňa správnu odpoveď.

Mlčím...

Ach! Ako je ťažko — stáť a mlčať, keď jazyk túži vysloviť, čo vie od slova do slova!

Ale mlčím... Mlčím ako socha, ako nemá!

»Kto bol Jozef?« spytuje sa katecheta, teraz už prísny hlasom.

Krupaje potu mi vystúpily na čelo. Líca mi najprv zbledly ako krieda, potom sčervenely ako oheň.

»Jozef... Jozef...«, zajachtávam sa a vyplieštam oči. — »Jozef bol kráľ...«

»Kráľ?« čuduje sa katecheta. »Trošku to máte popletené. Snáď len kráľov syn?« vraví ďalej s prižmúrenými očami, čo u neho znamenalo najvyšší stupeň nespokojnosti.

»Áno, kráľov syn!« odpovedám bez rozmýšľania. Japonka skoro vyletela so stoličky. Musím pripomenúť, že príhoda s červenou knižkou bola už dávno vysvetlená. Júlia sa úprimne priznala, že knižku vzala a spálila a bola som zase najlepšou žiačkou Zoje Iljišniny. Preto bola veľmi prekvapená, že jej najlepšia žiačka, ktorá vždy ve-

dela úlohy, vraví dnes také nesmysly a k tomu ešte takým tónom.

Aj katecheta s pani riaditeľkou boli prekvapení. Pani riaditeľka sa až premenila v tvári, trochu sa začervenela a hľadela na mňa smutnými očami.

»No, a čo vykonal tento kráľ alebo kráľov syn, Jozef, čo myslíte?« spytoval sa katecheta a ešte väčšmi žmúril...

»Predal svojich bratov do otroctva,« odpovedám smelo, nepohnúc ani svalom v tvári.

Nieкто za mojím chrptom sa začal smiať. Ktosi zakašľal tiež len preto, aby nevypukol v hlasný smiech.

Ale katecheta ostáva celkom pokojný aj keď sa hnevá; nikdy neprejaví zlosť.

»Ták, predal ich?« spytuje sa zas. »A všetkých dvanásť odrazu?«

»Všetkých dvanásť odrazu!« cigánim nehanebne ďalej. Japonka sa sotva udržala na stoličke.

»Ikoninová, spamätajte sa!« kričala celkom cudzím hlasom, naliala si do pohára vody a odrazu ju vypila.

Dievčence sa už nemôžu ovládať. Dusia sa smiechom, ktorý už nemôžu zatajiť.

Tento ruch a šum prerušuje pokojný, vážny hlas Anny Vladimírovny.

»Hanbi sa, Ikoninová. Myslela som si, že si dobrá a pilná žiačka a teraz som sa presvedčila, že sa vôbec neučíš!... To je veľmi smutné!... Potrestáme ňu. Oстане tri hodiny zavretá!« povedala pani riaditeľka, obrátiac sa k Japonke.

Celá spotená a vysilená sadám si na miesto.

»Úbohá Lenočka! Čo sa to s tebou robí?« šepká mi Júlia súcitne do ucha a stíska mi chladné ruky.

Ani Júlia, ani nikto iný nevie, že som chcela, aby ma zavreli a bola som so všetkým úplne spokojná.

Dosiaľ sa mi darilo všetko, ako som si žiadala. Skoro, skoro vás uvidím, môj milý, úbohý Nikifor Matviejič, aj celú vašu rodinu.

TREST. CESTA. STRATENÁ ADRESA.

Sivé steny... sivá dlážka... sivé obloky a sivý nevľúdny deň, hľadiaci týmito oblokmi, nemôže spôsobiť príjemnú duševnú náladu. Okrem toho trápi ma neistota: ako sa majú moji milí priatelia v skromnom, malom domčeku, tam na konci mesta? Či ešte žije dobrý Nikifor Matviejič, ktorého som si obľúbila ako rodinu, hoci sme sa dosiaľ stretli len dva razy v živote... A ja musím tu sedieť a čakať, kým prejdú tri hodiny trestu, kým príde školník Iványč, kým mi otvorí a oznámi, že je už šesť hodín, že už môžem ísť. — Ale potom... potom!

No hodiny sa mýňaly tak pomaly, tak úžasne pomaly! Už som tu dve hodiny, počula som biť päť hodín a zdá sa mi, ako by som v tej nevľúdnej, nudnej, prázdnej a neútulnej triede sedela už celý deň.

Z dlhej chvíle počítam parketové doštičky.

Jedna... dve... tri... štyri. — Keď som napočítala do dvadsať, začala som sa tackať, pred očima sa mi robily kruhy, musela som prestať v tejto zábave.

Ale, ako je vonku!... Bože môj! Taká tma, ani na krok nevidno... Veľký fujak a vietor...

Ako pôjdem taký kus cesty v tomto nečase?

Keby som mala pri sebe peniaze, vzala by som si izvoščika.* Ale mne nedávajú peniaze do ruky, a tie, ktoré mi zostaly po mamičke, uložila Matilda Francevna do sporiteľne.

---

* Izvoščik = ruský nájomný koč alebo sane.

A čo urobím, ak príde po mňa Duňaša alebo vychovávateľka? Ak sa ma budú báť pustí samu zo školy v tomto nečase a prídu po mňa? O šiestej u nás doma večerajú. Duňaša obyčajne pomáha Fedorovi obsluhovať pri stole a Matilda Francevna...? Bývame dosť blízko gymnázia, tak sa nemusia o mňa báť. Či by som nemohla prejsť sama cez dve ulice a priechod?

Jeden... dva... tri! — ozvalo sa rovnomerné klopanie na dvere — štyri... päť... šesť!...

Šesť hodín!... Predsa už raz... Vďaka Bohu!

Vošiel Iványč.

»Vtáčik má už otvorenú klietku,« zažartoval s vľúdnyim úsmevom. (Iványč bol dobrý starček, mal nás, malé, rád a futoval nás, keď sme niektorá mali trest.)

»Už nebudete zlá, povedzte?«

»Nebudem, Iványč,« usmiala som sa núteno a chvejúc sa, spýtala som sa ho prerývaným hlasom:

»Iványč, prišiel niekto po mňa?«

Ach, ako nekonečne dlho trvalo, kým dobrý starček odpovedal:

»Nikto. Nikto neprišiel.«

»Nikto. Nikto neprišiel!« zaradovala som sa v duchu. »Aj v tom mám šťastie, vďaka Bohu! Nič mi neprekáža, aby som sa bez meškania vydala na cestu.«

Sletela som chytrou dolu schodmi, obliekla teplý kabát, dala som si na hlavu teplú čiapku, obula galoše a ponáhľala som sa ku dverám.

»Počkajteže, slečinka, počkajte! Knížočky ste si zabudli,« volal za mnou Iványč.

»Dnes si knihy neberiem domov. Už som sa všetko naučila!« klamala som teraz, myslím, vôbec prvý raz

v živote a začervenala som sa pritom až po koreničky vlasov.

Ale starček nespozoroval ani že klamem, ani že som očervenela v tvári.

»To je dobre, to je dobre, že ste sa už všetko naučili!« pochválil ma ešte. »Len sa teraz dobre ukrúťte a pozapínajte... Pozrite len na ten nečas! Ako to tam hučí! A pritom je strašný mráz! Opravdivý trojkraľový mráz. Pozapínajte sa! Buďte opatrná« napomínal ma starostlivý Iványč a zapínal mi kabát.

Sotva som mohla chvíľočku pokojne postáť.

Konečne, Iványč zapäl poslednú gombičku a otvoril mi dvere a... ocitla som sa na ulici.

Vietor, fujavica, chumelica... snehové chumáčiky padaly na mňa so všetkých strán. Sotva som sa udržala na nohách a len s veľkou námahou som kráčala po ulici.

Bol pošmurný, tmavý deň. Hoci sa inokedy o takomto čase ešte iba začína stmievať, dnes už bola von akási protivná temrava, na ulici bolo len zavše vidieť chodcov, chúliacich hlavy do zodvihnutých golierov na svrchníkoch a kožuchoch. A mráz ostro štípal nos, čelo, prsty na rukách a na nohách.

Skôr, ako by som sa bola vydala na cestu, mala som si prečítať adresu, čo mi Nikifor Matviejič presne napísal na kúsok papiera, ktorý som, ako som sa dobre pamätala, vložila do vrecka do kabáta, keď som odchádzala z domu. Chytrý som ju chcela vytiahnuť.

Ale čo to? Adresu som vo vrečku nenašla. Darmo som desať ráz povyťahovala veci, ktoré som tam mala — šatôčku, náprstok, hrebienok a zápisník. Kartička s adresou nebola medzi nimi. Asi som ju stratila.

Úžasne som sa naľakala, keď som to zistila, ale už o chvíľku tešila som sa tým, že mi Ňuročka podrobne vysvetlila, ako pôjdem k nim. Hneď som sa teda upokojila, vykročila čerstvejšie, kráčala odhodlane vopred a nedbala na fujak a víchricu.

V HUČANÍ VETRA A ZAVÝJANÍ METELICE.

Vietor hvízdal, zavýjal, stenal a hučal, ako len vládal. Hneď slabým, žalostným hlasom, hneď zasa silným, hlbokým hukotom spieval svoju bojovnú pieseň. Pouličné lampy žiarily sotva viditeľne cez husté, biele mraky snehu, kladúceho ohromné množstvo chumáčikov na ulicu, na koče, kone a chodcov. Ale ja som šla len ďalej a ďalej...

Ňuročka mi povedala:

»Najprv pôjdeš cez veľkú, širokú ulicu s vysokými domami a krásnymi obchodmi, potom pôjdeš vpravo, potom vľavo, poto zasa vpravo a zasa vľavo, potom rovno, až na koniec mesta k nášmu domčeku. Poznáš ho hneď. Stojí až pri samom cintoríne, kde je biely kostolíček... taký peknučký.«

Toho som sa pridŕžala. Šla som najprv stále rovno, ako som myslela, po dlhej, širokej ulici, ale vysoké domy a krásne obchody som nevidela. Všetko predo mnou zacláňala ako rubáš biela, živá, utekajúca stena snehových chumáčikov tíško padajúceho snehu. Po hodnej chvíli dala som sa vpravo, potom zasa vľavo, potom zas vpravo, presne tak, ako mi vravela Ňuročka — a šla som stále ďalej.

Vietor mi dvíhal okraje kabáta, zima mi prenikala až do kostí. Chumáče snehu ma šľahaly do tváre. Už som nešla tak chytro, ako na začiatku svojej púti. Nohy som mala ustáté, ako z olova, telo sa triaslo zimou, ruky meravely, takže som sotva mohla prstami hýbať. Zabočila som už hádam so päť ráz vpravo a vľavo a šla som teraz

rovno. Slabo, sotva viditeľne svietiace pouličné lampy, boly vždy redšie a redšie. Hrmot vozov a kočov stíchol a cesta, po ktorej som šla, zdala sa mi pustou a prázdnu.

Sneh už nepadal tak husto; veľké snehové chumáče redly. Povetrie bolo trošičku priehľadnejšie, ale medzitým sa tak sotmelo, že som nevidela skoro pod nohy. Nepočula som už hrkotanie vozov, ani hlasy a kriky kočšov.

Všade ticho! Mŕtve ticho!...

Ale čo je to?

Oči privykly pomaličky na temravu a začínajú trošku rozoznávať okolie. Bože, kde som?

Nikde ani domčeka, ani vozov, ani človečika. Predo mnou sa rozprestiera nekonečne veľké, biele, snehové pole... Akési opustené baraky popri ceste... Akýsi plot a ďalej, čosi čierneho, ohromného. Hádám park alebo les — neviem.

Obrátila som sa... Za mnou sa mihajú svetielka... svetielka... svetielka... Koľko ich je! Hrôza... ohromné množstvo!

»Bože môj, veď je to mesto! Iste je to mesto!« zvolala som nahlas. »A ja som za mestom...«

Ťuročka vravela, že bývajú za mestom. Áno, iste! To, čo sa tam v diaľke černie, je iste cintorín! Je tam iste aj kostol a neďaleko neho ich domček! Všetko je tak, ako vravela... A ako som sa už bála, ja hlúpa!

Dodala som si takto odvahy a odhodlane som vykročila...

Ale nešlo to tak ľahko!

Nohy mi začaly vypovedávať službu. Sotva som ich dvíhala z únavy. Od hlavy do päty cítila som úžasnú zimu, zuby mi drkotaly, v hlave mi hučalo a čosi ma

celou silou nútilo do spánku. Bola to u mňa neobvyklá ospalosť. Chcelo sa mi spať, veľmi sa mi chcelo spať!

»Len kúsok ešte, len kúsok a budeš pri priateľoch. Uvidíš Nikifora Matviejiča, Ňuru, jej mamičku a Sergeja!« potešovala som sa, ako som len mohla.

Veľmi ťažko, s veľkým úsilím vyťahovala som nohy z hlbokého snehu. Šlo to vždy pomalšie... vždy namáhavejšie... V hlave mi hučalo stále mocnejšie a v sluchách búchalo stále prudšie...

Ustatá a vysilená sadla som si do záveja popri ceste... »Ach! Ako mi je dobre! Sladký je odpočinok! Už necítim ustatosť ani vysilenie... Akési príjemné teplo rozlieva sa mi po celom tele... Ako mi je dobre! Zostala by som tu sedieť, ani by som sa veru nepohla odtiaľto, keby som tak netúžila dozvedieť sa, čo sa stalo s Nikiforom Matviejičom a navštíviť ho zdravého alebo chorého. Keby toho nebolo, zdriemla by som si hodinku alebo dve... Zaspala by som tuho! Tým skôr, že cintorín je už neďaleko... Už ho aj vidieť... Nie je ďalej ako verstu, najviac dve...«

Sneh prestal padať, víchrica sa tiež trochu utišila a mesiac vyšiel z oblakov.

Ach! Keby radšej nebol vyšiel. Nebola by som poznala holú skutočnosť!

Zmizol cintorín, kostol, domček — všetko zmizlo!... Len tam kdesi ďaleko černie sa les ako ohromná čierna plachta a dookola rozprestiera sa biela, mŕtva, nekonečná rovina.

Hrozne som sa nafakala.

Len teraz som videla, že som zablúdila.

NAZPÄT. VLCI. SEN O PRINCEZNEJ SNEHULKE.

»Nazpät, do mesta! Ta k svetlám! Ta k ľuďom! Chytré ta! Chytré ta! Zablúdila som! Predo mnou je strašný, čierny les, kde nemôže byť Ľurin domček... Ani cintorín, ani kostol! Teda chytré nazad!...«

Myslela som si to, ale darmo som sa namáhala vstať a presvedčila som sa, že vôbec nemôžem pohnúť ani rukou, ani nohou. Nohy som mala zdrevenelé a páľily ma, páľily ma aj ruky a celé telo. Nemohla som urobiť ani krok.

Vtom som počula prenikavé žalostné vytie.

Striasla som sa strachom a zakryla som si tvár rukami. Čo je to? Zasa akési nové nebezpečenstvo? Či som sem prišla preto, aby ma vlci roztrhali? Les je síce ešte ďaleko, ale či nemôžu tí hrozní dravci prísť odtiaľ až sem, keď zaňuchajú nablízku korisť? Ó, Bože...

A triasla som sa už nielen zimou... Strach, hrôza, zúfalstvo — to všetko naraz zaplnilo moje malé srdiečko.

V strachu obrátila som tvár k lesu a vykrikla som zúfalo. Uvidela som dva jasné, žiarivé body, blížiac sa veľkou rýchlosťou priamo ku mne cez snehové pole. Body v tme jasne horely. Nepochybovala som ani chvíľku, že sú to oči vlka, bežiaceho ku mne tak rýchle, ako len vládal.

Vyskočila som, chcela som utekať, ale zasa som spadla do snehu.

A div divúci! Nehľadela som už na vlčie oči, blížiac sa s veľkou rýchlosťou ku mne, nedbala som na strašné

zavýjanie, ktoré sa nieslo celý priestorom a necítila som už strachu, ktorý ma pred chvíľou mučil. Zmocnila sa ma nevýslovná ospalosť. Spánok sa tichým krokom blížil ku mne, položil mi opatrne hlavu na podušku zo snehového záveja, nasilu zatlačil zomdlené viečka — a po tele sa mi rozlialo príjemné teplo. Bolo mi, ako keby ma niekto položil do horúceho kúpeľa, kde razom zmizla bolesť z rúk a nôh. Už som sa nebála ani vlkov, ani planúcich očí, ani prenikavého vytia.

»Len spať sa mi chce!« šepkala som. »Nechcem nič inšie, len zaspať...«

»Naozaj?« ozval sa celkom blízko jasný smiech.

Zľakla som sa a otvorila s údivom oči.

»Kto je to? Kto sa to tu smeje?«

»Či nevidíš? Smiešne dievčatko! Pozri len!«

Rýchlo som sa obrátila.

»Ach!«

Predo mnou stojí dievčina... Utešená zlatovláska... Jej smiech zvoní v povetrí ako zvuky strieborných zvončekov. A aká je krásna! Zázrak! Nežnučka, bielučka ako z cukru, s priezračnými krídlami, ktoré sa menia rôznymi farbami a trblietajú v mesačnom svetle.

»Kto si?« spytujem sa dievčiny, ktorá sa mi veľmi páči...

»Či ma nepoznáš?« smeje sa.

A strieborné zvuky zvončekov zasa sa nesú povetrím.

»Som princezná Snehuška,« odpovedá mi dievčatko. »Lietam v povetrí, lietam nad oblaky a spúšťam sa dolu. Chcela by si so mnou letieť?«

»Chcem! Chcem! Ach, aké to musí byť krásne! Lietajme, Snehuška! Chytró! Chytró!« volám rozradostená a nafahujem k nej ruky.

Zvončeky zasa zvonja — dievčina sa smeje.

»Budeme lietať. Budeme lietať!« hovorí mi, chytá ma za ruku a dvíha sa dohora.

A ja — s ňou!

Ach! Ako je krásne lietať tak vysoko nad zemou, nad bielym snehovým poľom, nad čiernym lesom!

»Do mesta, do mesta! Leťme do mesta, Snehuľka!« zaprosila som ju.

»Do mesta! Do mesta,« smeje sa dievčina zvonivým hláskom a letíme ta, kde svieti ohromné množstvo svetiel, kde stoja vysoké domy a žiaria jasne osvetlené výklady.

»Čo tam chceš vidieť?« spytuje sa ma Snehuľka a obracia ku mne milú, krásnu tváričku.

»Ňuročku a jej otecka chcem vidieť!«

»Dobre,« vraví moja dievčina, »hneď ich uvidíš!«

»Je Ňurin otecko zdravý?« spytujem sa Snehuľky a s veľkým strachom očakávam odpoveď.

»Uvidíš! Hneď uvidíš!« zaznel hlások, a zabočujeme od rušných, osvetlených ulíc a letíme k tmavému koncu mesta.

»Tu je cintorín... Tu je kostol a neďaleko neho pri ceste malý domček. Ešte sa tam svieti. Ešte nikto nespí.«

»Pozri oblokom dnu,« vraví mi Snehuľka a hneď sa aj spúšťame s veľkej výšky k malému oblôčiku.

Vidím rodinu svojho priateľa, i jeho zdravého, neporaneného, sediaceho medzi svojimi. Čosi rozpráva žene a deťom. Usmievajú sa a on má v očiach slzy. Slzy dojatia a šťastia.

»Nuž, videla si už, čo si chcela?« spytuje sa princezná Snehuľka.

»Všetko! Všetko som videla!« odpovedám natešená.
»Teraz zasa ľefme v inú stranu, k rodine môjho strýka.
Chcem vidieť, čo robia po mojom odchode.«

»Dobre! Uvidíš ich!« povedala princezná. »Dnes ti
chcem slúžiť. Žiadaj si, čo chceš, všetko sa ti splní!«

Zasa sme sa vzniesly a letíme ako strela.

Predo mnou sa zjavil štvorposchodový dom s radmi
jasne osvetlených oblokov. Hneď som ho poznala. V ňom
býva strýko Michal s rodinou.

Sniesly sme sa s princeznou Snehuľkou k obloku je-
dálne a dívame sa dnu.

Rodina sedí pri večernom čaji, ale nikto ho nepije.
Hodiny na stene odbily desať.

Zjavil sa Fedor, obratne a ticho ako obyčajne.

»Čo je so slečinkou? Ešte sa nevrátila?« spytuje sa
strýc.

»Ešte nie,« odpovedal lokaj.

Strýc bledne a chytá sa za hlavu. Jeho tvár prezrádza
také utrpenie, že je strašné dívať sa naňho.

»Upokoj sa, Michal,« vraví teta Nela. »Už som to ozná-
mila polícii. Lenu nájdu.«

»Ach, čo vravíš,« odpovedá strýc zúfalo, »kým ju po-
lícia nájde, môže kdesi, v akomsi zapadlom kúte zamrznúť.
Úbohé dieťa, úbohé! Ako len obstojím pred tvojou zosnu-
lou matkou!« tíško zaplakal strýko a sklonil hlavu do
dlaní.

»A všetkému je na príčine len Matilda Francevna!
Len ona« ozval sa čísi zlostný šepot na konci stola.

»Čože! Kto sa opovažuje takto hovoriť?« vyskočila na-
hnevaná Matilda Francevna, sediaci za stolom. »Ako sa
opovažujete niečo takého vysloviť«

A bežala k Júlii, ktorá sedela pri Toljovi na druhom konci stola.

»Pravdaže vy! Vy ste na príčine!« opakuje Júlia smelo a jej veľké čierne oči horia pod tmavými obrvami zlostným ohňom. »Keby ste boli s Lenou jemnejšie zaobchodili a keby ste jej neboli stále ubližovali — nebolo by sa nič stalo.«

»Mlčte!« povedala vychovávateľka prudko.

»Pravda je! Júlia má pravdu!« kričí za sestrou môj milý Piatok a slzy mu tečú z očí potôčikom. »Revelčianka! Žaba! Zlostník! Potkan! Kockavý vešiak! Nenávidím vás pre Lenu, nenávidím! Bfrr!«

Plače tak, že ho v celom dome počuť, narieka a utiera si rukou oči.

Nemôžem sa už na to dívať a šepkám dievčine, čo ma sprevádza:

»Poďme odtiaľto, chytro!«

»Ako chceš! A kam pôjdeme? — Očakávam tvoje rozkazy,« odpovedá zvonivý hlások.

Zamyslela som sa. Tu mi prišla z čista-jasna na um myšlienka:

»Chcem vidieť mamičku! Ukáž mi mamičku, princezná! Hovoríš, že všetko môžeš vykonať, leť teda so mnou k nej!«

Tento raz sa zvončeky neozvaly — lebo sa princezná nezasmiala jasným smiechom. Jej tvár bola vážna, veľmi smutná a princezná mi mocnejšie stískala ruku.

Pomaly sme stúpaly hore.

Ale čím vyššie sme letely, tým pomalší a miernejší bol let Snehuľkiných krídel... Aj tvár jej zbledla a ústičká sa pootvorily... Počula som, ako namáhavo dýcha.

Ešte jeden oblúk krídlami, ešte úsilie — a dievčina sa zrazu zakolísala v povetrí.

»Čo ti je? Si ustatá, Snehuľka?« spytujem sa jej.

»Nemôžem! Nemôžem! Žiadaš nemožnosti!« začula som slabý hlások pri uchu. »Tú službu ti nemôžem spraviť. Myslela som si, že dokážem viac a tým som zničila teba aj seba. Padáme . . . pozri!«

Vtom som už aj cítila, že mi princezná pustila ruky, potom sa so mnou všetko potočilo, hlava sa mi zakrútila.

Strašne som sa bála.

»Snehuľka, kde si? Kde si, Snehuľka? Neopúšťaj ma! Strašne, strašne sa bojím!« skríkla som prudko, prehodila som sa niekoľko ráz v povetrí a rútila som sa s oblačnej ríše priamo na zem.

SEN SA SPLNIL.

»Kde si, Snehuška? Kde si?« volám zasa a otváram oči...

Kde som? Kto tu?«

Predo mnou stojí Snehuška. Má biele šaty, ale nevidím nikde priezračných krídel. Ani do tváre jej nevidím, lebo lampa ju zacláňa zeleným tienidlom a okrem toho je Snehuška obrátená chrbtom k svetlu. Ale som rada, že je pri mne. Chcela by som ju potešiť a upokojiť. Tak mi je dobre a teplo v širokej, mäkkej posteli, pod vyšívanou hodvábnou prikrývkou, ktorá veľmi príjemne vonia.

Chcem, aby aj Snehuške bolo dobre, nafaňujem k nej ruky a prosím ju slabým hlasom.

»Prosím ňa, Snehuška, ľahni si ku mne... Si tiež ustatá. Oddýchni si!«

Poslušne položila hlavu ku mne na podušku. Svetlo jej zasvietilo do tváre a...

»Anna!« volám akýmsi cudzím hlasom, »vy ste tu! So mnou!«

Ticho, ticho, Lenočka!« šepce dobre známy, milý hlások, »pre Boha, buď ticho! Doktor povedal, že musíš mať dlhší čas pokoj, musíš si oddýchnuť, ak by sme ho neposlúchly, nesmela by som byť pri tebe, vyhnal by ma odtiaľto!«

»Vyhnal odtiaľto! Teba!«

Objala som prudko milú priateľku okolo hrdla a nepúšťam ju. Zdá sa mi, že ešte vždy snívam a že ak pustím

Annú, nájdem sa zasa v snehovom záveji, zasa hučí metelica a zasa uvidím pred sebou dve žiarivé svetlá — vlčie oči.

Keď som si to pripomenula, vykrikla som z celého hrdla:

»Zachráňte ma! Pomôžte! Pomôžte!«

Na môj krik zjavil sa vo dverách vysoký, veľmi pekný, šedivý pán s dobrou, starostlivou tvárou a povedal tísťko:

»Tvoja chorá sa stáva nepokojnou, Anna! Či by sme nemali zavolať lekára?«

»Otecko, dovoľ mi, aby som jej vyrozprávala, ako sa sem dostala! Lebo bude stále na to myslieť a hádam celú noc nezaspí,« prosila mladá grófká. Vyslobodila sa z môjho objatia a bežala k oteckovi.

Pokývol hlavou.

Potom Anna pribehla ku mne, pohľadkala ma po hlave, sklonila sa ku mne a začala rozprávať:

»Počúvaj teda, Lenočka. Keď si odišla zo školy, zablúdila si vo fujavici za mestom, kde sú už len šire polia a ohrady a hladní túlaví psi. Zablúdila si, sadla si si do záveja a bola by si iste zamrzla, keby ťa Pán Boh nebol zachránil. Počúvaj, aký je dobrotivý, Lenočka! A jeho cesty sú nevyspytateľné! Tejto noci vracal sa náhodou môj otec so svojím starým priateľom, kniežatom Beckým a ešte s inými pánmi s poľovačky na zajace, na ktorú chodia každý týždeň. Keď sa trojka* priblížila k miestu, kde si oddychovala, počuli tvoj hlas. Zastavili a vystúpili zo saní. Oteckov pes, Dyk, bežal vopred a ostatní, s lampášmi — šli za ním — našli ťa v snehu uprostred snehových polí... Ostatok ti už ani nemusím rozprávať.

---

* Záprah troch koní.

Môžeš si domyslieť moje prekvapenie a môj úžas, keď Ťa mi pred dvoma hodinami doviezli v bezvedomí a napoly zamrznutú! Otecko ani nevedel, komu zachránil život: ani mu neprišlo na um, že doviezol dcére priateľku... Zavolali sme hneď lekára... Urobili sme všetko, čo nariadil... A... a... iste sa tvoja mamička na nebi vrúcne modlila za teba, keď Ťa Boh tak zázračne zachránil pred smrťou.« Takto dokončila Anna rozprávanie.

V jej krásnych očiach zaleskly sa slzy. Objala ma. Držaly sme sa v objatí, obe sme sa rozplakaly...

Teraz mi už bolo všetko jasné ako deň. Vlčie oči — boly dva lampáše grófskej trojky. Prenikavé zavýjanie — bolo zavýjanie hladného psa. Hlas Snehušky, tak veľmi podobný zvukom zvončekov, boly skutočné zvončky na trojke.

Všetko bolo také jasné! Také prosté!

Len som nemohla pochopiť, čím som si zaslúžila, ja nerozumné, malé dievča, takú zázračnú záchranu a že som prišla, ako len v čarovných rozprávkach býva, zrazu z pustého, snehového poľa, do domu svojej najlepšej priateľky Anny, ktorá ma tak opravdivo milovala!

MOJE ŠTASTIE. VOLBA.

S akým radostným pocitom som sa prebudila na druhý deň ráno! Anna ma sotva udržala v posteli, kým prišiel lekár. Cítila som sa celkom veselou a zdravou. Včerajšie udalosti zdaly sa mi len zlým snom, tým skôr, lebo mi Anna prečítala z novín, že zo sprievodcov a cestujúcich vlaku číslo dva nikto nebol ťažšie ranený. Včerajšia zpráva bola mýlna. Ani zabitých, ani ranených nebolo! Je teda aj môj priateľ Nikifor Matviejič celkom zdravý.

Prišiel lekár. Prezrel ma, čudoval sa môjmu zdraviu a dovolil mi vstať.

Neviem, kto z toho mal väčšiu radosť, či Anna — či ja. Najsamprv ma povodila po byte. Anin otec, pravda, nebol ministrom, ale bol vysokým úradníkom. A mal veru utešený byt! Ani minister nemohol mať krajší! Všade zrkadlá, kryštalové sklo, zlato a bronz. A koľko krásnych obrazov na stenách a krásnych, drobnôstok na ozdobných stolíkoch!

Bola som naozaj všetkým očarená!

»Ach, ako je tu krásne! Ani sa mi nechce odísť odtiaľto!« vzdychla som si, keď som sa nemohla odtrhnúť od chutnej figúrky psa, ktorá stála pri zrkadle na pozlátanom stolíku s mramorovým vrchom.

Anna obrátila ku mne krásnu tvár a spýtala sa vážne:

»Chcela by si tu ostať, Lenočka?«

»Do zajtra?«

»Nie, dlhšie. Dlho... navždy... navždy.«

»Ach!« vzdychla som radostne.

»Chcela by si byť stále so mnou, chcela by si mi byť sestrou? . . . Chcela by si, Lenočka?«

»Anna! Drahá moja! Nehovor tak! Nerob si zo mňa žarty!«

Ani som nespozorovala, že som jej začala tykať. Také šťastie bolo priveľké pre mňa, nepatrnú malú Lenu . . .

»Ako by som si z teba, moje dievčatko, mohla robiť žarty!« odpovedala mi Anna, pritúlila si ma k sebe, posadila si ma na lono. »Počuj, Lena,« vravela ďalej celkom vážnym, radostným hlasom, »keď som ňa videla slabú, úbohú, skoro zomierajúcu, keď ňa k nám doviezol otec napoly zamrznutú, pocítila som, ako veľmi ňa mám rada. Začala som ňa mať rada už vtedy, keď som ňa našla tam v knižnici, plačúcu, opustenú priateľkami. Rozpomenula som sa aj na niektoré slová tvojich sesterníc a bratanca, keď som bola na Vianoce u vás a presvedčila som sa, že ňa tam skoro ani radi nemajú a že si nie šťastná u strýčka. Rozhodla som sa, že poprosím otca, aby ňa vzal k nám. Aj tak mi je smutno samej! Otec je celý deň v úrade, medzi spolužiачkami nemám priateľky, ani sestier a bratov nemám. A ty . . . ty . . . chcela by si mi byť sestrou, Lenočka?« spýtala sa zrazu.

»Ale tvoj otecko? Čo by na to povedal?« povedala som v pomykove.

»Otecko privolí. Ba zaraduje sa, dieťa moje,« ozval sa za mnou milý hlas a keď som sa obzrela, uvidela som starého pána, Aninho otca. Čosi ma hnalo vopred. Ako by ma ktosi chytil za ruku a viedol k nemu. — »Áno, milé dieťa, som veľmi rád, že zostaneš u nás,« povedal mi láskavo, chytil mi hlavu, bozkal ma otcovsky na čelo a povedal: »Už včera sme s Annou rozhodli o tvojom osude. Myslím, že nebudeš proti tomu.«

»Nesmie byť proti tomu,« zasmiala sa Anna, bozkávala ma a zakrývala mi ústa rukou.

Vtedy sa mi zdalo, že som najšťastnejším stvorením na svete ...

*

»Ale Lenočka, musíš byť rozumná a ísť k strýkovi, aby sa upokojil,« povedal starý pán, keď sme s Annou sedeli pri teplom kozube v jeho pracovni, kde Anna obyčajne bývala po obede.

»Vy ste tam už boli, otecko?« spýtala som sa nespelo. (Starý pán mi kázal, aby som ho volala oteckom.)

»Áno, dnes ráno som tam bol a strýko by ťa veľmi rád videl!«

»Teda musím ísť!« povedala som a spýtala som sa tíško: »Pôjdeš so mnou, však, Anna?«

»Pravdaže, pravdaže,« povedala Anna a šly sme sa obliekať.

Veru, nemôžem povedať, že by som sa bola tešila pri myšlienke, že uvidím strýkovu rodinu. Prežila som ešte len deň v dome nového otecka, s milou sestričkou a za ten krátky čas všetko minulé ušlo kamsi ďaleko, ďaleko a zabudla som na všetko dobré i zlé v strýcovom dome.

Celkom bez radostného vzrušenia blížila som sa k známemu domu a držiac Annu mocne za ruku, ako keby som sa bála, aby nás neroztrhli, šla som po schodoch a zazvonila.

Asi nás už čakali. Ešte prv, ako som vošla na chodbu, vybehla z izby Júlia a hodila sa mi okolo hrdla. Za ňou vybehol strýko a hneď za ním Tolja. Ostatní stáli vo dverách.

»Lenočka, dcérka moja, ako si nás mohla tak naľakať!« vrazil strýko rozčúleným hlasom a objímal a bozkával ma.

Milý strýko! Ani som nevedela, že ma má tak rád!

Odvdáčila som sa mu za lásku vrelými bozkami. Potom ma čiesi mäkké ruky jemne od neho odtrhly a uvidela som pred sebou peknú, prívetivú tvár. Ťažko som rozoznala, že je to teta Nela, ktorá sa predtým vždy tak chladne tvárila.

Vôbec v ten večer som skoro nikoho nepoznávala. Ešte aj vychovávateľka mi podala ruku a s vľúdnyim úsmevom radostne povedala:

»No, vďaka Bohu, že ste sa vrátili, Jelena!«

»Prišla som len na chvíľku. Večer zase odídem!« podriekla som sa hneď a vífazne som sa poobzerala dookola.

»Ako? Kam? Prečo?« počula som so všetkých strán.

Vtedy Anna vstala a všetko im vysvetlila.

Len čo dopovedala: »Lenočka je mojou sestrou a zostane u nás,« ozval sa z kúta žalostný plač.

»Nešťastný Piatok! Nešťastný Piatok! Kde je tvoj Robinson?«

Hneď som vedela, kto narieka a bežala som upokojiť rozžialeného chlapca. Ale čosi bezmocného, úbohého, nepatrného a žalostného sa mi postavilo do cesty.

»Lena, Lena!« vykrikla Júlia a padla predo mnou na kolená, »ak ty od nás odídeš, bude zo mňa zase zlý hrbáčik a zabudnem na všetko krásne, čomu si ma naučila.«

Spínala prosebne ruky, chytala ma za ruky a bozkávala ich.

A hneď bol pri nej aj môj milý Piatok.

»Nesmieš odísť od nás, Lenočka! — Nesmieš odísť! . . . Mám Ťa rád . . . Nepustím Ťa, počuješ, nepustím! . . . Umrel

by som zo žiaľu... Bude mi za tebou smutno, ochoriem a zomriem.« Topil sa v slzách a nafahujúc ku mne ruky.

Ninočka stála pri matke a hrýzla si pery. Dívala sa hneď na brata, hneď na sestru. Tu pristúpil ku mne Jurko, poklepkal mi na plece, díval sa kamsi do kúta a povedal cez nos:

»Vari preto nechceš zostať, že sme ti ubližovali. Preto, hádam, chceš odísť? Uisťujem ťa teda, že si to s Ninkou vybavím, ak ťa ešte raz nazve „dážďovnicou“ a ak ti to ja poviem, jazyk si odhryznem. Ty nás chceš opustiť, lebo sme boli často nezbední. Nerob nám to!« — nemohol sa už premôcť, odišiel do kúta a rozplakal sa ako Tolja.

Pozrela som na strýka. Díval sa na mňa smutným pohľadom a nepovedal ani slova. Len ruky natiahol ku mne a v jeho očiach čítala som takú prosbu, ktorej som nemohla odolať.

»Zostanem! Zostanem u vás!« zvolala som. Nemohla som sa ovládať a objímala som strýka, Júliu, Jurka aj Tolju.

»Zostanem!« rozplakala som sa aj ja, »tu som užitočnejšia... áno, áno, užitočnejšia... užitočnejšia Júlii, Toljovi, všetkým... Odpusť mi, Anna!«

Mladé dievča pristúpilo ku mne, objalo ma a v utešených očiach zračila sa jej radosť:

»Pravdu máš, Lena,« povedala tíško. »U nás by si mala večný sviatok a tu budeš tešiteľkou. Tu si potrebnejšia! Poviem to oteckovi. Ani si sa lepšie a krajšie nemohla rozhodnúť!« a podala mi ručičku.

»Ďakujem ti, dievčatko, viem si oceniť tvoju obeť!« povedal mi strýc a vrúcne ma bozkal.

Teta Nela tiež prikývla a povedala láskavo:

»Ani som si nemyslela, že je Jelena také dobré, vďačné dieťa!«

Júlia ma skoro zadusila bozkami, kým rozveselený Tolja kričal:

»Nech žije Piatok! Nech žije Robinson!«